

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ESKİ UYGURCA ÖLÜLER KİTABI ÜZERİNE BİR
ÇEVİRİ DENEMESİ**

**GÖNÜL ARİŞ
15718003**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MEHMET ÖLMEZ**

**İSTANBUL
2018**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ESKİ UYGURCA ÖLÜLER KİTABI ÜZERİNE
BİR ÇEVİRİ DENEMESİ**

**GÖNÜL ARIS
15718003**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MEHMET ÖLMEZ**

**İSTANBUL
2018**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK DİLİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESKİ UYGURCA ÖLÜLER KİTABI ÜZERİNE
BİR ÇEVİRİ DENEMESİ

GÖNÜL ARIS
15718003

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih: 25.05.2018

Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

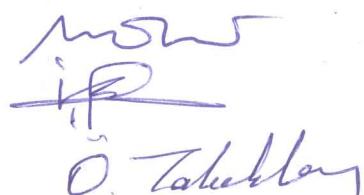
Unvan Ad Soyad

İmza

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet ÖLMEZ

Jüri Üyeleri : Dr. Öğretim Üyesi İbrahim SONA

: Dr. Öğretim Üyesi Özcan TABAKLAR

İSTANBUL
MAYIS 2018

ÖZ

ESKİ UYGURCA ÖLÜLER KİTABI ÜZERİNE BİR ÇEVİRİ DENEMESİ

Gönül Aris

Mayıs, 2018

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan bu çalışma Aurel Stein tarafından Dunhuang'da bulunan ve Or. 8212 (109) numarayla British Library'nin Oriental El Yazmaları ve Basılı Kitaplar bölümünün Aurel Stein El Yazmaları Koleksiyonunda bulunan yazmanın 1-236. satırları arasında bulunan ilk metnine dayanmaktadır. Ele alınan metin daha önce P. Zieme ve G. Kara tarafından 1978 yılında *Ein Uighurisches Totenbuch* adıyla transkripsyon, Almanca çeviri, notlar ve sözlükle birlikte yayınlanmıştır. Bu çalışmada yazmaya adını veren A metninin Türkçeye çevirisi, Uygur harfli metnin aslına dayanan transkripsyon ile açıklamaları yukarıda anılan çalışmanın ışığında, özellikle notlar kısmında neredeyse anılan çalışmadan yararlanılarak, Türkiye Türkçesine çevrilmiştir. Bu çalışma 6 bölümden oluşmaktadır. “1. Giriş” bölümünde çalışmada yer alan yazma ve üzerine yapılan çalışmalara, çalışmada izlenen yöntemle, yazmanın özelliklerine deгinilmiştir. “2. Metin” bölümünde çalışmada yer alan yazmanın yazı çevirisi ve harf çevirisine yer verilmiştir. “3. Çeviri” bölümünde metnin Türkiye Türkçesine çevirisine yer verilmiştir. “4. Açıklamalar” bölümünde önceki yayının açıklamalarına ve bu açıklamaların çevirilerine ve gerekli görülen yerlerde yapılan ekleme ve düzeltmelere yer verilmiştir. “5. Dizinler” bölümünde iki dizin hazırlanmıştır: “5.1. Uygurca Dizin” ve “5.2. İkilemeler Dizini”. “5.1. Uygurca Dizin”de madde başları Eski Uygurca, anlamları Türkiye Türkçesidir. Ayrıca Uygurca dizinde bazı kelimelerin Sanskritçe, Çince veya Tibetçe karşılıkları verilmiştir. “5.2. İkilemeler Dizini” bölümünde metinde yer alan ikilemeler ve anlamlarına yer verilmiştir. “6. Sonuç” bölümündür. Bu bölümlere ek olarak çalışmanın ekler bölümünde kullanılan metnin tipkibasımına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Türk dili, Eski Uygurca, Tibet Budizmi, Ölüler Kitabı.

ABSTRACT

A TRANSLATION ATTEMPT ON THE OLD UYGHUR BOOK OF THE DEAD

Gönül Aris
May, 2018

This study, which has been prepared as a master thesis, is based on the first part, between lines 1-236, of the text which found by Aurel Stein in Dunhuang and registered at the Aurel Stein Manuscript Collection in Department of Oriental Manuscripts and Printed Books of the British Library with number Or. 8212 (109). The text was previously published by P. Zieme and G. Kara in 1978 by name Ein Uighurisches Totenbuch with its transcription, German translation, notes, and dictionary. In this study, translation of the Text A (which has the same name with entire study), transcription of Uyghur text which is based on original text and explanations, especially in the explanations section, translated on the basis of the study cited above. This study consists of 6 chapters. In chapter "1. Introduction" writing which is the topic of this study and work done on the writing, the method of the study and properties of the writing are mentioned. In chapter "2. Text" text translation and letter translation of the text which is the topic of this study are mentioned. Translation of the text into modern Turkish is mentioned in chapter "3. Translation". Explanations of the previous publication and translations of these explanations, adding and corrections to these explanations are mentioned in chapter "4. Explanations". Two indexes are prepared in chapter "5. Index": "5.1 Index in Uighur" and "5.2 Index of Reduplications". In chapter "5.1 Index in Uighur" headwords are in old Uighur and meanings are in modern Turkish. In Uighur index Chinese, Tibetan and Sanskrit translations of some words are also given. In chapter "5.2 Index of Reduplication" repetitions on this study and meanings of these reduplications are mentioned. Closing chapter is "6. Conclusion". In addition to these chapters, the original text which is used in this study can be found in adding the chapter.

Key Words: Old Turkish Language, Old Uighur, Tibetan Buddhism, Book of the Dead.

ÖN SÖZ

Eski Uygurca Ölüler Kitabı Üzerine Bir Çeviri Denemesi adını taşıyan bu çalışma Dunhuang'da bulunup British Library'nin Oriental El Yazmaları ve Basılı Kitaplar bölümünün Aurel Stein El Yazmaları Koleksiyonunda Or. 8212 (109) numarayla kayıtlı olan yazmanın 1-236. satırları arasındaki ilk metnine dayanmaktadır. Bu çalışmada yazmaya adını veren ve P. Zieme ve G. Kara'nın ortak çalışması olan yayında A Metni olarak adlandırılan bölüm, Uygurca aslına dayanılarak yeniden okunmaya ve tercüme edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın amacı Budist Uygur edebiyatında önemli bir yere sahip olan metnin Türkiye Türkçesine kazandırılmasıdır. Yazma üzerinde bütünlük ve kapsamlı ilk çalışma G. Kara ve P. Zieme tarafından Almanca olarak yayınlanmıştır. Toplamda 1430 satır ve dört farklı metinden oluşan, sembolist bir üsluba sahip bu yazma üzerine yaptıkları yol gösterici çalışma için G. Kara ve P. Zieme'ye saygılarımı ve teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Bu çalışmayı bana tez konusu olarak öneren, kendisinden lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca çok şey öğrendiğim değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Ölmez'e tez sürecinde de bilgisini ve desteğini esirgemediği için en içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca kendisinden çeşitli dersler aldığım, bilgisi ve anlayışıyla öğrencilerine her zaman yol gösteren değerli hocam Prof. Dr. Zühal Ölmez'e tez sürecinde yaşanan aksaklılıkların giderilmesindeki yardımlarından ve anlayışından dolayı çok teşekkür ederim. Tez sürecimin ilk yılında Erasmus programı kapsamında değişim öğrencisi olarak bulduğum Freie Universität Berlin'de kendisinden ders aldığım kıymetli hocam Elisabetta Ragagnin'e teşekkürlerimi sunarım. Tibetçe bazı kelimeler konusunda yardımına başvurduğum Dr. Siglinde Dietz'e, her türlü soruma anlayışla cevap veren ve tez sürecinde ihtiyaç duyduğum kaynakları benimle paylaşan değerli hocam Dr. Uğur Uzunkaya'ya, başlangıcından bitimine kadar tezimin her aşamasında sorularımı sabırla cevaplayan değerli arkadaşım Arş. Gör. Tümer Karaayak'a çok teşekkür ederim. Yalnız bu süreçte değil başlangıcından eğitim hayatımın her aşamasında maddi, manevi her türlü desteği sağlayan sevgili Aileme sevgi, sabır ve hoşörüleri için çok teşekkür ederim.

İstanbul; Mayıs, 2018

Gönül Aris

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmada Yer Alan Yazma ve Yazma Üzerine Yapılan Çalışmalar	2
1.1.1. Çalışmada Yer Alan Yazma.....	2
1.1.2. Çalışmada Yer Alan Yazma Üzerine Yapılan Çalışmalar	4
1.2. Çalışmada İzlenilen Yöntem	5
1.3. Çeviri Yazısında ve Harf Çevirisinde Kullanılan İşaretler	6
1.4. Yazmanın Yazım Özellikleri.....	7
2. METİN	11
3. ÇEVİRİ	41
4. AÇIKLAMALAR.....	48
5. DİZİNLER.....	81
5.1. Uygurca Dizin	81
5.2. İkilemeler Dizini.....	139
6. SONUÇ	141
KAYNAKÇA	142
EKLER.....	155
ÖZ GEÇMİŞ.....	177

KISALTMALAR

Genel Kısaltmalar

a. g. e.	: Adı geçen eser
ADAW	: Abhandlungen der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin
AoF	: Altorientalische Forschungen
AOH	: Acta Orientalia Academia Scientiarum Hungaricae
ATG	: Alttürkische Grammatik
ayn.	: Aynı, aynı anlamda
bkz.	: Bakınız
BTT	: Berliner Turfantexte
CAJ	: Central Asiatic Journal
Çağ.	: Çağatayca
çev.	: Çeviri
DTS	: Drevnetyurkskiy Slovar
ED	: An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish
ET	: Eski Türkçe
ETŞ	: Eski Türk Şiiri.
Hap.	: Hapax
Hend.	: Hendiadyoin
Kalm.	: Kalmukça
Kaz.	: Kazakça
Kıp.	: Kıpçakça
krş.	: Karşılaştırınız
Kuman.	: Kuman Kıpçakçası
Mac.	: Macarca
Moğ.	: Moğolca
MS.	: Milattan Sonra
not.	: Notlar
Nr.	: Numara
Oğ.	: Oğuz Türkçesi

Omoğ.	: Orta Moğolca
Osm.	: Osmanlıca
Otü.	: Orta Türkçe
OTWF	: Old Turkic Word Formation A Functional Approach to the Lexicon I– II
ör.	: örneğin, örnek olarak
Roerich, BA	: The Blue Annals
Rus.	: Rusça
s.	: Sayfa
Skr.	: Sanskritçe
SPAW	: Sitzungsberichte der Preußischen Akademie der Wissenschaften
Suv.	: Suvarṇaprabhāsūtra, ed. Radlof- S. E. Malov.
TDAYB	: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten
TDK	: Türk Dil Kurumu
TESz.	: A magyar nyelv történeti-etimológiai szotara I-III
Tib.	: Tibetçe
TS	: Türkçe Sözlük
TT	: Türkische Turfan-Texte
Tuv.	: Tuvaca
Türk.	: Türkçe
UAJb	: Ural-Altaische Jahrbücher
UJb	: Ungarische Jahrbücher
UW	: Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Lieferung 1-6: a-ärijäk.
UWN I	: Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. II. Nomina-Pronomina-Partikel. Band 1: a-asvík.
UWN II	: Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. II. Nomina-Pronomina-Partikel. Band 2: aş-äžük
UWV I	: Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. I. Verben. Band 1: ab- äzüglä-.
Uyg.	: Uygurca
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri, ve devamı
vs.	: Ve saire
yy.	: Yüzyıl

İşaretler

- (...) : Parantez, yazmada yer alan sözcüğün yazılmayan ünlüsünü gösterir.
- [...] : Köşeli ayraç, yazmada yer alan sözcüğün yazılmayan harflerini ya da tamamlanan kısımları gösterir.
- { ... } : Kavisli ayraç, yazmada yer alan sözcüğün fazladan yazılan harfini gösterir.
- < ... > : Sivri uçlu ayraç, yazmada yer alan sözcüğün müstensih tarafından unutulan harfini ifade eder.
- / : Taksim işaretti, yazmada harf boyutunda tahrif olan kısmın harf çevirisinde gösterilmesidir.
- /// : Birden fazla taksim işaretti, yazmadaki sözcük boyutunda tahrif olan kısmın harf çevirisinde gösterilmesidir.
- << : Başka bir dilden alıntılanan sözcüğün doğrudan alıntılanmadığını ifade eder.
- < : Başka bir dilden alıntılanan sözcüğün orijinal biçimini ifade eder.
- + : İsim tabanına gelen eki gösterir.
- : Fiil tabanı ve fiil tabanına gelen eki gösterir.
- ...2 : Çeviride yer alan ikilemeleri ifade eder.
- ...3 : Çeviride yer alan üçlemeleri ifade eder.

1. GİRİŞ

745 yılında Orhon bölgesinde kurulan Uygur Bozkır Kağanlığına 840 yılında Kırgızlar tarafından son verilmesi sonucunda Uygurlar Moğolistan'dan Hoço, Tarım, Turfan bölgelerine göç etmişlerdir. 13. Yüzyılın başlarına kadar bu bölgelerde hüküm süren Uygurlar, bu süre içinde çeşitli dinlerle (Manihaizm, Budizm, Hristiyanlık) tanışmışlardır. Uygurların çoğunluğu aynı bölgede yaşayan Soğdların da etkisiyle Budizmi benimsemiş ve Budist edebiyata ait önemli eserleri dillerine çevirmiştirlerdir. Budist Uygur edebiyatının esasını oluşturan bu esrlerin çoğunluğunu çeviri eserler oluşturur. Başlangıçta daha çok Soğdcadan, Toharcadan ve Çinceden yapılan çeviriler yerini Çinceden ve Tibet Budizmine ait eserlerden yapılan çevirilere bırakmıştır. 14. yüzyıla kadar yapılan çevirilerin çoğunu Çinceden yapılan çevirilerdir. Yuan Hanedanlığı süresince (1280-1368) Tibetçe de Uygur Budizmi için önemli bir kaynak olmuştur. (Elverskog, 1997, 5-9; Ölmez, 1997, 240; Ölmez, 2017a, 189-190)

P. Zieme söz konusu çeviri döneminin ikiye ayırtır: Moğol öncesi (9.-12. yy.) ve Moğol dönemi (13.- 14. yy.). Manihaistler gibi Budistlerin de bir yandan manastırların ihtiyaçlarını karşılamak, diğer yandan da Budist öğretileri kitleler arasında yaymaya hizmet etmek amacıyla gayretli bir çeviri çalışmaları vardır. Bu çeviri faaliyetlerinin başlangıcı karanlıktadır, çünkü en erken yayınlar bile, sonraki yüzyıllarda büyük ölçüde aynı kalan bir edebi dilde yazılmıştır. Sadece ikinci aşamada morfoloji ve söz diziminde bazı farklılıklar vardır. Bu yüzden, bu iki dönemi ayırt etmek yararlı olacaktır. Kronolojik düzende, esas olarak aşağıdaki kaynak diller göz önünde bulundurulur: Toharca, Çince, Tibet ve muhtemelen sadece Sanskritçe'nin ikinci aşaması. (Zieme, 1992, 16). Tibetçeden çeviri dalgası ilk olarak Moğol döneminde (13.- 14. yy.) başlar. (Zieme, 1992, 40)

Aralarında çalışmamıza konu olan yazmanın da bulunduğu, Çin'in Şinciang Uygur Özerk Bölgesi'nde Turfan şehri çevresinde çeşitli mağaralarda, Dunhuang mağaralarında ve Gansu'da bulunan bu eserler 19. Yüzyılın sonunda ve esas olarak da 20. Yüzyılın ilk çeyreğinde Rus (Krotkow, S. Malov), Alman (A. v. Le Coq, F.

W. K. Müller), Fransız (P. Peliot), İngiliz (A. Stein) ve Japon Arkeologların çalışmalarıyla ortaya çıkmıştır. Bunların dışında az sayıdaki eser, ya da fragmanlar halindeki Uygurca metinler İsviçreliler ve Japon Kont Ōtani'nın öğrencilerince bulunmuştur. Bu bölgede bulunan Uygurca metinler esas olarak beş ülkenin müzeleri ile kütüphanelerinde bulunmaktadır: Almanya, İngiltere, Fransa, Rusya ve Çin. Bunların dışında Japonya, İsviçre, Finlandiya, Türkiye, Kore ve ABD'de de çeşitli boyutlarda, az sayıda Uygurca metin parçası bulunmaktadır. (Ölmez, 2017a, 190)

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan bu çalışma, Aurel Stein tarafından Dunhuang'da bulunan ve Or. 8212 (109) numarayla British Library'nin Oriental El Yazmaları ve Basılı Kitaplar bölümünün Aurel Stein El Yazmaları Koleksiyonunda bulunan dört farklı metinden oluşan yazmanın ilk metni olan A Metnine dayanmaktadır. Eski Uygur Budist Edebiyatının Büyü metinleri sınıfına dahil edilen metin, doğum-ölüm zincirinden kurtulup aydınlanmaya erişmenin ölüm anı ve ölümden sonra da mümkün olabileceği, ölüm anında ve sonrasında ara dönemde aydınlanmaya erişebilmek için yapılması gerekenler hakkında bir rehber niteliğindedir. Eser Tibet'in ünlü Lamalarından Naropa'nın öğretilerine dayanarak öğrencilerinin yaptığı çevirilerden oluşmaktadır. Dört ayrı metinden oluşan yazmanın ilk metni Tibetin Ölüler Kitabı'nın Eski Uygurcaya kısa bir tercumesidir.

1.1. Çalışmada Yer Alan Yazma ve Yazma Üzerine Yapılan Çalışmalar

1.1.1. Çalışmada Yer Alan Yazma

Or. 8212 (109) numarasıyla British Library'nin Oriental El Yazmaları ve Basılı Kitaplar bölümünün Aurel Stein El Yazmaları Koleksiyonunda bulunan dört farklı metinden oluşan kitap biçimindeki Uygurca yazma eser, 1907 yılında Aurel Stein tarafından Dunhuang'da bulunarak İngiltere'ye getirilmiştir. Her iki yüzü de yazılı, kalın sarı kağıda yazılmış, dikişli, tamamlanmamış ve kapaksız, 63 yapraktan oluşan bu kitabı uzunluğu 15 cm, genişliği ise 13 cm'dir. 1.-58. yapraklar küçük bir yazıyla yazılmış, sayfa sol, alt ve üst kenarlarda kenar boşlukları bırakılmış, fakat kurallı bir şekilde değildir. 59.-63. yapraklar daha büyük bir yazıyla yazılmış, kenar boşlukları bırakılmamıştır. 45a ve 45b sayfalarında 1350 (MS) tarihine işaret eden bir tarih vardır. İşlek Uygur yazısıyla yazılmış yazma, 1-46 yaprakları arasındaki her sayfada 11 satır, kalan sayfalarda ise 11 ila 15 satır olmak üzere, toplam 1430 satırdan oluşmaktadır. (Zieme-Kara, 1978, 9; Can, 2016, 37)

Yazma, sadece tek bir kitapta birlikte yazılmalarıyla veya yazarın ya da başlatıcının niyeti ile değil, aynı zamanda daha dar bir Tantrik Budizm yelpazesinden elde ettikleri içerikle de bağlantılı dört farklı eser içermektedir. Bu eserleri birbirine bağlayan bir iç özelliği olarak, Tibet kökenleri geçerli olabilir. (Zieme-Kara, 1978, 25)

İlk üç metin kesin olmakla birlikte, muhtemelen bu dört metin Tibet Lamaizminin ünlü ve etkileyici hocası Naropa'nın (1016-1100) hocası Tilopa'nın Altı Darma öğretisine dayanarak tercüme edilmiştir. (Zieme-Kara, 1978, 26)

Bu dört metin şu şekildedir:

I. *Ölüler Kitabı* : Tibetçe *Bar do thos-grol*'da olduğu gibi ölüm ve yeniden doğum arasındaki ara durumu, ölümü ve yeniden doğumun uzaklaştırılmasını anlatır. Naropa'nın bardo öğretilerinin bir yorumu olan metin kişinin ölüm ve yeniden doğum arasında geçtiği alemi konu alır. Uygurca metin 15 *antarabhāva*'nın sistematik bir tanımını içerir. P. Zieme ve G. Kara tarafından yapılan yayında adlandırıldığı şekilde A Metni 1-236. satırlar ve 1-11b sayfalarındaki kısımdır. Metnin başlığı, yazmanın 228-229. satırlarında *tümkä indrilig tinlaglarka äyin käzigçä bisurunup tuyunguluk nom* şeklinde geçmektedir. Tibetçe metnin yazarı bilinmemekle birlikte Uygurca metnin bu kısmında da yazarın adı geçmemektedir, fakat muhtemelen ikinci metnin yazarı ile aynıdır. (Zieme-Kara, 1978, 26; Elverskog, 1997, 118)

II. *Dört sıra* : Yazmanın 236-1011. satırları ve 11b-46b sayfaları arasında bulunan ve Zieme-Kara yayınında B Metni olarak adlandırılan ikinci metnin başlığı 993-994. satırlarda şu şekildedir: *Tört törlüg käzeglärig yolça uduzmaklig tarij nomlug tamjak*. Bu metin Nāropa'nın aktardıklarını derleyen *Cog-ro Chos-kyi rgyalmchan*'ın (Skr. *Mahāguru Dharma-dhvaja*; Uyg. *çoğ çu bağlıg darma tuaçi çoski irgämsan*) Tibetçe eserinin Uygurca çevirisisidir. Metinde 993-1010. satırlar arasında bulunan kolofonda Tibetçe metni Uygurcaya çeviren kişinin Ārya Ācārya olduğu ve Ārya Ācārya'nın çevirisini istinsah eden kişinin ise Sarīg Tutuj olduğu yazılıdır. Metnin *çığış onunçı bars yıl altınç ay* yani 1350 yılının yazında Moğol prensi Asuday'ın emri üzerine Üç-Lükçünglü Sarīg Tutuj tarafından istinsah edildiği yazılmaktadır. (Zieme-Kara, 1978, 26-30; Elverskog, 1997, 118; Can, 2016, 38; Uzunkaya, 2017, 56)

III. Caṇḍali'nin altı dyan ritüeli : Yazmanın 1012-1297. satırları ve 47a-58b sayfaları arasında yer alan ve Zieme-Kara yayınında C Metni olarak adlandırılan üçüncü metnin başlığı 1014-1015. satırlarda *çandalinij alti dyannij udizguluk yanı* şeklindedir. Nāropa'nın altı dyan öğretisinin bütünlük arz etmeyen bir şeklidir. Bu metinde herhangi bir kolofon yoktur ama metnin sonunda, 1170-1172. satırlarda *Rañ-byuṇ rdo-rje* (Uyg. *rab ṣung torči*) derleyici olarak görünür, görünüşe bakılırsa Tibetçe orijinalinin derleyicisi de sayılabilir. (Zieme-Kara, 1978, 30; Elverskog, 1997, 118; Can, 2016, 38; Uzunkaya, 2017, 56)

IV. Cakrasamvara sunusu : Yazmanın 1298-1430. satırları ve 59a-63b sayfalarında bulunan bu metin Zieme-Kara yayınında D metni olarak adlandırılır. Yazmadaki diğer üç metinden farklı bir yazı stilinde yazılmış olan bu metnin farklı bir kalemden çıktıgı anlaşılmaktadır. Eser Cakrasamvara'ya altı Gcod-pa sunusunu ortaya koyar; ancak son iki sunu, yazma burada yarıda kaldığından yer almamaktadır. (Zieme-Kara, 1978, 30; Elverskog, 1997, 119; Can, 2016, 38-39; Uzunkaya, 2017, 56)

1.1.2. Çalışmada Yer Alan Yazma Üzerine Yapılan Çalışmalar

Uygurca Ölüler Kitabı olarak da bilinen Or. 8212 (109) numarası ile British Library'nin Oriental El Yazmaları ve Basılı Kitaplar bölümünün Aurel Stein El Yazmaları Koleksiyonunda bulunan dört farklı metinden oluşan kitap biçimindeki Uygurca yazma ile ilgili yapılmış iki çalışma bulunmaktadır.

Bu çalışmaların ilki, Masahiro Shōgaito'nun bir tanıtım çalışması niteliğinde olan 1974 tarihli makalesidir. Shōgaito çalışmasında yazmanın fiziksel özelliklerini kısaca tanıtmış ve daha sonra yazmanın içeriğini ele alarak Or. 8212 (109) metninden çeşitli örnekler vermiştir. Makalede yazı çevirimine ve Japonca çevirisine yer verilen satırlar şunlardır: 1-2, 100, 226-252, 963-992, 993-1006, 1007-1011, 1012-1014, 1117, 1119, 1171-1172, 1298, 1299-1302. Shōgaito makalesinde, Or. 8212 (109)'da yer alan metinleri üçe ayırmıştır. Zieme ve Kara'nın, 1-236. satırlar ve 236-1010. satırlar olarak iki ayrı metin kabul ettikleri bölümü Shōgaito tek bölüm olarak ele almıştır. Çalışmada içerikten sonra metnin dilbilimsel özellikleri, ses bilgisi, biçim bilgisi, alıntı sözcükler, sayılar ve söz dizimi olmak üzere beş başlık altında değerlendirilmiştir. Ses bilgisi başlığı altında harfler ve sesler, uzun ünlüler, ses değişimleri ve göçüşme (metatez) alt başlıklarına yer verilmiştir. Her bölümde metinden konuya ilgili çeşitli örnekler bulunmaktadır. (Can, 2016, 40)

Yazmanın tıpkıbasımlarını ve metninin tamamını içeren bütünlüklü tek çalışma ise György Kara ve Peter Zieme'ye aittir. *Ein Uigurisches Totenbuch* adı ile yayınlanan bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın 9-50. sayfalar arasında bulunan ilk bölümünde yazmanın fiziksel özellikleri, yazım ve dilbilgisi özellikleri ve sözvarlığı hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Yine bu bölümde, metnin içeriği hakkında ayrıntılı bir listeye yer verilmiştir. Dört metin A, B, C, D metinleri olarak adlandırılmış olmasına rağmen satır numaraları bir bütünlük oluşturacak şekilde (1-1430) verilmiştir. Ayrıca çalışmada yararlanılan kaynaklar da eserin bu bölümünde verilmiştir. Çalışmanın 53-193. sayfalar arasında bulunan ikinci bölümde yazmada yer alan dört metin, Uygurca yazı çevirimleri ve Almanca çevirileri ile birlikte karşılıklı sayfalarda verilmiştir. Almanca çeviri satır satır çeviri olmayıp anlamlı bir cümle elde edilecek şekilde yapılmıştır. Metinle ilgili açıklamaya ihtiyaç duyulan kelime, kavram ya da bölümler ise satır numaraları verilerek dipnotlarla gösterilmiştir. Ayrıca 194. sayfada metinde geçen bazı kelime ve kavramların daha anlaşılır olmasını sağlamak amacıyla bazı görsellere yer verilmiştir. Çalışmanın 195-279. sayfaları sözlük bölümündür. Çalışmada son olarak 283-346. Sayfalar arasında yazmanın tıpkıbasımı bulunmaktadır. (Zieme-Kara, 1978, 1-346; Can, 2016, 40-41)

1.2. Çalışmada İzlenilen Yöntem

Bu çalışmada yazmanın çeviri yazısına, harf çevirisine, tercumesine, kısa açıklamalarına ve dizinlerine yer verilmiştir. Yazmanın çeviri yazısında ve harf çevirisinde *Uigurisches Wörterbuch*'daki çeviri yazı ve harf çevirisi tablosu esas alınmıştır (krş. Röhrborn, 1977-1998, 9-10 ve 13-14; Röhrborn, 2010, XXXIII-XXXV).

Metnin çeviri yazısında, Zieme-Kara yayınında yapılan kelime tamamlamalarına sadık kalınarak eksik yazılan kelimeler ve bazı harfleri eksik ya da okunmayan kelimeler köşeli ayraç içinde gösterilerek tamamlanmıştır (örneğin antırab[av] 2, [ara] bolmak 15). Metnin harf çevirisinde tamamlama yapılan kısımlarda bir harfe bir işaret gelecek şekilde taksim işaretü (/) kullanılmıştır (örneğin; y'/// -twrm'q 12). Yazmada eksik yazılmış ünsüz harfler çeviri yazında ve harf çevirisinde yay parantez <> içerisinde gösterilmiştir (örneğin; monçu<l>ayu 22, tör<t>ünç 60). Metinde yarısı görünürken yarısı tahrip olan harfler çeviri yazında eğik olarak yazılmıştır (örneğin; ärür). Orijinal metindeki imlânın düzeltilmesi istediği durumlarda “oku” ibaresiyle

sözcüğün doğru kabul edilen şekline parantez () içinde yer verilmiştir (örneğin; üksindä (oku: üskindä) 129). Uygurcada imlâ geleneği olarak ya da kimi başka sebeplerle ünlüsü yazılmayan sözcüklerin ünlüsü parantez içerisinde gösterilmiştir (örneğin; y(e)g(i)rm̩i 2, anṭirab(a)v 3, azk(ı)ya 56, k(a)rın 87). Yazmada müstensih tarafından yanlış ya da eksik yazılmış kelimelerin satırın üst kısmına yazılan doğru şekilleri metnin içine yerleştirilmiş, eksik yazılan kelimelerin satır üstü tamamlamaları parantez içinde () gösterilmiştir (örneğin; (suvka) 42, (tugmak) 102). Yanlış yazılan kısımlar ise kıvrımlı parantez { } ile belirtilmiştir (örneğin; {äd} 7, {körür ::} 39, {od} 43, {twy} 46), müstensih tarafından yapılan satır üstü düzeltmeleri metin içinde ayrıca belirtilmemiştir. Ayrıca Zieme-Kara yayınında emin olunmayan okunuşlar için köşeli parantez içinde belirtilen kısımlar olduğu gibi bırakılmıştır (örneğin; äṛiṛ [?] 22, çadñañ [? = radna] guru 27).

Metnin günümüz Türkçesine çevirisinde satır satır tercüme yöntemi yerine, Zieme-Kara yayınında olduğu gibi cümle bütünlüğüne dikkat edilerek tercüme edilmeye çalışılmıştır. Uygurca aslina dayanılarak tercüme edilmeye çalışılan bu bölümde mümkün olduğunca metnin aslina sadık kalınmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın açıklamalar kısmında Zieme-Kara yayınında yapılan açıklamalar esas alınarak Türkiye Türkçesine çevirileriyle birlikte yer verilmiştir. Gerekli görülen kısımlarda ekleme veya düzeltmeler yapılmış, bu yanında açıklanma ihtiyacı duyulmayan bazı kelimeler eklenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın dizin bölümünde metinlerin sözlüğünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Dizinde bazı kelimelerin Sanskritçe, Çince, Tibetçe karşılıkları verilmiştir.

1.3. Çeviri Yazısında ve Harf Çevirisinde Kullanılan İşaretler

a : çift elif ile yazılan a veya eksik yazım ile yazılan a

ä : tek elif ile yazılan e

'ä : çift elif ile yazılan e

e : kapalı e

đ : d yerine yazılan t

ť : t yerine yazılan d

k : ince sıradaki k veya g

q : kalın sıradaki k, g veya h

q̄ : üstte iki nokta ile yazılan kalın sıradaki k veya g

ŋ : nk

ż : z yerine yazılan s

ş : altta iki nokta ile yazılan s

ş̄ : altta iki nokta ile yazılan ş

p : b veya p

ń : üstte tek nokta ile yazılan n

ż̄ : ž yerine yazılan s

1.4. Yazmanın Yazım Özellikleri

Eski Uygurca metinlerin yazımı ile ilgili olarak bkz. Semih Tezcan, Uygur Alfabesi, Türk Ansiklopedisi, 33: 121-126. ve Özlem Ayazlı – Mehmet Ölmez, Eski Uygurca Metinlerin Transkripsiyonunda Kullanılan Yöntem ve İşaretler, Orta Asya'dan Anadolu'ya Alfabeler, İstanbul, 2011: 43-83

1. Bazı kelimelerde ünlülerin yazılmaması:

y(e)g(i)rmi <ykrmy> 2 ; anṭirab(a)v <''ndyr'pv> 3,

azk(i)ya <''z qy '> 56 ; k(a)rin <qryn> 87 ; m(ä)n

<mn> 99 ; s(a)ŋramta <snkr'm t'> 107 ; m(a)ha <mq

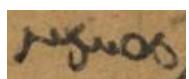
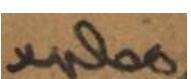
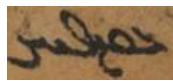
'> 162 ; y(e)t'i <ydy> 171 ; köm(ä)n <kwymn>

196 ; başl(a)gsız <p'slq syz> 201 ; tnl(i)glar <tynlq

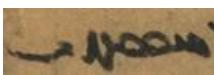
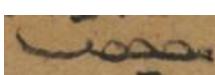
l'r> 214 ; bodis(a)t(a)v <pwdystv>

226/227.

2. Bazı eklerde ünlülerin yazılmaması:

- 91 ; *tugm(a)k* <twqmq>
 103 ; *tuṣs(a)r* <twdsr> 114 ; *yold(a)ki* <ywldqy>
 214.

3. Uzun ünlülerin bulunması:

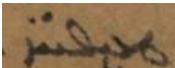
- 18 ; *oot* <wwt> 43 ; *tun* <tyyn>
 47 ; *uu* <'ww> 109 ; *yel* <yyyl> 156 ; *poo* <pww>
 233.

4. Kapalı e sesinin genellikle i ile gösterilmesi:

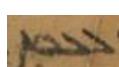
- 41 ; *ekinṭi* <'kyndy> 53 ; *erkäk* <'yrk'k>
 111 ; *yelvi* <yylv> 182.

5. t-d, d-t, z-s harflerinin birbirinin yerine kullanılması

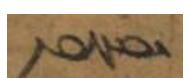
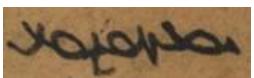
t yerine d yazılan sözcükler:

- 1 ; *tulṭag* <tyld'q> 2 ; *kaṭışdurmak* <q'dyşdwr'm'q> 13 ; *teṭir* <tydyr> 65.

d yerine t yazılan sözcükler:

- 39 ; *kuṭadṭuru* <qwd'tdwrw> 145.

z yerine s yazılan sözcükler:

- 47 ; *üzüllür* <wywlwr> 26 ; *uzun* <'wswn>
 49 ; *közünür*

 <kwyswnwr>	52 ; <i>kızıl</i> <qysyl> 	55 ; <i>ożaki</i>
 <'ws'qy>	59 ; <i>süzək</i> <swyswk> 	91 ; <i>özzi</i>
 <'wsysy>	115.	

6. üstte iki noktayla yazılan k (ڭ), üste tek noktayla yazılan n (ń), altta iki noktayla yazılan ş (ڦ) harflerinin bulunması

üstte iki noktayla yazılan k (ڭ):

 kaşışturmak < q'dyşdwrm'q>	13 ; <i>kavira'sinça</i> <q'vyr 'synç>
 'synç>	23 ; <i>kar</i> <q'r>
 <"lqw>	51 ; <i>alku</i>

<"lqw> 67 ; *kulgakta* <qwlq'q t'>

<"swiynd> 84.

üstte tek noktayla yazılan n (ń):

 antırab(a)v < "ndyr'pv>	3 ; <i>yalıñadmak</i> <y'lyń'dm'q>
 89 ; <i>korkıñç</i> <qwrqyñç>	 108 ; <i>ažuñiñta</i>
 <"swiynd>	113.

altta iki noktayla yazılan ş (ڦ):

 şı <sy>	103 ; <i>ölgäyşüg</i> <'wylk'yşwk> 	165.
-------------	--	------

7. Bazı kelimelerde eksik yazımların olması:

 tinl(i)glar <tynlq l'r>	214 ; <i>m(ä)n</i> <mn> 	99 ; <i>tugm(a)k</i>
 <twqm̄q>	102 ; <i>y(e)tı</i> <ydy> 	171 ; <i>y(e)g(i)rmi</i> <ykrmy>

- > 2 ; *kögyül* <kwnkwl> 174 ; *yürüğ* <ywrwyňk>
- 52 ; *yükünür* <ywkwı̄nwr> 2 ; *bo<l>* 'mı̄şinta
<pw<l>'myş ynt'> 151.

8. Ünlü ve ünsüz harflerin fazladan yazılmış olması:

- ärür* <''rwr> 3 ; *kavira'sinça* <q'vyr 'synç'>
- 23 ; *äŋbaşlayu* <''nkp'şl'yw> 74 ; *'ärsär*
- <''rs'r> 47 ; *'ärmäz* <''rm'z> 171 ;
102 ; *'är* <''r> 120 ; *'ärklig* <''rklyk->
- bäk'lämäk* <p'k'l'm'k> 196 ; *monçu<l>ayu*
<mwı̄çw<l>'yw> 22 ; *tör<t>ünç* <twyr<t>wnç>
- 60.

2. METİN

1a

- 1 1 oom suvasti sidam çin kertü ulug ärdini bahsi kutinja
'wwm swv'sdy syd'm cyn kyrdwy 'wlwq 'rdyny p'qsy qwdynk'
- 2 2 yükünür män tiltag üzä bilgülük kavırasınça beş y(e)g(i)rmi
anṭirab[av]-
ywkwñwr m'ñ tyld'q 'wyz ' pylgwlwk q'vyr'synç' pyş ygrmy
'ndyr'p/-
- 3 3 -lar ärürlär ; üç anṭirab(a)v üç ätöz üç yaraşdur-
-l'r ''rwr l'r :: 'wyç ''ndyr'pv 'wyç 't'wyz 'wyç y'r'sdwr-
- 4 4 -mak üç kaçırdurmak üç tanuklamak ärür ; üç anṭirab(a)v
-m'q 'wyç q'dyşdwr m'q 'wyç t'ñwkl'm'q 'rwr :: 'wyç ''ndyr'pv
- 5 5 'ärsär tugmak ölmäklig anṭirabav tültäki anṭirabav
'rs'r twqm'q 'wylm'klyk ''ndyr'p'v twyl t'ky ''ndyr'p'v
- 6 6 ara bolmaklig anṭirabav ärür üç ätöz ärsär tugmak
'r ' pwlm'q lyq ''ndyr'p'v 'rwr 'wyç 't'wyz 'rs'r twqm'q

- 7** 7 ölmäklig {äd} ätlig kanlıg ätöz tüldäki abiy(a)z
 'wylm'k lyk {'d} 't lyk q'n lyq 't'wyz twyld'ky ''pyyz
- 8** 8 tüşütlüg ätöz ara bolmaklig köňüllüg ätöz
 twyşwdlwk 't'wyz ''r ' pwlm'q lyq kwnkwl lwk 't'wyz
- 9** 9 'ärür üç yaraşdurmak ärsär eki ög kañ yaraş-
 ''rwr . 'wyç y'r'şdwrm'q 'rs'r 'yky 'wyg q'nk y'r'ş-
- 10** 10 -turmakindin tugmak ölmäklig anṭirabav bolur
 -twrm'qyndyn twgm'q 'wylm'k lyk ''ndyr'p'v pwlr
- 11** 11 tültä tül ol tep ukmak yaraşdurmak ara bolm[ak]-
 twyl t' twyl 'wl typ 'wqm'q y'r'şdwrm'q ''r' pwlm//-
- 1b
- 12** 1 -ta : bahşınıj bermiş tamsung sakınmaklig ya[raş]-
 -t' : p'qşy nyng pyrmyş t'mswnk s'kym'q lyq y'///-
- 13** 2 -turmak ärür ; üç kaṭışdurmak 'ärsär tugmak ölmäk-
 -twrm'q 'rwr : 'wyç q'dyşdwrm'q ''rs'r twkm'q 'wlm'k-
- 14** 3 -lig anṭirabav az birlä kaṭışmak ; tültäki anṭirab(a)v
 -lyk ''ndyr'p'w ''z pyrl' q'dyşm'q : twyld'ky ''ndyr'pv

15 4 biligsiz bilig birlä kaçışmak ; [ara] bolmaklıg anṭirab(a)v
pylyksyz pylyk pyrl' ḥ'dyşm'q /// pwlm'q lyq ''ndyr'pv

16 5 öpkä birlä kaçışmak ärür , üç törlüg tanuk-
'wypk' pyrl' ḥ'dyşm'q 'rwr , 'wyç twyrlwk t'nwq-

17 6 -lamaklar ärsär , tugmak ölmäklig anṭir(a)bav-
-l'm'q l'r 'rs'r . twqm'q 'wylm'k lyk ''ndyrp'v-

18 7 -ta eki törlüg yeviglärig kooşa
-t' 'yky twyrlwk yyvyk l'r yk qwwş '

19 8 bışırupunup tanuklamak ; tültäki anṭirabavta yelvi
pyşyrwnwp t'nwq l'm'q twyl t'ky ''ndyr'p'w t' yylvy

20 9 äöz . yaruk yaşuk bo ekägү üzä tanuklamak ; [ara] bolmak-
't'wyz y'rwd y'swq pw 'yk'kw 'wyz ' t'nwq l'm'q : /// pwlm'q-

21 10 -lıg anṭirabavta anṭir(a)bav bilmäk üzä tanuklamak
-lyq ''ndyr'p'w t' ''ndyrp'v pylm'k 'wyz ' t'nwq l'm'q

22 11 äriür [?] monçu<l>ayu bo beş y(e)g(i)rmilär ärsär tilṭag üzä bilgülüük
'rwr mwñçw<l>'yw pw pyş ykrmy l'r 'rs'r tyld'q 'wyz ' pylkwlwk

- 23** 1 kavıra'sınça anṭirab(a)v tep kamığ bilgülǖk
 q'vyr 'synç' 'ndyr'pv typ q'myq pylkwlwk
- 24** 2 yaŋ bo ärür ; amṭı monṭa inçip bışırunguluk
 y'ñk pw 'rwr :: . :: 'mdy mwñd' 'yncyp pyşyrwñkwlwq
- 25** 3 al altag kavırasınça tüşin alguluk anṭirabau
 ''l ''ldak q'vyr 'synç' twyşyn ''lqw lwq ''ndyr'p'w
- 26** 4 tep tedi anṭirab(a)vnıj uduzguluk yaŋı bahşı-
 typ tydy ''ndyr'pv nynk 'wdwsqw lwq y'nky p'qsy-
- 27** 5 -tin eşidgülǖk ol namo çadñañ [? = radna] guru ; anṭirab(a)v
 uduzmak
 -tyn 'sydkw lwk 'wl n'mw ç'dn'n kwrw :: ''ndyrpv 'wdwsm'q
- 28** 6 atlag kavırasınça bışırunguluk anṭirab(a)vta {eki}
 ''dlaq q'vyr 'synç' pyşyrwñqwlwq ''ndyr'pv t' {'yky}
- 29** 7 eki törlüğ ärür ; 'äŋbaşlayu öz tözi {tösi} üngülǖk
 'yky twyrlwk 'rwr : ''nkp'şl'yw 'wyz twyz y {twysy} 'wynkwlwk
- 30** 8 yaŋ ; ekinti bälükä tayanıp bışırunguluk
 y'nk : 'ykyndy p'lkw k' t'y'nyp pyşyrwnqwlwq

31 9 yan ärür 'änilki öz tözi üngülük yan
y'nk 'rwyr ''nkylky 'wyz twyz y 'wynkwlwk y'nk

32 10 ärsär , dandirata äd nom sanınça yogun inçkä
'rs'r . d'ndyr ' t' 'd nwm s'nynç' ywqwn 'ynçk'

33 11 sijmişte ken yaruk yaşuk kooşa bışırınmaklıg
synkmyş t' kyn y'rwq y'şwq qwwş ' pyşyrwnm'q lyq

2b

34 1 ätöz odgurak yaruyur ; koşa bışırınmakta ymä eki
't'wyz 'wdqwr'q y'rwywr : qws ' pyşyrwnm'q d' ym' 'yky

35 2 törlüg bolur boşguṭlug boşguṭsuz ; boşguṭsuz
twyrlwk pwlwr pwşqwdlwq pwşqwdszw : . pwşqwdswz

36 3 bolmuşta tüsin bulur tep körkütmiş nomlamış
pwlmış t' twyşyn pwlwr typ kwyrkwdmyş nwml'mış

37 4 ärür moňta äd nom sijmäki ärsär ; yogun sijmäki
'rwr mwnd' 'd nwm synkm'ky 'rs'r : ywqwn synkm'ky

38 5 ärsär ; 'äńbaşlayu öñ ünkä sijmiş üd-
'rs'r : ''nkp'sl'yw 'wynk 'wyn k' synkmyş 'wyd-

- 39** 6 -tä köz üzä yinçkä öj {körür ;} -ig körü umaz ün yiðka siñmiş-
 -t' kwyz 'wyz ' yynçk' 'wynk {kwyrwr} :: -yk kwyrw 'wm'z 'wyn
 yyt q' synkmyş-
- 40** 7 -tä burun yíd tuymaz , taþig böritigkä siñmiştä
 -t' pwrwn yyt twym'z . t'dyq pwrydyk k' syñkmyş t'
- 41** 8 til taþig tuymaz ; tört mahabudlar eyin käzigçä siñär ;
 tyl t'dyq twym'z :: twyrt m'q'pwd l'r 'yyyn k'sykç' synk'r :
- 42** 9 yer suvka siñmiştä ätöz (suvka) taþ kämişmiş täg agir bolur ;
 yyr swv q' synkmyş t' 't'wyz (swv q') t'ş k'myşmyş t'k ''qyr pwlwr
- 43** 10 başı örü kötürsär sançar ; suv {od} ootka siñmiştä
 p'ş y 'wyrw kwydwrs'r s'nç'r : swv {'wd} 'wwt q' synkmyş t'
- 44** 11 agız burun kuriyur ; birärtä buruntın agıztın suv akar ,
 ''qyz pwrwn qwrwywr : pyr'r t' pwrwn tyn ''qyz tyn swv ''q'r .
- 3a
- 45** 1 tamgak kuriyur , oot yelkä siñmiştä 'älig adak
 t'mq'q qwryyw . 'wwt yyyl k' synkmyş t' ''lyk ''d'q
- 46** 2 sogışur yeel biligkä siñmiştä {twy} közi alarıp
 swqyşwr yyyl pylyk k' synkmyş t' {twy} kwyz y ''l'ryp

- 47** 3 uzun tüñ alıp 'älig adak täpinür ; bilig ençkä
'wswn tyyn ''lyp ''lyk ''d'q t'pyñwr :: pylyk 'ynçkä
- 48** 4 sijmiştä , tört kşanta tört bilgä bilig yaruyur
synkmyş t' . twyrt kş'n t' twyrt pylk' pylyk y'rwywr
- 49** 5 taştınkı {tüni} tüni üzülür içtinkı tüñ üzülmäyük
t'ştnqy {tyyny} tyny 'wyswlwr 'yçdynky tyyn 'wyswlm'ywk
- 50** 6 üdtä baştinkı kşanta körgülüç {küçlüç} bilgä bilig
'wyd t' p'sdynqy kş'n t' kwyrkwlwk {kwyçlwk} pylk' pylyk
- 51** 7 y(a)ruyur ; taşın sıjar körsär kar yagmiş täg
ryrwr : t'şdyn synk'r kwyrs'r q'r y'kmyş t'k
- 52** 8 yürüñ közünür ; içtin sıjar körsär tütün täg
ywrwyňk kwyswnwr :: 'yçdyn synk'r kwyrs'r twydwn t'k
- 53** 9 közünür , ekinti kşanta kejürülmäklig bilgä bilig
kwyswnwr . 'ykyndy kş'nt' kynkwrwlm'klyk pylk' pylyk
- 54** 10 yaruyur ; taşın sıjar körsär kün tugmiş täg
y'rwywr : t'şdyn synk'r kwyrs'r kwyn twqmyş t'k
- 55** 11 kıçıl közünür ; içdin sıjar körsär kadyoñ kurt-

q̄ysyl kwyswnwr : 'yçdyn synk'r kwyrs'r k'dywd q̄wrt-

3b

- 56** 1 -nij yarukı täg azk(1)ya azk(1)ya yaruk közünür ,
-nynk y'rwqy t'k "z q̄y ' "z q̄y ' y'rwq kwyswnwr.
- 57** 2 üçüncü ksanta bilgä bilig bolmakı yaruyur , taşdin
'wyçwnç ks'n t' pylk' pylyk pwlm'qy y'rwywr . t'sdyn
- 58** 3 sıñar körsär ajar karañu {karagu} közünür ; içdin sıñar körs(ä)r
synk'r kwyrs'r ''nk'r q'r'nkw {q'r'kw} kwyswnwr :: 'yçdyn synk'r
kwyrsr
- 59** 4 yula , yarukiça közünür ozakıtın köjül ulug yaruyur
ywl' . y'rwqy ç' kwyswnwr 'ws'qy tyn kwnkwl 'wlwq y'rwywr
- 60** 5 tör<t>ünç ksanta bilgä bilig yakın bolmakı yaruyur.
twyr<t>wnç ks'n t' pylk' pylyk y'qyn pwlm'qy y'rwywr.
- 61** 6 taşdin sıñar körsär tañ sarığındakı yaruk
t'sdyn synk'r kwyrs'r t'nk s'rykynd'qy y'rwd
- 62** 7 täg közünür içdin sıñar körsär yaruk ärip
t'k kwyswnwr 'yçdyn synk'r kwyrs'r y'rwq 'ryp

- 63** 8 sakıncısız tözüg bolup kök kalıktakı bulıt
s'qyńcsyz twyz lwk pwlyp kwyk q'lyq t'qy pwlyd
- 64** 9 açılmış täg yaruyur , öz tözi yaruk tep teñir ;
''çylmyş t'k y'rwywr . 'wyz twyz y y'rwd typ tydýr ::
- 65** 10 ölüm nomlug ätöz teñir ölüm yaruk yaşuk täñir ,
'wylwm nwm lwq 't'wyz tydýr 'wylwm y'rwd y'swq t'dyr .
- 66** 11 ölüm çinlayu kertü täñir , ölüm bilgä bilig
'wylwm çynl'yw kyrtw t'dyr . 'wylwm pylk' pylyk
- 4a
- 67** 1 paramit täñir , alku tñiliglarñij tözindä
p'r'myd t'dyr . ''lqw tyñlyq l'r nyñk twysynd'
- 68** 2 uguşinta yaruyurlar , bahşılarnij çin kärtü
'wqws ynt' y'rwywr l'r . pwqsy l'r nyñk çynk'rtw
- 69** 3 nom yanın bilmämäklig mün kadag üzä añij
nwm y'ñkyn pylm'm'klyk mwyn q'd'q 'wyz ' ''nyñk
- 70** 4 tözin ukmazlar , bahşılarnij nom yanı bar
twyz yn 'wqm'z l'r . p'qsy l'r nyñk nwm y'ñky p'r

- 71** 5 ärip , bilip bışrundaçılarda inçip ozakı bilişmiş
 'ryp . pylyp pyşrwnd'çy l'r q' 'ynçyp 'ws'qy pylüşmys
- 72** 6 ädgü ögli kişi birlä körüşmiş täg , {suulı///} suvli
 'dkw 'wykly kyşy pyrl' kwyrwşmyş t'k . {swwly ///} sww-ly
- 73** 7 sütlü katılışmış täg , yaruk yaşuk käntün yaruk
 swyd ly q'dylyşmyş t'k . y'rwd y'swq k'ndwn y'rwd
- 74** 8 yaşuk birlä eki 'ärmäz bolup , öznij adınnıj
 y'swq pyrl' 'yky ''rm'z pwlwp . 'wyz nynk ''dyn nynk
- 75** 9 alku tiñlîglarnıj asığın tolu tükäl bulur ;
 ''lqw tyñlyq l'r nynk ''syqyn twlw twyk'l pwlwr ::
- 76** 10 yolta yaruk yaşuk bışuruñmaňuklar , töz yaruk
 ywl t' y'rwd y'swk pyswrwñm'twq l'r . twyz y'rwd
- 77** 11 yaşıkug bilmäz üçün , käntü özi korkmuş bâliñlämiş
 y'swq wq pylm'z 'wyçwn . k'ntw 'wyz y qwrqmys p'lynkl'mys
- 78** 1 täg bolup köñüllüg ätözüg anñirab(a)v
 t'k pwlwp kwnkwl lwk 't''wyz wk ''ndyr'pv

- 79** 2 tuṭar , koṣavarṭi ṣaṣṭīrta . soṣlāmiṣi bar , öṇrä
 twd’r . kwṣ’v’rdy ṣ’sdyr t’ . swysl’myṣ y p’r . ’wynkr’
- 80** 3 ünmiş bolmak ätözlüg alku indrika tükällig
 ’wyñmyṣ pwlm’q ’twyz lwk ”lqw ’yndry ḥ’ twyk’l lyk
- 81** 4 üçün tıdigsız yügürtaşçı kılınçlıg ridi küçä
 ’wyçwn tydyq̄ syz ywkrd’çy ḥylynç lyq̄ rydy kwyç k’
- 82** 5 tükällig , täjridäm // közkä tükällig üçün ,
 twyk’l lyk . t’nkryd’m // kwyz k’ twyk’l lyk ’wyçwn .
- 83** 6 bir ekinṭikä körür tep ; alku indrika tükäl-
 pyr ’ykyndy k’ kwyrwr typ :: ”lqw ’yndry q’ twyk’l-
- 84** 7 -lig ’ärsär , köz kulgakta ulaṭılarka tükallig
 -lyk ”rs’r . kwyz ḥwlq’q̄ t’ ’wl’dy l’r ḥ’ twyk’l lyk
- 85** 8 ärür , tıdigsız bolmakı ärsär tört dävip
 ’rwr . tydyq̄ syz pwlm’qy ”rs’r twyrt d’vyp
- 86** 9 sumer tagta’ ulaṭı äd nomlarka tıdigsız
 swmyr t’q t” ’wl’dy ’d nwm l’r ḥ’ tydyq̄ syz
- 87** 10 ärür , ög k(a)rın vaçırasan örgünüğ öji
 ’rwr . ’wyk ḥryn v’çyr ’s’n ’wyrkwñ wk ’wynky

- 88** 11 tarkarıp kılınçlıg az iridi küç ’ärsär , üstürTİ suv
 t’rQ’ryp qylynç lyq ”z ’yridi kwyç ”rs’r . ’wysdwrdy swv
 5a
- 89** 1 akıtmak , altırtı oot yalınadmak , üküşüg bir
 ”qydm’q . ”ldyrty ’wwt y’lyñ’dm’q . ’wykwş wk pyr
- 90** 2 bälgürtmäk , birig üküş bälgürtmäkdä ulatı-
 p’lkwrdm’k . pyryk ’wykwş p’lkwrdm’kd’ ’wl’ty-
- 91** 3 -lar ärür ; täjridäm arıg süzök közlügl(ä)r
 -l’r ’rwr : t’ñkryd’m ”ryq swyswk kwyz lwk lr
- 92** 4 körür adınlar körmäz , bir ekinşikä körür-i
 kwyrwr ”dyn l’r kwyrm’z . pyr ’ykyndy k’ kwyrwr y
- 93** 5 ärsär , aňtirab(a)v bir ekinşikä körür , aňiň
 ’rs’r . ”ndyr’pv pyr ’ykyndy k’ kwyrwr . ”nyňk
- 94** 6 ülgüsü ärsär yeti künlük ärür ; monı yadsar
 ’wylkwsy ’rs’r yydy kwyn lwk ’rwr : mwny y’ds’r
- 95** 7 eki törlüğ ärür arıg arıgsızı ärsär üç yarım kün-
 ’yky twyrlwk ’rwr ”ryq ”ryqsyz y ’rs’r ’wyç y’rym kwyn-

- 96** 8 -niŋ arasında öziniŋ ölmışın bilmädin tugmiş
 -nynk ”r’synd’ ’wyz y nynk ’wylmyşyn pylm’dyn twqm̩yş
- 97** 9 kadaş äv barkta ulaṭılarda yilinip yolug bışuruňu umaz-
 q’dş ’v p’rk t’ ’wl’dy l’r q’ yylynyp ywlwq̩ pyşwrwıňw ’wm’z-
- 98** 10 -lar , arıgı ärsär , üç yarım künniŋ arasında aya amtı
 -l’r . ”ryq y ’rs’r . ’wyç y’rym kwyn nynk ”r’synd’ ”y ”mdy
- 99** 11 ölmış m(ä)n tep , ol üdta yolug bışuruňgalı uyur , monṭag
 ’wylmyş mn typ . ’wl ’wyd t’ ywlwq̩ pyşwrwıňq’ly ’wywr . mwnd’q

5b

- 100** 1 osuglug 七 [=yeti] yeti tokuz ’älig kün-kätägi turur , monṭa
 ’wswq lwq 七 yydy twqwz ”lyk kwyn k’d’ky twrwr . mwnd’
- 101** 2 ažun tuṭmakı ärsär , tört tugumlarta ög karin-
 ”swn twdm’qy ’rsr . twyrt twqwm l’r t’ ’wyk q’ryn-
- 102** 3 -ta tugma , yumurt’gata (tugmak) bugün kälgin tugm(a)k ol
 -t’ twqm’ . ywmwrd’q ’t’ twqm’q̩ pwykwn k’lkyn twqm̩q ’wl
- 103** 4 öltä şita tugm(a)k ärür , andirab(a)v ätözin kılınç-
 ’wyl t’ şyt’ twqm̩q ’rwr . ”ntyr’pv ’twyz yn qylynç-

104 5 -lig yel tokımak üzä , korkınçlıq {karañu} karañu öñdün kälip
-lyq yyyl twqym'q 'wyz ' . qwrqynç lyq {q'r'nkw} q'r'nkw
'wynkdwn k'lyp

105 6 tutgil ölürgil ; tutgil tep ün eşidmäk üzä
twdqyl 'wylwrkyl :: twdqyl typ 'wyn 'sydm'k 'wyz '

106 7 korkarlar ädgü oprak ärsär tag üjüri ärsär vrhar-
qwrq'r l'r 'dkw 'wpr'q 'rs'r t'q 'wynkwry 'rs'r vrq'r-

107 8 -ta s(a)ŋramta ulaſılarta // kirip yaſar bolup
-t' snkr'm t' 'wl'dy l'r t' // kyryp y's'r pwlwp

108 9 ožakı korkinç äyinčkä korkup , ol oronka iliňip
'ws'qy qwrqyńç 'yynç k' qwrqwp . 'wl 'wrwn q' 'ylyńyp

109 10 kalın uuka basıtkmiş täg bolup surt ok
q'lyń 'ww q' p'sydyqmış t'k pwlwp swrd 'wq

110 11 udımış täg bolup kayu ärsär bir ätöz bütär ;
'wdymış t'k pwlwp q'yw 'rs'r pyr 't'wyz pwyd'r :

6a

111 1 kavırasınça sözläsär , erkäk bolguça
q'vyr ' "synç' swysl's'r . 'yrk'k pwlqw ç'

- 112** 2 ärsär azlanmakta tugar ; kayu ažunta tugum
'rs'r ''z l'nm'q̄ t' twq'r : q'yw 'swn t' twqwm
- 113** 3 ažun tutguça ärsär , yaliňuk ažuńiňta tugum
'sun twdqwç' 'rs'r . y'lynkwq ''swnyňd' twqwm
- 114** 4 ažun tuťs(a)r , ög kaň ekägü birlä yaliňok
'swn twdsr . 'wyk q'ňk 'yk'kw pyrl' y'lynkwq
- 115** 5 ärsär özi ymä yalňok körklüğ bolur ög
'rs'r 'wysy ym' y'lnkwq kwyrk lwk pwlr 'wyk
- 116** 6 kaň ekägü amraňmak täginmişin körüp aja az-
q'ňk 'yk'kw ''mr'ňm'q t'kynmyşyn kwyrwp ''nk' ''z-
- 117** 7 -laňur ; erkäk tugsar aňasına azlaňıp
-l'ňwr : 'yrk'k twq's'r ''ň' synk' ''z l'nyp
- 118** 8 aňasına öpkä köňüli tugar ; tiši tugsar
'd' synk' 'wypk' kwnkly twq'r : tyşy twqs'r
- 119** 9 aňasına azlanıp aňasına öpkä köňüli
'd' synk' ''z l'nyp ''ň' synk' 'wypk' kwñkwly
- 120** 10 tugar , 'är tugsar {aňasına} aňasınıň agızıňa kirip

twq'r . ''r twq's'r {''d'snk'} ''d' sy nynk ''qyz ynk' kyryp

- 121** 11 añasınıj karıñında tokuz ay oñ kün turup
''n'sy nynk q'rynynd' twq'wz ''y 'n kwyn twrwp

6b

- 122** 1 tugar , montag osuglug känťü özi kayu kayuta
twq'r . mwnd'q 'wswqlwq k'ndw 'wyzy q'yw q'ywt'

- 123** 2 tugsar , ög kaň ätöz birlä bolup monçulayu
twq's'r . 'wyk q'nk 't'wyz pyrl' pwlwp mwnçwl'yw

- 124** 3 tugum tuťar öznij adınnıj tugum tuťguluk
twqwm twd'r 'wyz nynk ''dyn nynk twqwm twdqwlwq

- 125** 4 yanji tükädi ; ,,
y'nk y twyk'dy :: . :: : :: :: ..

- 126** 5 yol bışırunguluk yanji ärsär + öj ünkä sijmış-
ywl pyşyrwnq̄w lwq y'nky 'rs'r + 'wynk 'wyn k' synkmyş-

- 127** 6 -tä ulaťı birär bälгü bolsar aja tayanıp buşurun-
-t' 'wl'dy pyr'r p'lkw pwls'r . ''nk' t'y'nyip pwşwrwn-

- 128** 7 -guluk ärür , aňta basa bahşı ärsär //// ädgü nom-
-qwlwq̄ 'rwr . ''nd' p's' p'qsy 'rs'r //// 'dkw nwm-

129 8 -lug yaŋ töṛü {bulur} bilür nomdaş kadaşı ük'sindä (oku: üskindä)
-lwq y'nk twyrw {pwlwr} pylwr ḥwmd's q'd's y 'wyk'synd'

130 9 olgurṭup , özindä barın buşı berip , tugmiş
'lqwrwdwp . 'wysynd' p'ryn pwṣy pyryp . twqmyş

131 10 kadaştı ulaṭılarrıñ yiğit sıgıtların
q'd's t' 'wl'dy l'r nynk yyqyd syqyd l'r yn

132 11 tarkarıp , üç öjdün yorındaçı nomlarıñ yūgärü
t'rq'ryp . 'wyç 'wynkdwn ywryd'çy nwm l'r yq ywk'rw

7a

133 1 kılgu ol , bir nomug bışurunguluk ol , 'äjbaşlayu öj
qylqw 'wl . pyr nwmwq pyşwrwnqw lwq 'wl . ''ñkp'sl'yw 'wynk

134 2 ünkä sijmış bälgi bolmuşta amtı adırtlıq ölüm
'wyn k' synkmyş p'lkw pwlmış t' ''mwty ''dyrtlyq 'wylwm

135 3 bälgi bolmışın bilip , bahşınıñ öğrätmış öjdün
p'lkw pwlmış yn pylyp . p'qṣy nynk 'wykr'dmyş 'wynkdwn

136 4 yorındaçı üç törlüg nomlug yaňlarıg
ywryd'çy 'wyç twyrlwk nwm lwq y'nk l'r yq

137 5 bışurunguluk ol , 'äŋbaşlayu bodi köŋülüg öp
pyşwrwnqw lwq 'wl . ''ñkp'sl'yw pwdy kwnkwlwk 'wyp

138 6 sakınıp , käntü özüm baştınkı aňtirabavta
s'qynyp . k'ndw 'wyz wm p'şdynqy ''ñdyr'p'v t'

139 7 yaruk yaşuk nomlug ätözüg tuyup , alku tınl(1)g-
y'rwi y'şwq nwmlwq 't'wyz wk twywp . ''lqw tynlq-

140 8 [-larig] öz yat temädin , tınlag asığın kılayın
[-l'ryq] 'wyz y't tym'dyn . tynl'q ''syqyn qyl'yyn

141 9 sakınıp , umug mıag bahşını ömäki ärsär çin
s'qynyp . 'wmwq 'yñ'q p'qsy ny 'wym'ky 'rs'r çyn

142 10 kertü bahşını öjdün kök kalıkta yaruk
kyrdw p'qsy ny 'wynkdwn kwyk q'lyq t' y'rwi

143 11 yaşuk sakınıp alku tınlaglarnıj asığlıgia {asığın} baştınkı
y'şwq s'qynyp ''lqw tynl'q l'r nynk ''syqlqynk' {''syqyn} p'şdynqy

144 1 aňtirabavta yaruk yaşuk nomlug ätöz tuyunu üçün
''ñdyr'p'w t' y'rwi y'şwq nwm lwq 'd'wyz twywnqw 'wyçwn

145 2 kuṭaḍṭuru yarlıkažun tep ötüngü ol ; öz piñsunñı
qwd'tdwrw y'rlyq'swn typ 'wydwnkw 'wl :: 'wyz pynswn ny

146 3 sakınıp ömäk sakınmak ärsär , lenhualig kün
s'qyñyp 'wym'k s'qym'q 'rs'r . lynqw ' lyq kwyn

147 4 tilgän oron üzä , bir kşanta öz piñsun bolmışın
tylk'n 'wrwn wyz ' . pyr kş'n t' 'wyz pyñswn pwlmışyn

148 5 sakingu ol , yükärü bışurungulukı ärsär , maha mudura
s'qynqw 'wl . ywk'rw pyşwrwnqwlwqy 'rs'r . m'q ' mwdwr '

149 6 tözüg {tösüg} öp sakınıp ömäksiz sakıñmaksız bolgul ;
twyzwk {twyswk} 'wyp s'qyñyp 'wym'ksyz s'qyñm'qsz pwlqwl ::

150 7 moñçulayu ön yıldka sijmiş üdtä yıld
mwnçwl'yw 'wynk yyd q' synkmyş 'wyd t' yyd

151 8 tatıgka sijmiştä ulaṭı birär bälgü bo<l>'mışinta ,
t'dyq q' synkmyş t' 'wl'dy pyr'r p'lkw pw<l>'myş ynt'

152 9 bışurunguluk käzoglärin saşurmadın öjdün
pyşwrwnqwlwq k'syk l'r yn s'şwrm'dyn 'wynkdwn

153 10 yorındaçı üç nomlar yükärü bışurunguluk maha

ywryd'çy 'wyç nwm l'r ywk'rw pyşwrwnqwlwq m'q '

- 154** 11 mudurani bışurungu ol , taťig börtügkä
mwdwr ' ny pwşwrwnqw 'wl . t'dyq pwyrtwk k'

8a

- 155** 1 siňmiştä , börtüg tört mahabudka siňmiş-
synkmyş t' . pwyrtwk twyrt m'q'pwd q' synkmyş-

- 156** 2 -tä , yeel bilikä siňmiş üdtä , öndün
-t' . yyyl pylyk k' synkmyş 'wyd t' . 'wynkdyn

- 157** 3 yorındaçı üç nomlarig kodup , maha mudura
ywryd'çy 'wyç nwm l'ryq qwdwp . m'q' mwdwr '

- 158** 4 tözni , ög bışurungu ol inçkä /// bilig
twyz ny . 'wyk pyşwrwnqw 'wl 'ynçk' /// pylyk

- 159** 5 yaruk yaşukka siňmiş üdtä üç öndün
y'rwq y'şwq q' synkmyş 'wyd t' . 'wyç 'wynkdwn

- 160** 6 yorındaçı nomlarig töläç kodup , yalıñuz maha
ywryd'çy nwm l'r yq twyl'ç qwdwp . y'lynkwz m'q '

- 161** 7 mudurani ög bışurungu ol ; tört kşanlar-
mwdwr ' ny 'wyk pyşwrwnqw 'wl :: twyrt kş'n l'r

162 8 -ta m(a)ha mudurani öritmädin sakincsizin
-t' mq' mwdwr' ny 'wyrydm'dyn s'qynç syz yn

163 9 amrilgu ol , montag bishuruñmak üzä , tort
'mrylqw 'wl . mwnd'q pyşwrwñmäq 'wyz' . twyrt

164 10 kşanta ozakı yança bis[ur]unmak ////////
kş'n t' 'ws'qy y'nkç' pyş[wr]wnm'q //////////

165 11 olgäyüşüg üdtä bishurunmaklig yaruk yaşuk
'wylk'yşwk 'wyd t' pyşwrwn m'q lyq y'rwdq y'swq

8b

166 1 töz tüp , yaruk yaşuk birlä k(a)tılıp eki ärmäz
twyz twyp . y'rwdq y'swq pyrl' qdylyp 'yky 'rm'z

167 2 bolup özniñ adinniñ asigın bütürür ,
pwlpw 'wyz nynk ''dyn nynk ''syqyn pwydwrwr .

168 3 öz asigı ärsär , nomlug ätöz ärür , adinlar asigı
'wyz ''syq y 'rs'r . nwmlwq 'd'wyz 'rwr . 'dyn l'r ''syqy

169 4 ärsär , eki öylüg ätöz ärür ; tüs ätöz ärsär ,
'rs'r . 'yky 'wynklwk 'd'wyz 'rwr : twyş 't'wyz 'rs'r

- 170** 5 bälgrünmä ätöz üzä alku iş küçl(ä)rig
 p'lkwrdrm' 't'wyz 'wyz ' 'lqw 'yş kwyç lr yk
- 171** 6 bütürür , moja tayanıp bışurundaçı y(e)tı 'ärklig-
 pwydwrwr . mwnk' t'y'nyp pyşwrwnd'çy ydy ''rklyk-
- 172** 7 -lig ärsär , bir ažunta öz burhan kuṭın bulgu-
 -lyk 'rs'r . pyr ''swn t' 'wyz pwrq'n qwdyn pwłqw-
- 173** 8 -lug yaŋ kep ärür , ölgäyşügtä orton
 -lwq y'nk kyp 'rwr . 'wylk'yşwk t' 'wrewn
- 174** 9 indrilig tuyuňu umasar köňüllüg aňtirabav
 'yndry lyq twywñw 'wm's'r kwnkwl lwk ''ńdyr'p'w
- 175** 10 ätöz bütär , moňçulayu /// bışurunup yeti
 'd'wyz pwyd'r . mwñçwl'yw /// pyşwrwnwp yydy
- 176** 11 kün kätägi yaruk yaşuklug {ood} oot üzä säziklig
 kwyn k'd'ky y'rwd y'şwq lwq {'wwd} 'wwt 'wyz ' s'syk lyk
- 177** 1 bälgü tözlüg otuňlarig örtaşp , özniňj
 p'lkw twyz lwk 'wdwnk l'r yq 'wyrd'p . 'wyz nynk

- 178** 2 adınnıj asığın bütürür , birök yänä montag bışuruńup
 ''dyn nynk ''syqyń pwydwrwr . pyrk y'n' mwnd'q pyşwrwńwp
- 179** 3 ymä ažun tuṭguluk bolsar , ög karinnıj kapıgin
 ym' ''swn twdqw lwq pwls'r . 'wyk q'ryn nynk q'pyqyn
- 180** 4 bäklägülüj al alṭaq ärsär , beş törlüj ärür , {ög}
 p'kl'kwlwk ''l ''ldaq 'rs'r .pyş twyrlwk 'rwr { 'wyk}
- 181** 5 ög kajnı bahşı sakınmak , öz pinsunnı sakınmak
 'wyk q'ńk ny p'qṣy s'qynm'q . 'wyz pynswn ny s'qynm'q
- 182** 6 yaruk yaşuk sakınmak , yelvi kömän täg sakınmakı ömäk küsämäk
 üzä bäklämäk
 y'rwq y'şwq s'qynm'q . yylvy kwym'n t'k s'qynm'qy 'wym'k
 kwys'm'k 'wyz ' p'klm'k
- 183** 7 ärür , 'äňbaşlayu ög kaň amranmış üdtä
 'rwr . ''nkp'sł'yw 'wyk q'ńk ''mr'nmyş 'wyd t'
- 184** 8 bahşını öz dvay täŋri sakınıp bışurungu ///
 p'qṣy ny 'wyz dv'y t'nkry s'qynyp pyşwrwnq̄w ///
- 185** 9 ol , bahşıtın kızläklig abişek almışın
 'wl . p'qṣy tyn kysl'klyk ''pyşyk ''lmyşyn

186 10 sakınıp , kertgünç köňül öritmäk üzä tugumtın yañar .
s'qyñyp . kyrdkwnç kwnkwl 'wyrydm'k 'wyz ' twqwm tyn y'n'r .

187 11 yanmışta öndün yorıdaçi üç nomlarta , maha
y'nmyş d' 'wyñkdwni ywryd'çy 'wyç nwm l'r t' . m'q '

9b

188 1 mudıra tözüg {tösüg} bışurungu ol . antag bışurunup
mwurdyr ' twyzwk {twyswk} pyşwrwnqw 'wl . ''nt'q pyşwrwnwp

189 2 ymä ög kañta ažun tuğusın körsär ,
ym' 'wyk q'nk t' ''swn twdqw syn kwrys'r .

190 3 ekinți yänä ök divay {tvay} täjrimi sakınıp kızläklig
'ykyndy y'n' 'wk dyv'y {tv'y} t'nkry ny s'qyñyp kysl'klyk

191 4 tapıq uduglar kılmak üzä yañar , yana ok yanmışta ,
t'pyq 'wdwq l'r qylm'q 'wyz ' y'n'r . y'n' 'wq y'nmyş t' .

192 5 maha muduranı yänä bışuruńgu ol , ańtag bışurunup
m'q' mwdwr ' ny y'n' pyşwrwıńqw 'wl . ''nt'q pyşwrwnwp

193 6 ymä ög kañta ažun tuğusın körsär , üçünç
ym' 'wyk q'nk t' ''swn twdqw syn kwrys'r . 'wyçwnç

- 194** 7 yaruk yaşuk sakınmak üzä bäklänip , kurug /// sakınmak
y'rwq y'şwq s'qynm'q 'wyz ' p'kl'nyp . qwrwq /// s'qynm'q
- 195** 8 üzä yañar , yañmışta törтünç maha mudurani
'wyz ' y'ñ'r . y'ñmyş d' twyrdwñç m'q ' mwdwr ' ny
- 196** 9 töz üzä bæk'lämäk ärsär alkunu yelvi köm(ä)n
twyz 'wyz ' p'k'l'm'k 'rs'r ''lqw ny yylvy kwymn
- 197** 10 sakınmak üzä yanar , yañmişta ol ok maha mudura-
s'qynm'q 'wyz ' y'n'r . y'ñmyş t' 'wl 'wq m'q' mwdwr '-
- 198** 11 -ni bışurungu ol , anṭag bışurunup ymä ög kañ-
-ny pyşwrwnqw 'wl . ''nd'q pyşwrwnwp ym' 'wyk q'ñk-

10a

- 199** 1 -ta ažun tuğusın körsär , ömäk küsämäk üzä
-t' ''swn twdqw syn kwyr's'r . 'wym'k kwys'm'k 'wyz '
- 200** 2 bäklämäk ärsär , ög karinta ažun tuğusın körsär ,
p'kl'm'k 'rs'r . 'wyk q'ryn t' ''şwn twdqw syn kwyr's'r .
- 201** 3 aya başl(a)gsız uzun sañsartın bärü azkıya mäji
''y ' p'şlq syz 'wswn s'ñs'r tyn p'rw ''z qyy ' m'nky

- 202** 4 ögrünçkä ilinip /// yapşınip yügürdümüz kaçtıımız ;
'wykrwnç k' 'ylynyp /// y'pşynyp ywkwdwmwz q'çdymys
- 203** 5 amtı moja ilinmäyin tep sakınıp ; ol ädgü sakınçlıg
'mdy mwnk' 'ylynm'yyn typ s'qynyp : 'wl 'dkw s'qynçlyq
- 204** 6 yürüntäg üzä , adın yıŋaklarta tavrak kaçıp barmış-
'ywrwñd'k 'wyz . ''dyn yynk'q l'r t' t'vr'q q'çyp p'rmys-
- 205** 7 -ın sakınıp , ańtag kaçmışta maha mudurani
-yn s'qynyp . ''nd'q q'çmyş t' m'q' mwdwr ' ny
- 206** 8 bışurunmak üzä yaruk yaşıglug oot üzä sezik
pyşwrwnm'q 'wyz ' y'rwq y'şwq lwq 'wwt 'wyz ' sysyk
- 207** 9 sakınçlıg oṭuŋl(a)rığ örṭäp ol antırabavta
s'qynç lyq 'wdwnk lr yq 'wyrd'p 'wl ''ndyr'p'w t'
- 208** 10 öznip adınnıj alku işlärig bütürür ,
'wyz nynk ''dyn nynk ''lqw 'yş l'r yk pwydwrwr .
- 209** 11 bo ärsär orṭun ärkliglig yelvi köm(ä)n ätözkä
pw 'rs'r 'wrdwn 'rklyklyk yylvyy kwymn 't'wyz k'

- 210** 1 tayanıp ekin ara anṭirabavta , üzäliksiz
t'y'nyp 'ykyn ''r ''ndyr'p'w t' . 'wyz ' lyksyz
- 211** 2 burhan kuṭin bulguluk nomlug yaṛ ärür ; monṭag bışurunup
pwrq'n qwdyn pwłqw lwq nwmlwk y'nk 'rwr : mwnd'q pyşwrwnwp
- 212** 3 ymä ög kaṇta ažun tuṭgusin körsär ;
ym' 'wyk q'nk t' ''swn twdqw syn kwyr's'r :
- 213** 4 tugum ažun tuṭguluk kapığın sīnagu {sı̄mgu} ol ; monçulayu
twqwm ''swn twdqwlwq q'pyqyn syñ'qw {symqw} 'wl : mwnçwl'yw
- 214** 5 bolmak anṭirabavlıg üdtä altı yold(a)ki tınl(ı)glar
pwlm'q ''ndyr'p'v lyq 'wyd t' ''ldy ywldqy tynlq l'r
- 215** 6 alku uluṣ balıklar arıq süzök közünjüdäki körk
'lqw 'wlwṣ p'lyq l'r ''ryq swyswk kwyswnkw d'ky kwyrk
- 216** 7 täg arıq süzök közünür ; ıt tojuz yok
t'k ''ryq swyswk kwyswnwr : 'yd twinkwz ywq
- 217** 8 çigay kodıkı yavız ažunka kirmägү ol , anıj täg
çyq'y qwdyqy y'vyz ''swn q' kyrm'kw 'wl . ''nynk t'k
- 218** 9 tugum ažun tuṭgusin körsär , adın yıňaklarta

twqwm ''swn twdqw syn kwyrs'r . ''dyn yynk'q l'r t'

- 219** 10 kaçip . nomlug törülük hanlarta ; biramanlarta
q'çyp . nwm lwq twyrw lwk q'n l'r t' : pyr'm'n l'r t'

- 220** 11 adın ymä yogaçarelarta ulaşı köni körümlük
''dyn ym' ywk'ç'ry l'r t' 'wl'dy kwyny kwyrwm lwk

11a

- 221** 1 ögtä kajta ažun tuğuluk üdtä monçulayu
'wyk t' q'ñk t' 'swn twdqw lwq 'wyd t' mwnçwl'yw

- 222** 2 sakıñgu ol , alku tinl(1)glarnıj asılgılıja
s'qyñq'wl . ''lqw tynlq l'r nynk ''syq lyq ynk'

- 223** 3 burhan kuñin bulayın sakınıp ; köñülük huñg užik
pwrq'n qwdyn pwl'ynn s'qyñyp : kwnkwlwk qwñk 'wsyk

- 224** 4 sakınıp , ög karınta tugum tutgu ol . montag
s'qyñyp . 'wyk q'ryn t' twqwm twdqw 'wl . mwnd'q

- 225** 5 sakınsar , ög karında mäjiligin orñañip , kenki ažun-
s'qyns'r . 'wyk q'ryñd' m'nky lykyn 'wrñ'ñyp . kynky ''swn-

- 226** 6 -ta ögrätinmäksizin nom tutdaçı bolur , bo ärsär bodi-

-t' 'wykr'dynm'ksyz yn nwm twtd'çy pwlwr . pw 'rs'r pwdy-

- 227** 7 -s(a)t(a)vlarnıj öz köjülinçä tugum tuğuluk
-stv l'r nynk 'wyz kwnklynç' twqwm twdqwlwq
- 228** 8 yanı ärür , tümgä indirilg tinlaglarka äyin käzig-
y'nyky 'rwr . twymk' 'yndyry lyq tynl'q l'rq' 'yyn k'syk-
- 229** 9 -çä bışurunup tuyuñguluk nom tüketdi ; ,,,
-ç' pwsrwlnwp twywnqw lwq nwm twyk'dy :: :: . :
- 230** 10 bo nom ulalmışı ulug vaçır tuṭtaçitın tilopa
pw nwm 'wl'lmyşy 'wlwq v'çyr twdt'çy tyn tylwp'
- 231** 11 ñaropa marpatın şangpa başı tançigpa başı-
ñ'rwp' m'rp' tyn s'nkp' p'qsy t'nçykp' p'qsy-
- 11b
- 232** 1 -kaṭağı ulalmış ärür ; , ölgülük bälğülär bolar ärür : ün
-q'd'ky 'wl'lmyş 'rwr : . 'wylkwlwk p'lkw l'r pwł'r 'rwr : 'wyn
- 233** 2 bäklänmäk tüz töpödä buu üñmäk ; {äd} ätozniј
p'kl'ñm'k twyz twypwd' pww 'wyñm'k {'d} 't'wyznyñk
- 234** 3 köligä ; kulgaknıj ün közniј küçi monṭada

kwylyk' : qwlq'q nynk 'wyn kwyz nynk kwyçy mwñd't'

235 4 ulañi bælgül(ä)r bir tuñta yok bolsar ölürin
'wl'dy p'lkw lr pyr twş t' ywq pwls'r 'wylwr yn

236 5 bilgülüç ol ; ,,,
pylkw lwk 'wl :: : :: :

3. ÇEVİRİ

- (1) Oom svasti sidam! (1-2) Gerçek₂ yüce mücevher (olan) üstadın kutsallığı (önünde) saygıyla eğilirim.
- (2-4) Bu işaretler sebebiyle, özetle, temel olarak bilinmesi gereken on beş anṭirabav vardır. (Bunlar) üç anṭirabav, üç beden, üç birleşim, üç karışım, üç ispattır.
- (4-6) Üç anṭirabav ise; doğum-ölüm anṭirabav'ı, rüyadaki anṭirabav, arada olan anṭirabavdır.
- (6-9) Üç beden ise doğum-ölümlü, etli kanlı beden; rüyadaki önceki alışkanlıklarının kalıntısı₂ (olan) beden, arada olan düşünceye sahip bedendir.
- (9-13) Üç birleşme ise iki ebeveyn₂in (anne-baba) bir araya gelmesi ile doğum-ölüm anṭirabav olur. Rüyada rüya o deyip anlamak, birleştirmek; arada olmada (ölüm ve yeniden doğum arasındaki geçiş); üstadın verdiği bilgileri düşünerek birleştirmektir.
- (13-16) Üç karışım ise doğum-ölüm anṭirabav'ın hırs ile karışması, rüyadaki anṭirabav ile cehaletin₂ karışmasıdır. Arada olan anṭirabav'ın öfke ile karışmasıdır.
- (16-22) Üç türlü ispat ise doğum-ölüm anṭirabav'da iki türlü teçhizatın ikisini (de) gerçekleştirip ispat etmek, rüyadaki anṭirabav'da tilsimli beden, aydınlichkeit₂; bu ikisi aracılığıyla ispat etmektir.
- (22-24) Böylece, bu on beş (durum) ise; (bu) sebeple bilinen, özetle anṭirabav diye (bilinen), bütün bilinmesi gereken esas budur.
- (24-27) Şimdi, bundan sonra öğrenilecek usul₂ özette karşılaşımı alınacak anṭirabav deyip söyledi. Anṭirabavın takip edilecek yöntemi üstaddan işitilendir : Namo ratna Guru!
- (27-31) Anṭirabavı takip etme adlı özete göre; gerçekleştirilecek anṭirabavda iki tür vardır. En başta kendi esası(yla) ortaya çıkan yöntem; ikinci(si) işaretle dayanıp öğrenilecek yöntemdir.

(31-34) En ilk kendi esasıyla ortaya çıkan biçim ise; Tanrıda madde ve maneviyat sayısınca kalın inceye battıktan sonra aydınlichkeit₂ (olan), iki türlü gerçekleştirilecek vücut kesinlikle ışıldar.

(34-37) İki türlü öğrenmede yine iki türlüdür: eğitimli, eğitimsiz. Eğitimsiz olduğunda karşılığını bulur deyip göstermiş, vaaz vermiştir.

(37-41) Burada madde ve maneviyat batması ise ; yoğun batması ise ; en başında renk sese battığı zaman göz ile ince rengi göremez, ses kokuya battığında burun kokuyu hissetmez, tat dokunmaya battığında dil tat almaz.

(41-43) Dört element sırayla₂ batar: toprak suya battığında vücut (suya) taş fırlatılmış gibi ağır olur. (İnsan) başını yukarı kaldırırsa (başı) sancır.

(43-45) Su ateşe battığında ağız (ve) burun kurur, bazen de burundan (ve) ağızdan su akar, boğaz kurur.

(45-46) Ateş rüzgara battığında el ayak soğur.

(46-47) Rüzgar bilgiye battığında gözü kamaşıp uzun nefes alıp el ayak tepinir.

(47-48) Bilgi huzura battığında dört anda dört bilgelik parlar.

(49-51) Dışarıdaki nefesi kesilip içerisindeki nefes kesilmediği zamanda, ilk anda görünen bilgelik₂ parlar.

(51-53) Dış taraftan baksa kar yağmış gibi beyaz görünür. İç taraftan baksa duman gibi görünür.

(53-56) İkinci anda yayılmış bilgelik₂ parlar. Dış taraftan baksa gün doğmuş gibi kırmızı görünür. İç taraftan baksa ateş böceğinin₂ ışığı gibi çok az₂ ışık görünür.

(57-59) Üçüncü anda bilgili₂ olması parlar. Dış taraftan baksa ona karanlık görünür. İç taraftan baksa meşale ışığı gibi görünür. Düşünce öncekinden büyük parlar.

(60-64) Dördüncü anda bilgiye₂ yakın olmak parlar. Dış taraftan baksa tan sarılığındaki ışık gibi görünür. İç taraftan baksa parlak olup, düşüncesiz esaslı olup gökyüzündeki bulut açılmış gibi parlar. Kendi kaynağı ışık diye adlandırılır.

(65-67) Ölüm öğreti vücadudur. Ölüm aydınlictır₂. Ölüm gerçekdir₂. (gerçeğin kendisidir) Ölüm hikmetli bilgi₃ olarak adlandırılır.

(67-68) Bütün canlıların soyunda₂ parlarlar.

(68-70) Üstatların gerçek₂ öğretmenlerini₂ bilmeme kusurundan₂ dolayı onun esasını anlamazlar.

(70-75) Üstatların öğretmenleri₂ var olup bilip öğreneceklerle, bu suretle, önceden tanınan iyi düşünceli kişi ile karşılaşmış gibi, su ve süt karıştırılmış gibi; aydınlik₂ ve kendi parlaklığını₂ ile birlikte iki misli olmayıp; kendinin, başkalarının, bütün canlıların faydasını tamamıyla₂ bulur.

(76-79) Yolda aydınlığı₂ (aydınlanmayı) gerçekleştirmeyenler, asıl aydınlığı₂ bilmediği için kendisi korkmuş₂ gibi olup düşünceye sahip (olan) antırabav tutar.

(79-83) Abhidharmakoşa şastra'da söylemiştir : Önceden ortaya çıkmış olan (bir) vücuda sahip (olan) bütün duyulara sahip olmak için engelsiz yürüyecek, yaratılışa sahip (olan) büyü gücüne (de) sahip olur. İlahi göze sahip olmak için bir diğerine görünür demiş.

(83-85) Bütün duyu organlarına sahip olmak ise gözden kulağa ve diğerlerine (bütün duyu organlarına) sahip olmaktadır.

(85-87) Engelsiz olması ise Sumeru Dağı'nda dört kıta ve diğer madde ve manivayata engelsizdir.

(87-91) Anne karnı tahtını₂ başka (tarafa) uzaklaştırıp eyleme dayalı hırs gücü ise; yukarıdan su akıtmak, aşağıdan ateş yakmak; çoğu bir göstermek, biri çok göstermekte ve diğerleridir.

(91-93) İlahi temiz₂ gözlüler görür, başkaları görmez. Bir ikinciye görünmesi ise; antırabavda bir ikinciyi (bir diğerini) görür.

(93-98) Onun süresi ise yedi günlüktür. Bunu açacak olursak iki türlüdür. Temiz ve temiz olmayan ise üç buçuk günün içinde kendinin öldüğünü bilmeden akrabalarına, evine barkına ve diğer mallarına bağlanıp yolu gerçekleştiremezler.

(98-99) Temizi (günahsız olanı) ise üç buçuk günün içinde ah! şimdi ben ölmüşüm deyip o zaman yolu gerçekleştirebilir.

(99-100) Bunun gibi yedi (defa) yedi (yani) kırk dokuz güne kadardır.

(100-103) Burada dünyaya gelmek ise dört doğumdan (meydana gelir). Anne karnından doğma, yumurtadan doğma, büyü gücü aracılığıyla (olağanüstü bir şekilde) doğma, o ıslaklıktan₂ doğmadır.

(103-106) Anṭirabav bedeni ve amel rüzgarının savaşmasıyla korkutucu karanlık doğudan gelip tut! Öldür! Tut diye ses duyarak korkarlar.

(106-110) iyi vadi ise ; dağ mağarası ise ; tapınakta₂ gizlenip, önceki korkuya korkup, o yere bağlanıp derin uykuya yenilmiş gibi olup, birdenbire uyumuş gibi olup, ne ise (böyle olduğunda) bir vücut tamamlanır.

(111) Özette söylemek gerekirse;

(111-112) Erkek olacak olsa hıristan doğar.

(112-113) Hangi varlık şeklinde dünyaya gelecek olsa ;

(113-117) İnsan varlığında dünyaya gelecek olsa ve ebeveynlerinin₂ ikisi birden insan ise, kendisi de insan görünümünde olur. Ebeveynlerinin₂ ikisinin sevgiyle kavuştuğunu görüp ona tamah eder.

(117-122) Erkek doğsa annesine tamah edip babasına öfke düşüncesi doğar. Kız doğsa babasına tamah edip annesine öfke düşüncesi doğar. Erkek doğsa babsının ağzına girip annesinin karnında dokuz ay gün durup doğar.

(122-125) Böylece₂ kendisi₂ her nerede doğsa ebeveynlerinin₂ vücuduyla bir olup bu şekilde dünyaya gelir. Kendisinin ve başkalarının (herkesin) dünyaya gelme yöntemi tamamlandı.

(126-128) Yol gerçekleştirmeye yöntemi ise; renk sese battığında ve diğerleri birer işaret olsa ona dayanıp gerçekleştirecektir.

(128-129) Ondan sonra Bahşı ise iyi öğretiye/dine ait esasları₂ bilir.

(129-133) Din kardeşini₂ huzurunda oturtup, kendinde olanı bağışlayıp, akrabalarının ve diğerlerinin matemlerini₂ uzaklaştırıp önden giden (takip edilecek) üç öğretiyi yükseltecektir.

(133-137) En başında rengin sese battığı işaret olduğunda, şimdi açık bir şekilde ölümün belirdiğini bilip, Bahşının öğrettiği önden giden (takip edilecek) üç türlü dini usulleri gerçekleştirecektir.

(137-141) En başında aydınlanmış gönülü düşünüp₂, kendim₂ baştaki antirabavda parlak₂ öğreti vücutunu ayırt edip; bütün canlıları, öz yad demeden, canlıların faydasını sağlayayım (diye) düşünmüştür.

(141-143) Dayanak₂ (olan) üstadı düşünmesi ise; gerçek₂ üstadı doğudan, gökyüzündeki₂ aydınlık₂(olarak) düşünmüştür.

(143-145) Bütün canlıların menfaatine baştaki antirabavda parlak₂ öğreti vücutunu hissetmesi için kutsayarak buyursun diye arz edecktir.

(145-148) Kendi tanrılığını düşünüp hayal etmek₂ ise ; lotus ile (süslenmiş) güneş çemberi tahtı üzerinde bir anda kendinin Tanrı olduğunu düşünecektir.

(148-149) Şimdiki gerçekleştirilecek (olani) ise ; büyük kurtuluş (mahamudra) esasını tasavvur edip₂ düşüncesiz₂ (düşünemez) olur.

(150-154) Böylece renk kokuya battığı zamanda, koku tada battığında ve diğerleri bir işaret olduğunda gerçekleştirilecek sıralarını şaşırmadan önden yürüyecek (takip edilecek) üç kanun şimdiki gerçekleştirilecek büyük kurtuluşu (maha mudurayı) gerçekleştirilecektir.

(154-158) Tat dokunmaya battığında, dokunma dört elemente battığında, yel bilince battığı zamanda önden yürüyecek (takip edilecek) üç kanunu bırakıp büyük kurtuluş (maha mudura) esasını anne olarak greçeklestirecektir.

(158-161) İnce bilgi ışığa₂ battığı zamanda önden yürüyecek (takip edilecek) üç kuralı bütünüyle bırakıp yalnız büyük kurtuluşu (maha mudurayı) anne olarak gerçekleştirilecektir.

(161-163) Dört zamanda büyük kurtuluşu (maha mudurayı) yükseltmeden düşüncesizlikle sakinleşecektir.

(163-167) Bunun gibi talim etme vasıtasiyla dört zamanda önceden usulunce öğrenme ////////// öleceği zamanda öğrenilecek parlak₂ esas₂ ışık₂ ile karışıp iki olmaz (ayrılmaz) olup kendisinin ve başkalarının faydasını tamamlar.

(168-169) Kendi faydası ise ilahi vücuttur. Başkalarının faydası ise iki görünümlü vücuttur.

(169-171) Ebedi vücut ise görünen vücut ile bütün işleri₂ tamamlar.

(171-173) Buna dayanıp gerçekleştirilecek sağlam duyu gücüne sahip olma ise bir hayatı kendi budasının şefaatine ulaşacağı yöntemdir.

(173- 178) Öleceğinde merkezi duyu gücünü ayırt edemezse düşünceye sahip (olan) antirabav bedeni tamamlanır. Böylece gerçekleştirip yedi güne kadar parlak ışıklı

ateş ile şüpheli işaret esaslı odunları ateşe verip kendisinin ve başkalarının faydasını tamamlar.

(178-180) Eğer yine böyle gerçekleştirip de dünyaya gelecek olsa anne karnının kapısını bekleme yöntemi₂ ise beş türlüdür.

(181-183) Anne babayı öğretmen (olarak) düşünmek, kendi tanrısını düşünmek, aydınlığı₂ düşünmek, büyü gibi düşünmeyi isteyerek₂ beklemektir.

(183-188) En başında anne (ve) baba sevdiği zamanda bahşısını kendi tanrısı₂ (olarak) düşünüp gerçekleştiricektir. Bahşidan gizli onay aldığı düşünüp inançlı gönülu yüceltmek üzere doğumdan döner. Döndüğünde önden yürüyecek (takip edilecek) üç kuralda büyük kurtuluş (maha mudura) esasını gerçekleştiricektir.

(188-192) Böyle gerçekleştirip de anne (ve) babadan dünyaya gelmesini görse ikinci (defa) tekrar tanrıyı₂ düşünüp gizli hizmetler₂ etmek için döner. Yeniden döndüğünde büyük kürtuluşu (maha mudura) tekrar gerçekleştiricektir.

(192-195) Bu şekilde gerçekleştirip de anne babadan dünyaya geldiğini görse üçüncü aydınlığı₂ düşünmek için kapanıp boş /// düşünmek için döner.

(195- 197) Döndüğünde dördüncü büyük kurtuluşu (maha mudura) esasıyla kapatma ise; tamamını büyü₂ (olarak) düşündüğü için (geri) döner.

(197-198) Döndüğünde de büyük kurtuluşu (maha mudura) gerçekleştiricektir.

(198-200) Öylece gerçekleştirip de anne (ve) babadan dünyaya geldiğini görse, istek ile (ana rahmini) kapatmak ise, anne karnından dünyaya geleceğini görse;

(201-203) Ah! başlangıcı olmayan uzun yaşam-ölüm döngüsünden beri azıcık mutluluğa₂ bağlanıp₂ koşturduk₂, Şimdi buna bağlanmayayım diye düşünmüştür.

(203-205) O, iyi düşünceli çare için başka taraflardan hızlıca kaçıp geldiğini düşünmüştür.

(205-208) Böyle kaçtığında büyük kurtuluşu (maha mudura) gerçekleştirmek için parlayan₂ ateş üzerine şüphe düşünceli odunları tutuşturup, o antirabavda kendinin ve başkalarının (bütün calılarını₂) bütün işlerini tamamlar.

(209-211) Bu ise ortadaki duyu gücüne sahip olan büyü₂ vücutuna dayanıp, ikisinin arasındaki antirabavda, daha üstü olmayan üstadın şefaatini bulma yöntemidir₂.

(211-213) Böyle gerçekleştirip de anne babadan dünyaya geleceğini görse, dünyaya₂ gelme kapısını deneyecektir.

(213-217) Böylece olan antirabav zamanında altı yoldaki canlılar, bütün ülkeler₂ temiz₂ aynadaki görüntü gibi temiz₂ görünür. Hayvanlar(in)₂ yoksul₂ (ve) aşağılık₂ dünya(sı)na girmeyecektir.

(217-222) Onun gibi dünyaya₂ geldiğini görse, başka taraflardan kaçıp dini₂ hükümdarlardan ve din adamlarından başka da yogaçarilerden ve diğer gerçek görünümlü ebeveyn₂lerden dünyaya geleceği zamanda bu şekilde düşünecektir.

(222-226) Bütün canlıların menfaatine Buda şefaatini bulayım (diye) düşünüp, gönlü hung hecesi (olarak) tasavvur edip, anne karnından dünyaya gelecektir. Bunun gibi düşünse, anne karnında mutlulukla yerleşip sonraki dünyada öğrenmeden öğretiye sahip olacaktır.

(226-229) Bu ise Bodhisatvaların kendi düşüncelerince dünyaya gelme usulü budur. Kit anlayışlı canlılara sırayla₂ talim edilip anlaşılacak öğreti bitti.

(230-232) Bu öğreti(nin) aktarılması büyük mücevheri tutan(lar)dan (öğretiyi devam ettirenlerden) Tilopa, Naropa, Marpa'dan Şangpa bâşı' dan Tançigpa bâşıya kadar aktarılmıştır.

(232-236) Ölüm zamanı işaretler(i) bunlardır : sesin kuvvetlenmesi, düz tepede yaşam gücü(nün) ortaya çıkması; vücutun gölge(si), kulağın ses, gözün gücü (ve) bunlardan başka işaretler bir anda yok olsa olduğunu bilecektir.

4. AÇIKLAMALAR

2-) anṭirabav: ~ skr. *antarābhava* Varlığın ölüm ve yeniden doğum arasındaki ara durumu, ölüm ve yenidem doğum arasındaki durumda olan.

Kelime için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“2 *andirab[av]*, 3 *añdirabv* usw. (s. Glossar) »Zwischenexistenz« ~ skr. *antarābhava* »intermediate state of existence (between death and rebirth)«, Edg., 39a ~ uig. *aradin ažun* U II 81₆₉, hier auch ara bolmak, ~ tib. *bar-do* ~ mong. *jaguradu*; vgl. Evans-Wentz, *Totenbuch*, de la Vallée Poussin, *Abhidarmakośa* IX (Index), S. 20; Guenther, *Nāropa*, S. 235 ff.; Bukkyo daijiten IV, 3648a-3650a. // 2 *andirab[av]*, 3 *añdirabv* vd. (bkz. sözlük) »Ara varlık« ~ skr. *antarābhava* »varlığın ara durumu (ölüm ve yeniden doğum arasında)« Edg., 39a ~ uyg. *aradin ažun* U II 8169, burada da *ara bolmak*, ~ tib. *bar-do* ~ mong. *jaguradu*; krş. Evans-Wentz, *Totenbuch*, de la Vallée Poussin, *Abhidarmakośa* IX (Indeks), s. 20; Guenther, *Nāropa*, s. 235 vd.; *Bukkyo daijiten* IV, 3648a-3650a.” (Zieme-Kara, 1978, 54)

Kelime ayrıca Uigurisches Wörterbuch'da aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

“1) Zwischenzustand (zwischen aufeinander folgenden Daseinformen in der Kette der Existenz, skr. *antarābhava* tib. *bar do*) // (Bir canının doğum-ölüm çemberinde birbirini takip eden varlık şekilleri arasındaki) ara durumu (skr. *antarābhava*, tib. *bar do*)” (UWN I, 192)

“2) Bewusstseins-Wesen (im Zwischenzustand zwischen Tod und Wiedergeburt), Zwischenzustands-Wesen, Zwischenwesen (skr. *manomayakāya*, tib. *yid kyi lus*) // (ölüm ve yeniden doğum arasındaki durumda olan) bilinç halindeki varlık, ara varlık (skr. *manomayakāya*, tib. *yid kyi lus*)” (UWN I, 193)

7) abiyaz: ~ skr. *abhyāsa*

UW II. 1'de kişinin önceki alışkanlıkların kalıntısı olarak tercüme edilen kelime için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“*abiyaz* (s. auch 344), vgl. mong. *abiyas* = skr. *abhyāsa* = tib. *bag-chags-pa*, *brnan-pa* »penchant, inclination, passion pour q. ch., application, assiduité, diligence; occupation, exercise; habitude« Kow., I, 44, skr. *abhyāsa* »the act of adding anything; ... repeated or permanent exercise, discipline, use, habit, custom; repeated reading, study; military practice, L.« Mon.-Will., 76c-77a, de la Vallée Poussin, *Abhidarmakośa* VII, S. 82, Anm. 1: »exercise«. Eine andere Bedeutung kommt in *Abhisamayālaṅkāra* vor, s. Conze, S. 117, in *abhyāsa-mārga* ~ tib. *goms-pa'i lam* »path of repeated meditational practice«, vgl. auch *abiyaz tiltaglig alku kilinçlik örtüglärin üzärlär käsärlär* Suv. 86₁₄₋₁₅ »Alle Taten-Bedeckungen, durch Neigung (*abhyāsa*) verursacht, zerbrechen sie (Hend.)«. // *abiyaz* (ayrıca bkz. 344), krş. mong. *abiyas* = skr. *abhyāsa* = tib. *bag-chags-pa*, *brnan-pa* »meyil, eğilim, tutku, q. ch., tatbik, gayret, çaba; uğraş, alıştırma; alışkanlık«, Kow., I, 44, skr. *abhyāsa* »herhangi bir şeyi ekleme eylemi; ...tekrar edilen veya sürekli alışkanlık, disiplin, kullanım, alışkanlık, gelenek; tekrar edilen okuma, öğrenme; askeri talim, L.« Mon.-Will., 76c-77a, de la Vallée Poussin, *Abhidarmakośa* VII, S. 82, Anm. 1: »alıştırma«. Bir diğer anlam *Abhisamayālaṅkāra*'da bulunur, bkz. Conze, s. 117, *abhyāsa-mārga* ~ tib. *goms-pa'i lam*'da »tekrar edilen meditasyon taliminin yolu«, ayrıca krş. *abiyaz tiltaglig alku kilinçlig örtüglärin üzärlär käsärlär* Suv. 86₁₄₋₁₅ »Eğilimin (*abhyāsa*) sebep olduğu davranışa ait bütün örtüleri keserler (Hend.)«” (Zieme-Kara, 1978, 54)

“*abiyaz*, abınıg † / ”PYY’Z Bezeichnung für den Rest einer früheren Gewohnheit, Praktik oder Neigung als Ursache für gegenwärtige Taten oder umstände, Residuum (von vergangenen Gewohnheiten) // şimdiki zamandaki davranış yahut durumların sebebi olarak geçmişteki alışkanlık, pratik ya da meyillerin kalıntısi için kullanılan Budizm'e ait bir terim.” (UWN I, 7)

8-) tüşütlüğ:

Kelime için Zieme-Kara yayınında herhangi bir açıklama verilmeyip kelime Denken-(Düşünme) olarak anlatılmıştır. Fakat metin içindeki anlamına bakacak olursak *abiyaz* tüşütlüğ şeklinde ikileme olabileceğini düşünmekteyiz. *Abiyaz* için UW'de verilen örnek cümle için yapılan çeviri de bunu destekler niteliktedir.

“*tüldäki abiyaz tüşütlüğ ätöz* »Der im Traum [erscheinende] Körper, der auf Gewohnheiten beruht, die ein Residuum [von früheren Gewohnheiten] sind //

Rüyadaki alışkanlıklaradan ileri gelen, [önceki alışkanlıkların] kalıntısı olan vücut»” (UWN I, 7)

Ayrıca *tüṣüt ögrätig* şeklinde benzer bir yapı da Āgama metinlerinde *practice // talim* anlamıyla karşımıza çıkmaktadır. (Āgama, 2017, 45)

Bu örnekler ve kelimenin metin içinde kazandığı anlam göz önünde bulundurulduğunda ‘*abiyaz tüṣütlüg ätöz //* önceden edinilmiş tecrübe ve alışkanlıkların kalıntısı olan vücut’ şeklinde düşünülebiliriz.

12-) **tamsung:**

Kelime için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*tamsung* (s. auch 334) ~ tib. **gdams-gsuṇ*, s. tib. *gsuṇ=ñag* »Rede«, *luṇ*= skr. *vāk*, »resp. for *skad* and *gtam*, precept, expression, speech, voice ...«, Das 1306, *gtam-rgyud* »oral tradition«, Das, 521, und *gdams-ñag* in Rim, 76b2, wo *gdams-(pa)* »Rat, Anweisung, Lehre, Gebot« bedeutet. // *tamsung* (ayrıca bkz. 334) ~ tib. **gdams-gsuṇ*, s. tib. *gsuṇ=ñag* »Nutuk«, *luṇ*=skr. *vāk*, »veya *skad* ve *gtam* için, talimat, anlatım, söylev, ses...«, Das 1306, *gtam-rgyud* »sözlü gelenek«, Das, 521, ve *gdams-ñag* Rim’de, 76b2, *gdams-(pa)* »tavsiye, talimat, öğreti, emir« anlamına geldiği yer.” (Zieme-Kara, 1978, 54)

Ayrıca Tibetçe sözlükte kelimenin aldığı anamlar şu şekildedir:

“*gdams ngag* - instructions, teaching, advice, counsel, directions, formal instructions // *gdams ngag* - talimatlar, öğretim, tavsiye, öğüt, talimatlar, resmi talimatlar.” (RY, 2003, 1346b)

“*gdams ngag* - useful/ oral instruction, advice, direction, precepts // *gdams ngag* - yararlı / sözlü talimat, tavsiye, yönlendirme, emirler” (RY, 2003, 1346b)

“*gdams ngag* - spiritual advice/ instruction // *gdams ngag* - manevi tavsiye / talimat” (RY, 2003, 1346b)

18-) **eki törlüğ yeviglär:**

“İki türlü teçhizat” için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“iki törlüğ yeviglär: Ş. Tekin schreibt (*Maitrisimit*, Anm. 3,4): » Die Materielle Bedeutung von *yyþyk* könnte 'mit schmucksachen verziert' sein, denn die Bodhisatvas werden im Gegensatz zu den in Mönchsgewändern dargestellten

Buddhas mit üppigem Schmuck abgebildet. Wenn wir hier jedoch hier *yy^ßyk* durch spirituelle Ausrüstung übersetzen, können wir unseren Text besser verstehen. In anderen Texten ist häufig die Rede von den 'zweierlei Ausrüstungen'. Um auf der Laufbahn der Bodhisattvas wandeln zu können und um zur Buddhawürde zu gelangen, muß man die folgenden zwei Ausrüstungen besitzen: 1. Religiöses Verdienst, 2. Wissen, Weisheit (s. TT V B Anm. 103; vgl. noch TT VI, S. 99 Anm. 1). « // iki törlüg yeviglär: Ş. Tekin şöyle yazıyor: (*Maitrisimit*, n = 3,4): » *yy^ßyk*'in maddi anlamı, mücevheratla bezenmiş olan olabilir, çünkü Bodisatvalar keşşelerin kıyafetlerinde tasvir edilen Budaların aksine, cömert bir süslemeyle tasvir edilmiştir. Fakat, burada *yy^ßyk*'i manevi teçhizat olarak çevirdiğimizde metnimizi daha iyi anlayabiliriz. Diğer metinler genellikle 'iki tür ekipmandan' bahseder. Bodhisattvaların yolundan yürüyebilmek ve Budalık mertebesine ulaşabilmek için aşağıdaki iki ekipmana sahip olmak gereklidir: 1. Dini kazanımlar, 2. Bilgi, Bilgelik. (bkz. TT V B not 103, ayrıca bkz. TT VI, sayfa 99 not 1). »» (Zieme-Kara, 1978, 54-55)

27-) çadnan:

Kelime için Zieme-Kara yayımında yapılan açıklama şu şekildedir:

“çadnan, vielleicht für *radna*, skr. *ratna* »Juwel«, vgl. 999 *cog cu* für tib. *Cog-ra*. *Cog-gru*; vgl. auch unpubl. T I (U 1419) v (in Kursivschrift):

1. [na]mo 'ratn[a] guru bahşilar kutija: [...]
2. [...] kayu yogaçarilar alku tinl[aglar]nuj
3. asighgi üçün bilgülük n[om?...]
4. uguşı tigli vasırlig adırmaksız [...]
5. [...] 'bışırunguluk tep sakinsarlar mañcuş[i]r]i
6. bodistvnuj 'wy [? ...] [...]n-t' yivig tizig inça

»Verehrung dem Juwel-Guru, der Majestät der Meister... wer auch immer von den Yogācāryas zum Nutzen aller Lebewesen daran denkt, den vajrahaftigen, unvergleichlichen [Dharma], der 'das zu wissende Dharmadhātu' [?] genannt wird, zu verwirklichen, der [soll] des Bodhisattvas Mañjuśrī ... als Schmuck (Hend.) ...«. Dies steht auf der rückseite einer älteren, kalligraphisch geschriebenen Handschrift, deren Text folgendermaßen zu lesen ist:

1. <i>kinta s[u]v</i> : : : :	kiňtha-Wasser
2. <i>mali ötmäk</i> : : : :	maňta-Brot
3. <i>'ratna ärdini</i> : : : :	ratna-Juwel
4. <i>vuxi moncuq</i> : : : :	vyūha- Perle
5. <i>pala yimiş</i> : : : :	phala-Frucht
6. <i>avşata oot</i> [: : : :]	aśvattha[?]-Kraut
7. <i>[gan]ta yiyl[ig</i> : : : :]	gandha-Wohlgeruch.

Vermutlich stammt dieses Fragment aus einer indisch-uigurischen Wortliste. ... « // *çadnan*, belki *radna*, Skr. *ratna* »mücevher« için, Tib. *Çog-ra. Çog-gru* için krş. 999 *cog cu*; ayrıca krş. yayınlanmamış T I (U 1419) v (Kursiv yazıyla):

1. *[na]mo 'ratn[a] guru bahşilar kutija:* [...]
2. [...] *kayu yogaçarilar alku tnl[aglar]niŋ*
3. *asıglığı üçün bilgülük n[om?...]*
4. *uguşı tigli vasırlıq adırmaksız* [...]
5. [...] ' *bışırunguluk tep sakinsarlar mańcuşi[r]i*
6. *bodistvnij 'wy* [? ...] [...] *n-t' yivig tižig inça*

» Mücevher Guru ustادların kutsallığına saygı... Yogaçarilerin hepsinin ve bütün canlıların faydasını düşünen, mücevher tutan, karşılığı olmayan [Darma], Dharmadhātu olarak bilinen, Mañjuśrī Bodisatvayı gerçekleştirmeyi düşüneler... Mücevher olarak...« Aşağıdaki gibi okunan bu metin, kaligrafik olarak yazılmış eski bir el yazmasının arka sayfasında bulunur:

1. <i>kinta s[u]v</i> : : : :	kiňtha-Wasser
2. <i>mali ötmäk</i> : : : :	maňta-ekmek
3. <i>'ratna ärdini</i> : : : :	ratna-mücevher
4. <i>vuxi moncuq</i> : : : :	vyūha- İnci
5. <i>pala yimiş</i> : : : :	phala-Meyve
6. <i>avşata oot</i> [: : : :]	aśvattha[?]-Ot
7. <i>[gan]ta yiyl[ig</i> : : : :]	gandha-Güzel koku

Muhtemelen, bu parça Hint-Uygurca kelime listesinden geliyor. ...»” (Zieme-Kara, 1978, 56)

29-) öz tözi:

Zieme-Kara yayınında kelime gurubu için açıklama yapılmıştır ve herhangi bir eklemeye ihtiyaç duyulmamıştır. Açıklama şu şekildedir:

“ *öz tözi* = tib. *rañ-bžin* = *ño-bo(-ñid)* = skr. *prakṛti*, *dharma*, *tatva*, *satva*, *ātman*, *svabhāva*, *maya* »nature, natural disposition, state or constitution, natural temperament«, Das, 1165, vgl. auch Conze, *Abhisamayālaṅkāra*, s. v. *rañ-bžin* // *öz tözi* = tib. *rañ-bžin* = *ño-bo(-ñid)* = skr. *prakṛti*, *dharma*, *tatva*, *satva*, *ātman*, *svabhāva*, *maya* »doğa, doğal eğilim, hal veya karakter, doğal mizaç« Das, 1165, ayrıca krş. Conze, *Abhisamayālaṅkāra*, s. v. *rañ-bžin*.” (Zieme-Kara, 1978, 57)

38-) ve devamı:

Ölüm anının tasvir edildiği bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, S. 235: »In other words, when the vital-force of the five senses, including sight, sinketh inwards, concomitantly the cognition of form and all of objective things sinketh inwards. This is known as the Sinking of the Light [or of the Perception of Things seen in the Light of this World]. Then earth sinketh into water: the body loseth its prop [or power of coherence as a unit of organic matter]. Then water sinketh into fire: the mouth and nose become dry and parched. Then fire sinketh into air [as vital-force] sinketh into consciousness [or ether]. Thereupon, those of evil karma experience the pangs of the moment of death.« // Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, s. 235: »Diğer bir deyişle, beş duyunun yaşam gücü; görme, içe doğru batma, aynı zamanda şeklin ve içe doğru batan tüm objektif şeylerin bilme yetisini içerir. Bu ışığın [veya bu dünyanın ışığında görünen şeylerin algısının] batması olarak bilinir. Daha sonra toprak suya batar: vücut dayanağını [ya da organik madde birimi olarak bütünlük gücünü] kaybeder. Daha sonra su ateşe batar: ağız ve burun kurur, kavrular. Daha sonra ateş havaya batar [yaşamşal güç olarak] bilince batar [veya hava]. Bunun üzerine kötü karmaya (amele) sahip olanlar ölüm anının sancısını yaşarlar.«” (Zieme-Kara, 1978, 58)

43-) sanç-: Ağrımak

Kelime ET'de sanç- : saplamak, batırmak anlamları ile görülür. Bu nedenle UigTot.'da açıklamaya ihtiyaç duyulmuştur. Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“sanç- »schmerzen«, vgl. osm. sancı »Schmerz«, Redhouse Sözlüğü, 983: sancı »1. stomach ache, colic, stitch, 2. travail, labor, pain«, sancı- »1. to ache (stomach etc.), 2. archaic, same as sanc-« // sanç- »ağrımak«, krş. osm. sancı »ağrı«, Redhouse Sözlüğü, 983: sancı »1. karın ağrısı, kalın bağırsak ağrısı, sancı, 2. sancı, doğum sancısı, ağrı«, sancı- »1. ağrımak (karın vs.), 2. arkaik, sancı- ile aynı«.” (Zieme-Kara, 1978, 58)

Ayrıca Clauson sözlüğündeki ilgili maddesinde kelimeyi “to pierce, to route, to plunge // delmek/oymak, bozguna uğratmak, sokmak” anlamları ile açıklamaktadır. (EDPT, 835b)

Kelimenin metin içindeki anlamına bakacak olursak Osmanlı döneminde ağrımak anlamını kazanan kelime bu metinde de aynı anlamdadır:

tört mahabudlar eyin käzigçä siyär : yer suvka siylığıstä ätöz (suvka) taş kämişmiş täg ağır bolur :: başı örü kötürsär sançar // Dört elemet sırasıyla batar. Toprak suya battığında vücut, (suya) taş fırlatılmış gibi ağır olur. Başı(nı) yukarı kaldırırsa ağrır.

47-) älig adak täpinür:

Elig adak täbinür için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama aşağıdaki gibidir:

“Zu *älig adak* vgl. mong. *gar köl*, wörtlich »Hand [und] Fuß« = »Hände«, s. z. B. Mostaert, Dict. ord., 292b; zu *täbin-* s. Clauson, ED, 442: *tevin-* Hap. leg.; Refl. of *tev-* »to interlock«, or the like; K II, 147: *er eligin uvundi* : *tevindi* : »the man was distressed (*ihtamma*) about some affair and wrung (*dalaka*) his hands in shame and regret«, DTS, 619: *uvun-* *tevin-* »teretj, potiratj« // *älig adak* için krş. mong. *gar köl*, kelimesi kelimesine »El [ve] ayak« = »Eller«, ör. bkz. Mostaert, Dict. ord., 292b; *täbin-* için bkz. Clauson, ED, 442: *tevin-* Hap. leg.; *tev-*’in dönüslü şekli »kenetlenmek«, ya da K II, 147: *er eligin uvundi* : *tevindi* : »adam bazı meseleler ve problemelr hakkında sıkıntılıydı, elleri utanç ve pişmanlık içinde«, DTS, 619: *uvun-* *tevin-* »ovmak, ovmak« (Zieme-Kara, 1978, 58)

Zieme-Kara yayınında verilen açıklamaya baktığımızda täpin- fiili için Clauson'un *tevin-* maddesi örnek gösterilmiştir. Fakat *tevin-* için verilen anlam metin ile tam

örtüşmemektedir. Metinde fiilin geçtiği kısmın ölüm anını tasvir ettiği düşünülecek olursa kaynak gösterilen yayınlardaki *tepin*- fiiline verilen ilk anlamın daha uygun olduğu görülmektedir. Bkz. EDPT, 442a; DTS, 552b.

47-48-) bilig ençkä siyemiştä:

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“*bilig inçkä singmiştä* »wenn das Bewußtsein in die Ruhe versinkt«. Möglicherweise hat der schreiber Schreiber das Wort *biligkä* vergessen, in diesem Fall müßte man übersetzen: »wenn das Bewußtsein in das subtile Bewußtsein versinkt«. In Z. 158 kommt *inçkä bilig* vor // *bilig inçkä siyemiştä* »Bilinç huzura battığında«. Muhtemelen yazar biligkä kelimesini unutmuş, bu durumda şöyle çevrilmelidir: »Bilinç ince bilgiye battığında«. 158. satırda *inçkä bilig* bulunur.” (Zieme-Kara, 1978, 58-59)

48-) ve devamı:

Ölüm esnasında bilincin kaybolmasının tasvir edildiği kısım için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, S. 235: »Then during the first part of the time of the duration [i. e. between the cessation of the breathing and the passing out the consciousness] of the internal breath [or vitality] cometh the stages of the subsidence of cognition. The signs [S. 236] externally perceived [by the dying person] resemble the shining of the Moon; those internally perceived resemble [mentally obscuring] smokiness. This is the time of the dawning of the light [at the moment of the death].« // Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, s. 235: » // Daha sonra sürecin ilk zamanının ilk kısmı boyunca [yani nefes almanın durması ve bilincin dışarı çıkması arasında] iç nefesteki [veya canlılık] bilme yetisinin çökme aşamalarını ortaya koyar. İşaretler [s. 236] dışarıdan [ölmekte olan kişiye göre] Ay’ın parlamışını andırır; bunlar içsel olarak algılananları [zihinsel olarak karartma] dumana benzer.“ (Zieme-Kara, 1978, 59)

53-) ve devamı:

Zieme-Kara yayınında bu bölüm için yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, S. 236: »These signs merge into the Ignition [i. e. the period of the duration of the experiences of the moment of death]. The thirty-three impulses of anger cease; the external sign of this being like the shining of the sun, the

internal sign being like apparitional fire-flies. This is the time of the Ignition.« // Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, s. 236: »Bu işaretler ateşleme ile karışır [yani ölüm anı deneyimleri sürecinin bir aşaması]. Otuz üç öfke dürtüsü sona erer; bunun dışsal işaretin güneşin parlaması gibi olmaktadır, içsel işaret görünüş olarak ateş böceği gibi olmaktadır. Ateşleme zamanı budur.«” (Zieme-Kara, 1978, 59)

55-) kadyoṭ kurt: ~ skr. *khadyota* Ateş böceği

Kelime grubu için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“*kadyod qurt* »Glühwürmchen« ~ skr. *khadyota*, vgl. *khadyotaka* »firefly«, Edg., 203b, tib. (*srin-bu*) *me-khyer*. Vgl. auch uig. *mn ugradim kadyot kurtnuŋ yaruki . kün tjriniŋ yarukija basuṭlayurınça . küküm yiṭmişinçä kejürii ukiṭgali abidarmakoš şastrig* : : »I planned to explain the Abhidarmakośa-Śāstra, as far as my power reaches; this much as the light of firefly helps to argument the light of the sun«, Ş. Tekin, *Abidarim*, Faks. 2b13-15; Übersetzung in der Einleitung, S. XVI. Siehe auch Z. 268. // *kadyoṭ qurt* »Ateşböceği« ~ skr. *khadyota*, krş. *khadyotaka* »Ateşböceği«, Edg., 203b, tib. (*srin-bu*) *me-khyer*. Ayrıca krş. uyg. *mn ugradim kadyot kurtnuŋ yaruki . kün tjriniŋ yarukija basuṭlayurınça . kiiçüm yiṭmişinçä kejürii ukiṭgali abidarmakoš şastrig* : : »Ben ateş böceğinin ışığı gün tanrıının ışığına kafa tutmuşçasına, gücüm yettiğince Abhidarmakośa-Śāstra'yı genişleterek açıklamaya niyet ettim.«, Ş. Tekin, *Abidarim*, Faks. 2b13-15; Giriş kısmındaki çeviri, s. XVI. Ayrıca bkz. 268. satır.” (Zieme-Kara, 1978, 60)

57-) ve devamı:

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, S. 236: » The time of the Ignition sinketh into the time of the Immediate Attainment. The forty impulses of desire cease; the external sign of this being like a streak of darkness or Rāhu [eclipsing the Sun], the internal sign being like the light of a lamp enclosed in a semi-opaque vessel. These apparitional appearances signify the [stage of the moment of death known as the] Immediate Attainment.« // Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, S. 236: »Ateşleme zamanı dolaysız idrak zamanına batar. Arzunun kırk dürtüsü ortadan kaybolur; bu olgunun dış işaretin Rāhu veya karanlık çizgisi gibidir [güneşi örten], iç işaretler olgusu ise yarı opak bir kaba kapatılmış bir lamba ışığı gibidir. Bu görüntüsel belirtiler dolaysız idraki [ölüm anı olarak bilinen evre] işaret eder.«” (Zieme-Kara, 1978, 60)

60-) ve devamı:

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Ibid.: » The state of the Immediate Attainment mergeth into the state of the Clear Light. The seven impulses of Ignorance cease. Then cometh the subsiding of the Subtle. The external signs resemble the glimmer of twilight; the internal signs resemble an autumn sky without a cloud. This is the fourth period of the Clear Light.« // age.: »Dolaysız idrak durumu parlak ışık durumuyla karışır. Cehaletin sekiz dürtüsü son bulur. Daha sonra görünmez olanın batması gelir. Dış işaretler şafak vaktinin ışıltısına benzer; iç işaretler bulutsuz bir sonbahar gökyüzünü andırır. Bu parlak ışığın dördüncü evresidir.«” (Zieme-Kara, 1978, 60)

65-) ölüm nomlug ätöz vd.:

Bu cümle için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Zu *ölüm nomlug ätöz* usw. Vgl. Z. 284 *ölüm yark yaşuk nom-[285]-lug ätöz tefir*, und ebenso zu Z. 66-67 vgl. Z. 286. // *ölüm nomlug ätöz* vd. için krş. 284. satır *ölüm yark yaşuk nom-[285]-lug ätöz tefir*, ve aynı şekilde 66-67 için krş. 286. satır.” (Zieme-Kara, 1978, 60-61)

Zieme-Kara yayınında işaret edilen satırlar için herhangi bir not bulunmamaktadır. İşaret edilen cümleler şu şekildedir: *ölüm y(a)ruk yaşuk nomlug ätöz tefir* (284); *ölüm bilgä bilig paramit tefir* (286).

72-) suvhı sütlü:

Kelime grubu için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Zu »Wasser und Milch« vgl. Nobels deutsche Übersetzung des *Suvarṇaprabhāsa-Sūtra*, S. 191-192: »Hoch und Niedrig werden friedlich zusammen harmonieren, und wie wenn Wasser und Milch (sich mischen) ...« =uig. *Suv.* 411₁₄ örүү₁₅ ulug kodı kiçig tüz baz klti süt-₁₆-li yağlı täg işsiz karſisiz₁₇ bolup. Vgl. auch Z. 350. // »Su ve süt« için krş. Nobel'in Almanca *Suvarṇaprabhāsa-Sūtra* çevirisi, s. 191-192: »Yüksek ve alçak yavaşça birlikte karışacak, ve süt ve suyun (karışması) gibi ...« =uyg. *Suv.* 411₁₄ örүү₁₅ ulug kodı kiçig tüz baz klti süt-₁₆-li yağlı täg işsiz karſisiz₁₇ bolup. Ayrıca krş. 350. satır.” (Zieme-Kara, 1978, 61)

Açıklamada atıfta bulunulan *Suv. 411* yani Altun Yaruk Sudur, VI. Kitap üzerine Özlem Ayazlı'nın yaptığı karşılaştırmalı yayında kelime grubunun metinde *sütlü*

yagli tāg “süt ve yağ gibi” ibaresinin çince denkliğinin *you ru ru shui* “süt ve su gibi” biçiminde olduğu belirtilir. (Ayazlı, 2012, 17)

79-) koşavardi şastırtta ~ skr. kośavṛtti-śāstra

Kelime grubu için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“*koşavardi şastırtta* ~ skr. *kośavṛtti-śāstra* = *Abidharmakośaśāstra*, ein Werk von Vasubandhu, s. de la Vallée Poussin, *Abidharmakośa*, Nanjo Nr. 1267, Ht VII Anm. 1994. (S. 404), Ş. Tekin, *Abidarim.* // *koşavardi şastırtta* ~ skr. *kośavṛtti-śāstra* = *Abidharmakośaśāstra*, Vasubandhu’nun bir çalışması, bkz. de la Vallée Poussin, *Abidharmakośa*, Nanjo Nr. 1267, Ht VII not. 1994. (s. 404), Ş. Tekin, *Abidarim.*” (Zieme-Kara, 1978, 61)

79-) ve devamı:

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 235: »Mit einem Körper (anscheinend) von Fleisch, (der dem) früheren (gleicht) und dem, der erzeugt werden soll, Ausgestattet mit allen Sinnesfähigkeiten und der Macht zu ungehinderter Bewegung. Karmische wunderbare Kräfte besitzend, Sichtbar reinen himmlischen Augen (*Bardo*-Wesen) gleicher Natur.« Folgt Erklärung. // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 235: »Etten (görünüşte) bir vücut ile eskisine (eşit) ve ondan meydana getirilmesi gereken, tüm duyusal yeteneklerle ve engelsiz hareket gücüyle donatılmıştır. Doğadaki gibi görünen temiz, ilahi gözlere (*Bardo* varlığı), karmik mucizevi güçlere sahip olmak.« Takip eden açıklama.” (Zieme-Kara, 1978, 61)

80-) indri: ~ skr. indriya

Kelime için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekilstedir:

“*indri* ~ skr. *indriya* »power, force, the quality which belongs especially to the mighty Indra; ... bodily power, power of the senses; virile power; ... faculty of sense, sense, organ of sense ...« Mon.-Will., 167b; de la Vallée Poussin, *Abidharmakośa* II, 125-131; uig. *TT III* S. 206, Anm. 5: »Diese mögliche Bedeutung paßt jedoch nicht in einem unveröffentlichten buddh. Fragment (T III 84-66 Rücks. 13 ff.), wo es heißt: *ayig kilinçlag kişiniy ölümi* (geschrieben *ölüm mi !*) *yakın kältüktä aŋ aşnu ätüzüntäki intriläri kaçıgları başının ölüp barır ...*’wenn eines sündigen Menschen Tod naht, so sterben zu allererst die körperlichen Sinnesorgane von seinem Kopfe ab,

...’«. Dazu Fußnote 4 (auf derselben Seite): »*intrilär kaçıklar* Hend.; vgl. skr. *indriya*; im Mongolischen *erketen*, *erketü*, *erketei* (Kow., 265-266b)«. Zu *kaçig* vgl. Anm. 57. BTT VII B 20 gibt *intiri aşay* ~ skr. *indrésaya*. // *indri* ~ skr. *indriya* »güç, kuvvet, özellikle güçlü Indra'ya ait olan kalite; ... bedensel güç, duyuların gücü; kuvvetli güç; ... duyu gücü, duyu, duyu organı ...« Mon.-Will., 167b; de la Vallée Poussin, *Abidharmakośa* II, 125-131; uyg. TT III s. 206, not. 5: »Fakat, bu muhtemel anlam yayınlanmamış budist bir fragman ile uyuşmuyor (T III 84-66 arka s. 13 ve devamı), wo es heißt: *ayig kilinçlag kişiniğ ölümü* (*ölüm mi !* yazılı) *yakın kältilükta aŋ aşnu ätüzüntäki intriläri kaçıkları başının ölüp barır* ...‘gunahkar bir insanın ölümü yaklaştığında, en önce vücutundaki duyu organları başından ölmeye başlar ...’«. Bunun için dipnot 4 (aynı sayfada): »*intrilär kaçıklar* Hend.; krş. skr. *indriya*; Moğolcada *erketen*, *erketü*, *erketei* (Kow., 265-266b)«. *kaçig* için krş. not. 57. BTT VII B 20 *intiri aşay* ~ skr. *indrésaya* vardır.” (Zieme-Kara, 1978, 62)

Ayrıca The Princeton Dictionary of Buddhism'de *indriya* maddesinde “kuvvet”, “baskın” veya “baskın faktör”; Budist soteriolojik (kurtuluşsal) ve epistemolojik (bilgi felsefesiyle ilgili) literatürde geniş bir alıntı terim. Sūtra literatüründe, *indriya* tipik olarak beş veya altı duyu tabanına denir: örn., görsel, işitsel, fiziksel, koklama duyusu ile ilgili, tat alma duyusuyla ilgili ve dokunma duyusu ile ilgili kuvvetler fiziksel durumdaki duyular, *indriya*, duyuların işleyişini sağlayan göz, kulak, burun, dil ve vücut organlarında bulunan ince madde formlarıdır. Akıl (manas) tipik olarak altıncı, içsel duyusal kuvvet olarak listelenmiştir. (Lopez-, 2014, 1271-1272)

83-87-)

Tüm duyusal yetenekler ve engelsiz hareket gücü ile donatılmış olmanın anlatıldığı bu bölümle ilgili Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 237: »»Ausgestattet mit allen Sinnesfähigkeiten und der Macht zu ungehinderter Bewegung « bedeutet, (daß, obgleich) du während des Lebens augenblind, taub oder lahm gewesen bist, trotzdem deine Augen auf dieser Nachtod-Ebene Formen sehen und deine Ohren Töne hören und alle deine anderen Sinnesorgane ungeschwächt und sehr scharf und vollständig sein werden. Deshalb wird von dem *Bardo*-Körper als »mit allen Sinnesfähigkeiten ausgesattet« gesprochen. ... O Edelgeborener, »ungehinderte Bewegung« bedeutet, daß dein jetziger Körper, da er ein Wunschkörper ist – seit dein Geist von seinem Sitz getrennt

worden ist -, nicht ein Körper von grobem Stoff ist, so daß du jetzt die Macht hast, durch jede Felsenmasse, Hügel, Felsblöcke, Erde, Häuser und selbst durch den Berg *Meru* ohne Hindernis einfach hindurchzugehen. *Bodh-Gayā* und den Mutterschoß ausgenommen, kannst du jetzt sogar durch den König der Berge, den Berg *Meru* selbst, [238] geradeaus und rückwärts, ungehindert hindurchgehen. ... Du bist fähig, in einem Augenblick die vier Kontinente rund um den Berg *Meru* zu durchschreiten.«« // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 237: »» Tüm duyusal yetenekler ve engelsiz hareket gücü ile donatılmış», hayatınız boyunca kör, sağır ya da sakat kalmış olsanız da, gözleriniz bu ölüm sonrası alanda şekilleri görecek ve kulaklarınız sesleri duyacak ve diğer tüm duyu organlarınız zayıflatılmamış, çok keskin ve eksiksiz olacaktır. Bu yüzden *Bardo* vücidundan »bütün duyu organları ile donatılmış« olarak bahsedildi. Ey soylu doğan, »engelsiz hareket« senin şimdiki bedenin anlamına gelir, çünkü o isteyerek yaratılan bir vücuttur – senin ruhun yerinden ayrıldığından beri- ağır maddeden yapılmış bir vücut değil, böylece sen şimdi her bir kaya kütlesi, tepeler, kayalar, yeryüzü, evler ve hatta *Meru* Dağı boyunca kolayca, herhangi bir engel olmadan geçebilecek güce sahipsin. *Bodh-Gayā* ve ana rahmi dışında, şimdî sen *Meru* dağının kralının kendisini dahi, ileri ve geri, engelsiz bir şekilde geçebilirsin. ... *Meru* dağı çevresindeki dört kıtayı bir anda geçme yetisine sahipsin. «» (Zieme-Kara, 1978, 62)

87-91-)

Engelsiz hareketin büyü gücüne dayalı olduğunu anlatab bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Zu dieser Eigenschaft, deren Beschreibung eine Erläuterung zu »mit der Zauberkraft (*rddhi*) der unbehindert wirkenden Tat ausgestattet« ist, vgl. die Darstellung von Buddhas Zauberkräften bei *Aśvagoṣa*: »Er wandelte in der Luft umher als wenn sie Erde sei, und setzte sich dann wieder nieder; er legte sich unbewegt hin, vervielfältigte sich und wurde wieder einer. ... Dann zeigt man das Zwillingswunder: unten flammt der Körper, nach oben entströmen dem Körper kühle Wasserströme; oben flammt der Körper, nach unten entströmen dem Körper kühle Wasserströme.« (D. Schlingloff, *Die Religion des Buddhismus* II, S. 51-52.) // Bu özellik için, bir açıklama olan tanım »engelsiz hareket eyleminin büyü (*rddhi*) gücüyle«'dir. krş. Buda'nın sihirli güçlerinin Aśvagoṣa'daki tasviri: »Havada sanki yeryüzündeymiş gibi yürüdü ve sonra tekrar oturdu; hareketsiz uzandı, çoğaldı ve

tekrar birleşti. ... Sonra insan ikiz mucizeyi işaret eder: alttan vücut tutuşur, yukarıdan vücut soğuk su akıntısını serbest bırakır; üstten vücut tutuşur, aşağı doğru vücut soğuk su akıntısını serbest bırakır.« (D. Schlingloff, *Die Religion des Buddhismus II*, S. 51-52.)” (Zieme-Kara, 1978, 63)

91-93-)

Doğa ile aynı görünen temiz ilahi gözler'in anlatıldığı bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 238: »»O Edelgeborener, »reinen himmlischen Augen gleicher Natur sichtbar« bedeutet, daß (Wesen) von gleicher Natur, die von gleicher Konstitution (oder gleichem Wissensgrade) im Zwischenzustand sind, gegenseitig einander sehen ... [239] »Reinen himmlischen Augen sichtbar« bedeutet (auch), daß die *Devas*, die (rein) aus Verdienst geboren werden, den reinen himmlischen Augen derer sichtbar sind, die *Dhyāna* üben. Diese werden sie nicht zu allen Zeiten sehen: wenn sie geistig (auf sie) konzentriert sind, sehen sie (sie), wenn nicht, sehen sie (sie) nicht. Manchmal, selbst wenn sie *Dhyāna* üben, kann es sein, daß sie abgelenkt werden (und sie nicht sehen).«« // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 238: »» Ey soylu doğan, »Doğa ile aynı görünen temiz ilahi gözler« ara durumda aynı doğadan (varlık) olan, aynı yapıda (veya aynı bilgi derecesinde) olanlar karşılıklı olarak birbirini görür, anlamındadır... [239] »Temiz, ilahi gözle görülen« (ayrıca) liyakat sahibi olanların (günahsız), *Dhyāna* uygulayanların temiz ilahi gözleriyle görülebilir, anlamına gelir. Bunları her zaman göremeyeceksiniz: zihinsel olarak (onlara) odaklanmış olduğunuzda (onları) görürsünüz, eğer değilseniz, (onları) göremezsiniz. Bazen, kendiniz *Dhyāna*'yı uyguladığınızda, dikkatiniz dağılabilir (ve göremezsiniz).««” (Zieme-Kara, 1978, 63)

95-96-)

Kişinin, ölüm anından sonra, ailesini ve akrabalarını ağlarken görüp öldüğünü anladığı anı anlatan bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 239: »»Du siehst deine Verwandten und Angehörigen und sprichst zu ihnen, erhältst aber keine Antwort. Wenn du sie und deine Familie dann weinen siehst, denkst du »Ich bin tot, was soll ich tun?« und empfindest großes Elend, genau wie ein Fisch, der (aus dem Wasser) auf rotheiße Kohlenglut geworfen

wird. Solches Elend erlebst du nun. Aber dich elend zu fühlen, hilft dir jetzt nichts. Wenn du einen göttlichen Guru hast, bete zu ihm. Bete zu der Schutzgottheit, dem Barmherzigen. Auch wenn du an deinen Verwandten und Angehörigen hängst, wird es dir nichts helfen. So löse [240] dich von ihnen, bete zum Barmherzigen Gott, (dann) wirst du Kummer, Schrecken und Schauer nicht kennen. O Edelgeborener, wenn du durch den ewig sich bewegenden Wind des Karma (hin und her) getrieben wirst, ist dein Geist, da er keinen Gegenstand hat, auf dem Pferde des Atems. Unaufhörlich und unfreiwillig wanderst du umher. All denen, die das weinen, (sagst du) »Hier bin ich, weinet nicht«. Da sie dich aber nicht hören, denkst du »Ich bin tot«. Und wieder fühlst du dich zu dieser Zeit sehr elend. Sei nicht in dieser Weise elend. Es wird ein graues, dämmergleiches Licht sein, sowohl nachts als am Tag und zu allen Zeiten. In dieser Art des Zwischenzustands wirst du entweder für eine, zwei, drei, vier, fünf, sechs oder sieben Wochen verweilen, bis zum neunundvierzigsten Tag. Man sagt, daß das Elend des Sipa-Bardo gewöhnlich zweiundzwanzig Tage lang erlebt wird, aber infolge des entscheidenden Einflusses des Karma kann keine bestimmte Periode mit Sicherheit angegeben werden.«« // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 239: »»Akrabalarını ve yakınlarını görürsün ve onlarla konuşursun ama herhangi bir yanıt alamazsun. Daha sonra onları ve aileni ağlarken görürsün »Ben ölüyüm, ne yapmalıyım?« (diye) düşünür ve tipki (sudan çıkışmış) bir balığın kömür ateşine atılması gibi bir acı duyarsın. Şimdi böyle bir sefalet yaşıyorsun ama kendini sefil hissetmen sana yardımcı olmaz. İlahi bir Guru'ya sahipsən, ona yalvar. Merhametli koruma tanrısına yalvar. Ayrıca akrabalarına ve yakınlarına tutunmak da sana yardımcı olmaz. Onlardan kurtul, merhametli Tanrı'ya dua et, (sonra) dert, korku ve titreme nedir bilmeyeceksin. Ey soylu doğan, Karma'nın sonsuza kadar (ileri ve geri) hareket eden rüzgariyla sürüklendiğinde, ruhunherhangi bir bedene sahip olmadığı için, nefes atının üstünde olacaktır. Sürekli ve isteksizce etrafta dolaşırsın. Bütün ağlayanlara »Buradayım, ağlamayın« (diyorsun). Onlar seni duymadığı için »Ben ölüyüm« (diye) düşünürsün. Ve bu anda kendini yine çok sefil hissedersin. Bu durumda sefil olma. Hem gece hem gündüz, bütün zamanlarda, alacakaranlığa benzeyen gri bir ışık olacak. Bu tür bir ara durumda bir, iki, üç, dört, beş, altı ya da yedi hafta, kırk dokuzuncu güne kadar kalacaksın. Sipa-Bardo'nun sefaletinin genellikle yirmi iki gün yaşandığı söylenir, ancak karma'nın belirleyici etkisinden dolayı, belirli bir süre kesin olarak belirtilemez.««” (Zieme-Kara, 1978, 63-64)

100-103-)

Dört doğum şeklini anlatan bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 257: »Es gibt vier Arten von Geburt: Geburt durch Ei, Geburt durch Schoß, übernormale Geburt und Geburt durch Hitze und Feuchte. Unter diesen vier stimmen Geburt durch Ei und Geburt durch Schoß dem Charakter nach überein.« // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 257: »Doğumun dört çeşidi vardır: yumurta aracılığıyla doğum, ana rahmi aracılığıyla doğum, doğaüstü doğum ve sıcaklık ve ıslaklık aracılığıyla doğum. Bu dördünden yumurta aracılığıyla doğum ve ana rahmi aracılığıyla doğumun karakteri birbirine uymaktadır.«” (Zieme-Kara, 1978, 64)

101-) tört tugum: ~ tib. *skye-gnas bži-po* (vgl. *Sambarodāya*, Bka’-‘gyur, Rgyud Ga 136b: *skye-gnas bži-po rnams ‘gyur || sgoṇ-skyes mñal-nas skyes-pa dañ || drod-gšer dañ ni rjus-skyes-rnams|*) ~ skr. *caturyoni*; uig. *Suv.* 42₁ (vgl. auch §. Tekin: *UAJb.* XXXIII, 190), Gabain, *TT IX* 21. (Zieme-Kara, 1978, 64)

103-) sı: ~ çin. 濕 *shi* nem, ıslaklık

Kelime için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“*ṣi* »feucht«, *öl ṣi*, Synonymkompositum; *ṣi* < chin. 濕 od. 溪 *shi*, altchin. *śiżep* (Karlgren, GSR 692a, 693a), vgl. unpubl. T I D 93-505 (Mainz 212) v 4-7: *ol ät’özläri tägṣilip adın yijaklardaki arig burhanlar uluştı upodi lenhua çäçäk içintä tugarlar : umaydaki : öldä şidakı : yumurtgadaki : ät’özüg täginmäzlär* »Ihre Körper wandeln sich, sie werden im Reich der reinen Buddhas, die in anderen Gegenden befindlich sind, in upodi-Lotosblumen wiedergeboren. Einen Körper aus dem Mutterschoß aus dem Feuchten (Hend.) oder aus dem Ei werden sie nicht erlangen.« (upodi ~ sogd. *ivpd’y* ~ skr. *utpalā* »Lotos«). Vgl. auch Xuanzang Pek. 74b7-9: *yagmurlayu-u* (8) ölüyü bulutlayı şılayı yarutu (9) yrlıkazun ärdi ulug sajramig »Wenn sie doch das große Kloster zu beregnen, zu befeuchten, mit Wolken zu versehen, feucht werden zu lassen und erstrahlen zu lassen geruhten!« // *ṣi* »nemli«, *öl ṣi*, Synonymkompositum; *ṣi* < çin. 濕 ya da 溪 *shi*, esk. çin. *śiżep* (Karlgren, GSR 692a, 693a) krş. yayınlanmamış T I D 93-505 (Mainz 212) v 4-7: *ol ät’özläri tägṣilip adın yijaklardaki arig burhanlar uluştı upodi lenhua çäçäk içintä tugarlar : umaydaki : öldä şidakı : yumurtgadaki : ät’özüg täginmäzlär*

»Vücutları değişim başka taraflardaki Buda ülkesinde upodi lotus içinde doğarlar, anne karnındaki, ıslaklıktaki, yumurtadaki vücududa ulaşamazlar« (upodi ~ sogd. *ivpd'y* ~ skr. *utpala* »Lotos«). Ayrıca krş. Xuanzang Pek. 74b7-9: *yagmurlayu-u* (8) ölüyü *bulitlayu şilayu yarutu* (9) *yrlikazun ärdi ulug sajramig* »Büyük manastırı yağmurla ıslatarak nemlendirip, parlatıp kutsamıştı!«.” (Zieme-Kara, 1978, 64-65)

103-106-)

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 240: »O Edelgeborener, ungefähr zu dieser Zeit wird der heftige Wind des Karma, der schrecklich und schwer zu ertragen ist, doch von hinten (weiter) treiben, mit furchtbaren Stößen. Fürchte das nicht.« // Ey soylu doğan, bu zaman zarfında katlanması zor ve dehşetli olan şiddetli karma rüzgarı seni korkunç darbelerle (ileriye) sürükleyecek. Bundan korkma.«” (Zieme-Kara, 1978, 65)

106-) oprak : Vadi

OTWF’de decrepit, worn out // eskimiş, eski püskü anlamları ile verilen kelime Eski Uygurca din dışı metinlerde de “yırtık pırtık, lime lime” anlamlarıyla karşımıza çıkmaktadır. (Erdal, 1991, 240; Ayazlı, 2016, 188)

Kelime için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Zu *oprak* »Schlucht, Spalte« vgl. Räsänen, *Versuch*, S. 508b: »mtü. *ubry* ‘Grube, Tal’, osm. *ubruk* id., mtü. *uvrug* ‘Gelenk’, ‘Bergeinschnitt’ (>russ. *ovrag*)«, Clauson, ED 13: *oprak* »shabby, ragged, esp. of clothing«, *opri* »Tal«, ED 90: *oğruğ*, »Survives only (?) in NE Tuv. *o:ruğ* ‘a cliff at the mouth of a river’, K III 65, 14 ö:zi *kuyi: oğruğu:* (mis-spelt *oğraqı:*) translated *wa fi bañni'l-wādi* ‘and (he himself is) in the bottom of the valley’«. Zum russ. *ovrag* »Schlucht« vgl. O. Pritsak: ZDMG 104, S. 124-135, M. Vasmer, Russ. etym. Wb., *Etim. slovarj russk. jazyka* III, S. 115-116 (der Zusammenhang des russ. Wortes mit türk. *opraq*, *ogrug*, *ograg* usf. scheint sicher, jedoch nicht ohne phonetische Schwierigkeiten). Vgl. auch ung. *apró* »winzig«, TESz. I, 162, und mong. *agurqai* »Grube«. // *Oprak* için »(dağ) boğaz(1), yarık, yırtık« krş. Räsänen, *Versuch*, s. 508b: »otü. *ubry* ‘çukur, vadi’, osm. *ubruk* ayn., otü. *uvruk* ‘eklem’, ‘dağ yarığı’ (< rus. *ovrag*)«, Clauson, ED 13: *oprak* »yırtık pırtık, eski püskü, özellikle giyim«, *opri* »vadi«, ED 90: *oğruğ*, »yalnızca (?) NE’de yaşar Tuv. *o:ruğ* ‘nehrin ağzında bir uçurum’, K III 65, 14 ö:zi *kuyi: oğruğu:* (yanlış

yazım *oğraqı:*) *wa fi bañni'l-wādi* şeklinde çevrilmiş ‘ve (o kendisi) vadinin dibinde’». rus. ovrag için »boğaz« krş. O. Pritsak: *ZDMG* 104, s. 124-135, M. Vasmer, *Russ. etym. Wb.*, *Etim. slovarj russk. jazyka* III, s. 115-116 (rus. kelimenin türk. *oprak*, *ogrug*, *ograg* vb. kelimelerle bağlantısı kesin görünüyor ancak fonetik zorluklar olmadan değil). Ayrıca krş. mac. *apró* »küçük«, *TESz.* I, 162, ve mong. *agurqai* »çukur«. (Zieme-Kara, 1978, 65)

106-) üngür : Mağara

Kelime için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Zu *üngür*, als uig. Lehnwort im Mongolischen: *ünggür*, s. Pañcarakṣā, Pek. B1., III 22a: *ai ta arad nigen gajartur çidküdün agui nigen ünggür buyu*: »Oh, ihr Leute, an einem Ort gibt es eine Berghöhle, die Höhle der Teufel«; vgl. auch kalm. *öŋgr* »Vertiefung, Grube, Tal«, *kök^ö öŋgr* »Name eines Tales (bei Tschugutachak in der Dschungarei)«, Ramstedt, *Kalm. Wb.*, 297b; bei Kowalewski findet sich nur *önggör*, *önnger* (=tib. *zo*) »chansissure, moisissure; la langue chargée, épaisse« (I, 501). // *üngür* için, uyg. olarak moğolgada alıntı kelime: *ünggür*, bkz. Pañcarakṣā, Pek. B1., III 22a: *ai ta arad nigen gajartur çidküdün agui nigen ünggür buyu*: »Ey insanlar, bir yerde şeytanın mağarası olan bir mağara var«; ayrıca krş. kalm. *öŋgr* »derinlik, çukur, vadi«, *kök^ö öŋgr* »Bir vadının adı (Cungarya'da çugutaçak yakınlarında?)«, Ramstedt, *Kalm. Wb.*, 297b; Kowalewski'de sadece *önggör*, *önnger* bulunur (=tib. *zo*) »küf, yüklü ve kalın bir dil« (I, 501).” (Zieme-Kara, 1978, 65-66)

106-110-)

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 242: »O Edelgeborener, zu dieser Zeit verweilst du kurze Zeit an Brückenköpfen, in Tempeln, bei de *Stūpas* der acht Arten, du bist aber nicht fähig, sehr lange dort zu bleiben, denn dein Geist ist von deinem (irdischen) Körper getrennt worden. Ob deiner Unfähigkeit, länger zu verweilen, fühlst du dich oftmals beunruhigt und gequält und von Schrecken gepackt.« // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 242: »Ey soylu doğan, şu anda köprü başlarında, tapınaklarda, sekiz türe ait *Stūpalarda* çok kısa bir süre geçiriyorsun. Orada çok uzun kalamazsın, çünkü ruhun (dünyevi) bedeninden ayrılmış. Acaba daha uzun kalmaya yetersizliğin yüzünden mi birçok kez huzursuz, sıkıntılı ve korkuya kaplanmış hissediyorsun.“ (Zieme-Kara, 1978, 66)

108-) äyinç: Korku

Kelime için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“*äyinç* (geschrieben ‘*bynç*’) »Furcht«. Da das Dativsuffix die palatale Form aufweist, kann man nicht *ayinç* lesen, so daß man annehmen muß, daß es sowohl *ayinç* als auch *äyinç* gab; ähnliches gilt für *aymanç* und *äymänç*; vgl. u. a. *aymanmak* (*Maitrisimit*, Tafel 55r11) *äymänmäk* (Xuanzang Pek., 92b13) »Scham«. Clausons Feststellung (ED, 273), daß die Schreibung *ay-* »were merely a device for ensuring that the word was not read as *imen-*«, kann wegen des Welches *-mak* ~ *-mäk* nicht angenommen werden. // *äyinç* (‘*bynç* yazılı) »korku«. Datif eki palatal şekilde gösterildiği için *ayinç* şeklinde okunamaz, öyle ki hem *ayinç* hem *äyinç* şeklärinin var olduğunu kabul etmek gereklidir; benzer bir durum *aymanç* ve *äymänç* için de geçerlidir; krş. vd. *aymanmak* (*Maitrisimit*, Tafel 55r11) *äymänmäk* (Xuanzang Pek., 92b13) »utanç«. Clauson’ın tespiti (ED, 273), *ay-* yazımı » kelimenin *imen-* olarak okunmamasını kesinleştirmek için sadece bir tedbirdi«, *-mak* ~ *-mäk* nedeniyle kabul edilemez.” (Zieme-Kara, 1978, 66)

109-) surt ok: Aniden

Kelime grubu için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“*surt ok* »plötzlich«. (auch Z. 1066): vgl. Ht V, Z. 15 *surt ok*, Anm.: = chin. 忽 *hu* »plötzlich« S. auch unten Z. 259 *surt* ///, ferner unpubl. T II M 6 (U 4680), Z. 21-25 *tokuz ay on kün tükäginçä orun üzä surt ok tugurgalı umadin alku kamag yvlak yäk içgäkläär nayvazikilär tidig antiray kilip* »Wenn sie, bis neun Monate und zehn Tage vergangen sind, nicht sofort am Ort gebären können, haben alle (Hend.) schlechten Dämonen (Hend.) und Geister Hindernisse (Hend.) geschaffen«. Das Wort fehlt DTS und Clauson, ED. Ähnliche onomatopoetische Bildungen werden von Clauson erwähnt: *bert bürt* in ED, 358, *çart*, *çirt*, 448, *karç kurç*, *kart kurt* 647, *kürt* 738, *sart* 846, *turt turt* 534; vgl. ausführlicher N. K. Dimitriev in *Stroj tjurkskich jazykov*, S. 59-84, 85-108, C. Brokelmann: *UJb.* VIII, S. 257-265. Onomatopoetika mit der bedeutung »plötzlich« sind u. a. folgende: kazach. *Jalt* »blitzend, plötzlich, auf einmal«, Radl., IV, 41 (vgl. np. *Jalt* »behende, eilig, schnell, flink«, Junker-Alavi, 215), osm. *zırp* »plötzlich, ungeahnt«, Radl., IV, 906, sart. *braq* »auf einmal, plötzlich«, Radl., IV, 1904. Onomatopoetische Wörter mit ähnlichem phonetischem Aufbau *KVrd* kommen auch im Mongolischen häufig vor, beispielsweise *chalcha*

çird, nird (und *nir*), *burd, serd, şard, türd, xird* (meistens folgt das verb *xii-* »machen«). Alle diese Ausdrücke zeigen eine plötzliche Erscheinung (Empfindung, Laut, Bewegung) an, s. z. B. Ja. Cêvîl, *Mongol chêlnij tovç tajlbar tolň.* // *surť ok* »birdenbire«. (ayrıca 1066. Satır): krş. Ht V, 15. satır surt ok, not.: = çin. 忽 *hu* »birdenbire«. Ayrıca bkz. 259. satır *surt* //, ayrıca yayınlanmamış T II M 6 (U 4680), Z. 21-25 *tokuz ay on kün tükäginçä orun üzä surt ok tugurgali umadin alku kamag yvlak yak içgäklär nayvazikilär tidig antiray kilip* »Eğer dokuz ay on gün bittiğinde hemen doğum yapamazsa bütün (Hend.) kötü şeytanlar (Hend.) ve ruhlar engel olmuştur«. Kelime *DTS* ve Clauson, *ED* yoktur. Benzer onomatopoetik oluşumlar Clauson tarafından belirtildi: *bert bürt* ED 358, *çart, çirt, 448, karç kurç, kart kurt* 647, *kürt* 738, *sart surt* 846, *tirt turt* 534; daha ayrıntılı olarak bkz. N. K. Dmitriev, *Stroj tjurkskich jazykov*, sayfa 59-84, 85-108, C. Brokelmann: *Ujb.* VIII, sayfa 257-265. »aniden« anlamına gelen onomatopoetika aşağıdaki: kaz. *jalt* »aniden, birdenbire, bir defada«, Radl., IV, 41 (bkz. np. *jalt* »atik, acele, hızlı, çevik« Junker-Alavi, 215), osm. *zırp* »aniden, beklenmedik«, Radl., IV, 906, sart. *braq* »bir kerede, aniden«, Radl., IV, 1904. Benzer fonetik yapıya sahip Onomatopoetik kelimeler, KVrd şeklinde, Moğolca'da yaygındır, örneğin, halha mong. *çird, nird* (ve *nir*), *burd, serd, şard, türd, xird* (genellikle *xii-* fiili »yapmak« takip eder). Bütün bu ifadeler ani bir görünümü işaret eder (duyum, ses, hareket), bkz. ör. Ja. Cêvîl, *Mongol chêlnij tovç tajlbar tolň.*» (Zieme-Kara, 1978, 66-67)

111-120-)

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 257-258: »Wie oben gesagt, erscheinen Visionen von männlichen und weiblichen Wesen in Vereinigung. Wenn man zu dieser Zeit durch Gefühle von Anziehung und Abstoßung in den Schoß eingeht, kann man entweder als ein Pferd, ein Federvieh, ein Hund oder als ein Mensch geboren werden. Wenn man (im Begriff ist), als ein männliches Wesen geboren zu werden, dämmert dem Wissenden das Gefühl von sich selber als einem männlichen Wesen, und ein Gefühl starken Hasses und Eifersucht gegenüber dem Vater und Anziehung gegenüber der Mutter wird erzeugt. Wenn man (im Begriff ist), als ein weibliches Wesen geboren zu werden, dämmert dem Wissenden das Gefühl von sich selber als einem weiblichen Wesen, und ein Gefühl starken Hasses gegen die Mutter und großer Anziehung und Liebe dem Vater gegenüber wird erzeugt.« // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 257-258: »

Yukarıda belirtildiği gibi, erkek ve dişi varlıkların (hayali) görünümleri birlik içinde görünür. İnsan bu zamanda ana rahmine çekim ve itme hissi ile girdiğinde, ya bir at, bir kümes hayvanı, bir köpek ya da bir insan olarak doğabilir. Bir erkek olarak doğmak üzereyken, erkek bir varlık olduğu hissinin farkına varır, ve babaya karşı güçlü bir nefret ve kıskançlık duygusu ve anneye karşı bir çekim meydana gelir. Bir kadın olarak doğmak üzereyken, dişi bir varlık olduğu hissinin farkına varır, ve anneye karşı güçlü bir nefret ve kıskançlık duygusu ve babaya karşı bir sevgi meydana gelir.« (Zieme-Kara, 1978, 67-68)

124-125-)

Zieme-Kara yayınında 124.-125. satırlarda geçen cümlenin 100-124. satırlar arasındaki bölümün başlığı olduğu belirtilir:

“*öznüj adinnij tugum tuṭguluk yaṇi*: Titel für Z. 100-124. // *öznüj adinnij tugum tuṭguluk yaṇi* »kendinin ve başkalarının dünyaya gelme yöntemi« 100-124. satırlar için başlık.” (Zieme-Kara, 1978, 68)

129-) nomdaş kadaş: Din kardeşi

Kelime grubu için Zieme-Kara yayınıda yapılan açıklama şu şekildedir:

“*nomdaş kadaş*: vgl. *nomdaş* als Name als Śilavats (eines Mönches) in *Usp.*, Nr. 88, Z. 17, ferner in einem alliterierenden Kolophon (G. Hazai, *Fragmente*, Z. 169: *ayaguluk ädgü ögli nomdaşlarımı*) »meine zu verehrenden, gut gesinnten Glaubensbrüder«. // *nomdaş kadaş*: krş. Śilavat (Bir rahip) ismi olarak *Usp.*, Nr. 88, Z. 17'de, ayrıca aliterasyonlu bir kolofonda (G. Hazai, *Fragmente*, Z. 169: *ayaguluk ädgü ögli nomdaşlarımı*) »benim saygıdeğer, iyi düşünceli din kardeşlerimi«.” (Zieme-Kara, 1978, 68)

132-)

“*üç öṛdün yorıdaçı nomlar*, vgl. Z. 135-136, 152-153, 187, *öṛdün yorıdaçı üç nomlar*, ? ~ tib. **gyen-du* ‘*gro-ba’i çhos gsum*, *wo gyen-du* ‘*gro* (= skr. *udrayāna*, *utpatanam*) bedeutet »going or flowing upwards«, Das, 236a, vgl. auch tib. *gyen-rgyu* (=skr. *udāna*) »that runs upwards; fire; names of the five vital (*prāṇa-vāyu*) winds in the human body«, Das, 236b. // *üç öṛdün yorıdaçı nomlar*, krş. 135-136, 152-153, 187. satırlar, *öṛdün yorıdaçı üç nomlar*, ? ~ tib. **gyen-du* ‘*gro-ba’i çhos gsum*, *wo gyen-du* ‘*gro* (= skr. *udrayāna*, *utpatanam*) »yukarı doğru akmak veya

gitmek» anlamına gelir, Das, 236a, ayrıca krş. tib. *gyen-rgyu* (=skr. *udāna*) »o yukarı doğru koşar; ateş; insan vücudundaki beş yaşamsal rüzgarın (*prāṇa-vāyu*) adı«, Das, 236b.” (Zieme-Kara, 1978, 68)

145-) pinsun: < çin. 本尊 *benzun* < skr. *devatā* Tanrı, Tanrılık

Kelime için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“*pinsun* < chin. 本尊 *benzun* (vgl. SH 189b: »*satyadevatā* ...; also the chief object of worship in a group ...«) =skr. *devatā* (so in BTT VII). Neben 8 Stellen in dieser Form (vgl. Glossar) erscheint das Wort in Z. 1029 als *pintsuin* (zum wechsel ts- ~ s- bei der Übernahme chin. Wörter vgl. Csongor: AOH II, p. 89). Vgl. auch unpubl. Guru-Lobpreis T II S 135 (U 5678), 25 *pintsun burhan takini nayvasikilar* »Devatās, Buddhas, Dākinīs, und gute Geister«. Zu *pin* anstatt *pun* (‘phags-pa bun) ~ chin. *ben* vgl. auch mittelmong. *bii* ~ *bui* < chin. *bei*, Kara: AOH XVII, S. 154, Anm. 14. // *pinsun* < çin. 本尊 *benzun* (krş. SH 189b: »*satyadevatā* ...; ayrıca bir gruptaki ibadetin ana nesnesi ... «) =skr. *devatā* (so in BTT VII). Bu formda 8 bölüme ek olarak (bkz. indeks), kelime 1029. satırda *pintsuin* olarak görünür (Çince alıntı kelimelerdeki ts- ~ s- değişimi için krş. Csongor: AOH II, p. 89). Ayrıca krş. yayınlanmamış Guru-Lobpreis T II S 135 (U 5678), 25 *pintsun burhan takini nayvasikilar* »Devatā, Buda, Dākinī ve iyi ruhlar«. *pin* yerine *pun* (‘phags-pa bun) ~ çin. *ben* ayrıca krş. omong. *bii* ~ *bui* < çin., Kara: AOH XVII, bkz. 154, not. 14.” (Zieme-Kara, 1978, 68-70)

148-) Maha mudra: Büyük Kurtuluş

Maha mudra için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Zu *maha mudura* vgl. Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, S. 108: »The character of the Great Symbol Teachings«, »The Great Symbol, known in Tibetan as the Ch’ag-ch’en [Tib. *Phyag-rgya chen-po*], equivalent to the Sanskrit *Mahā-mudrā* (‘Great Mudrā’, or ‘Great Attitude’, or, as the translator preferred, in its correlation with the Tibetan, ‘Great Symbol’), is the written guide to the method of attaining, by means of *yoga*, such mental concentration, or one-pointedness of mind (Skt. *ekāgrata*), as brings about mystical insight into the real nature of existence. It is also called ‘the Middle Path’ (Tib. *Dbu-ma’i Lam*), since it avoids the two extremes which the Buddha in all his teachings opposes, the extreme of ascetical mortification of the body on the one hand and of worldliness, or licentiousness, on the other. By following the yogic

teachings conveyed by *The Epitome of the Great Symbol*, one sets oneself consciously upon the Path whose Goal is Nirvāna-Emancipation from the thraldom of the Wheel of Nature, from the interminable round of deaths and births.« Vgl. auch Chang, *Teachings of Tibetan Yoga*, S. 18: »*mahāmudrā* (lit., the Great Symbol) – a teaching that leads to the realization of the Primordial Mind, or the Dharmakāya; the practical intructions on how to meditate on Śūnyatā (Voidness)«. Vgl. ff. »The song of Mahāmudrā« by Tilopa, etc.; Guenther, *Naropa*, S. 222 ff.; Tucci-Heissing, 50, 88, 269 usw. // *maha mudura* için krş. Evans-Wentz, *Tibetan Yoga*, s. 108: »Büyük Sembol Öğretileri'nin karakteri«, »Tibetçe'de *Chāag-ch'en* olarak bilinen Büyük Sembol [Tib. *Phyag-rgya chen-po*], Sanskritçe *Mahā-mudrā* ('Büyük Mudrā', or 'Büyük düşünce'ye eşdeğerdir ya da çevirmenin tercih ettiği gibi, Tibetçe ile ilişkili içinde, 'Büyük Sembol'), varlığın gerçek doğasına mistik bir kavrayış getiren yoga aracılığıyla zihinsel konsantrasyon ya da zihnin tek yanlılığına (skt. *ekāgrata*), ulaşmanın yazılı metodudur. Aynı zamanda 'Orta Yol' (tib. *Dbu-ma'i Lam*) olarak da adlandırılır, çünkü tüm öğretelerinde Buddha'nın karşı çıktığı iki uçtan, bir yandan da bedenin dindar bir şekilde çilesinin ve dünyevileşmenin ya da diğer bir deyişle ahlaksızlığın aşırı uçlarından kaçınır. *Büyük Sembolün Somut Örneği* tarafından aktarılan yoğun öğretileri takip ederek, kişinin, Ölümün Doğa Çarkının hatırlarından, Ölüler ve doğumların bitmek bilmeyen döngüsünden, Nirvana-Kurtuluşu olan yol üzerinde bilinçli olarak kendini ayarlar.« Ayrıca krş. Chang, *Teachings of Tibetan Yoga*, s. 18: »*mahāmudrā* (lit., Büyük Sembol) – ezeli akı gerçekleştirmeyi sağlayan bir öğreti, veya Dharmakāya; Śūnyatā (Boşluk) üzerine nasıl meditasyon yapılacağı ile ilgili, pratik talimatlar«. Krş. vd. »Mahāmudrā'nın şarkısı« Tilopa'nın, vb.; Guenther, *Naropa*, s. 222 vd.; Tucci-Heissing, 50, 88, 269 vd.” (Zieme-Kara, 1978, 70)

Ayrıca kelime için Powers'in *Introduction to Tibetan Buddhism* adlı çalışmasındaki not şu şekildedir: “*mahāmudrā* (*rgya chen po, mahāmudrā*): literally "great seal," this is a meditative system closely associated with the Kagyu school that emphasizes direct realization of the luminous and empty nature of mind and phenomena. // Gerçek anlamda devlet mührü, bu akıl ve fenomenin aydınlık ve boş doğasının kavranmasını vurgulayan Kagyu okulu ile yakın bir ilişkisi olan meditatif bir sistemdir.” (Powers, 2007, 525)

Kapstein *mahāmudrā* için “mahamudra, aklın nihai gerçekliğinin düşüncce ile gerçekleşmesine doğrudan hitap eder, burada hem mütevazi hem de aşkin tüm olası deneyimler üzerine damgalanmış “mühür” olarak değerlendirilir. Öğreti ningmapa'nın Büyük Mükemmeliyet geleneği ile olan yakınlıklarını duyurmuştur. (Kapstein, 2014, 34)

160-) töläç: tamamıyla

Kelime için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*töläç*: vgl. Suv. 683₃₋₄ *töläç tüzüdäki yirtinçü uguşlarının arasında* »unter den Stämmen der Überall (Hend., ?) befindlichen Welt«; Ş.Tekin, *Buyan evirmek*, S. 407; *töläç klmäyin* »ohne gänzlich (?) zu kommen« bei Tezcan-Zieme, *Uigurische Brieffragmente*, S. 457 (Text C 11), ferner ETŞ 18₈ (Blockdruck): *töläç kunu[p og]urlap boltum sanggikka yukmiş* »emanetleri alıp, çalıp, sangha emlakine bulaştıım« (Arat, S. 181); Ş. Tekin, *Prosodische Erklärung*, S. 104: »habe ich umsonst (nicht geschenkt erhalten: *töleç*) geraubt (Hend.) und ich habe mich an das Sanghika (d. h. Sachen, die einem Kloster zugehören) geheftet (?) ...«, S. 105, Anm. 8: *töleç*, Codex Comanicus ‘gratis’«; Clauson, ED, 493-494: »... morphologically inexplicable ... The meaning seems to be ‘free, gratis, without payment’«. Zitate aus USp., Nr. 24, 10 ond USp. Nr. 32, 19-20, Kom. 14. Jh. *töläç bergil* »give it free, gratis«. // *töläç*: krş. Suv. 6833-4 *töläç tüzüdäki yirtinçü uguşlarının arasında* »bütün (Hend.,?) dünya kabilelerinin arasında«; Ş.Tekin, *Buyan evirmek*, S. 407; *töläç klmäyin* »tamamıyla (?) gelmeden« Tezcan-Zieme'de, *Uigurische Brieffragmente*, S. 457 (Text C 11), ayrıca ETŞ 188 (blok baskı): *töläç kunu[p og]urlap boltum sanggikka yukmiş* »emanetleri alıp, çalıp, sangha emlakine bulaştıım« (Arat, s. 181); Ş. Tekin, *Prosodische Erklärung*, s. 104: »çaldım (Hend.) (hediye olarak almadım:*töläç*) ve Kendimi sangha'ya bağladım (bir manastır ait olan şeyler anlamına gelir) (?) ...«, s. 105, not. 8: *töleç*, Codex Comanicus ‘hediye’«; Clauson, ED, 493-494: »... morfolojik olarak açıklanamaz ... Anlam ‘ücretsiz, bedava, ödeme olmadan’ gibi görünüyor«. USp, No. 24, 10 ve USP'den alıntılar. 32, 19-20, Com. 14. yy. *töläç bergil* »bedava ver, hediye«.” (Zieme-Kara, 1978, 70-71)

165-)

Kelime için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“Zu ölgäyşüg vgl. Suv. 85₁₉₋₂₀ ol kunçuy ölgäyşügtä tişi ät’özin kodup »als jene Prinzessin starb, legte sie ihren weiblichen Körper ab«. Parallel dazu vgl. Suv. 190₂₃ ät’öz kodgaysuk (in der Edition von W. Radloff und S. E. Malov: *kodgaysuk*) ödtä »zur Zeit des Körper-Ablegens (d. h. Des Sterbens)«. ferner: unpubl. T II S. 135 (U 5678), Z. 65: ölgäyşüg (oder: ölgäyşük ?) ödümüzni öyräkan bilälim »unsere Sterbes-Zeit wollen wir vorher erkennen«, *Maitrisimit*, Tafel 123 verso 21: *nirvanka bargasukta* »beim Eingehen ins Nirvāṇa«. Auffallend ist, daß wir hier -ga- und nicht --gay- wie in den obigen Beispielen haben. Weitere Beispiele: *BTT VIII B* 271. – Vermutlich ist das suffix *şüg* eine Variante zu *-sük* (oder *-siğ*?), *ATG* § 129; das Morphem *-gäy* kann mit dem Futursuffix identifiziert werden. Vgl. W. Bang, *Studien zur vergleichenden Grammatik der Türksprachen*, 1. Stück: Über die osmanische Fluchformel *odžagi yanasi* und ihre Verwandten: *SPAW* 1916, S. 522-535, Mansuroğlu, *Türkçede -gay/-gey eki ve türemeleri*, S. 178 ff. Zitiert Bang, Bangoğlu, Brockelmann, Benzing, untersucht *-ası/-äsi*, *-sig* ~ kuman. *-sı*. Juldaşev, *Analitičeskie formy*, S. 108, 206, 208, 262, Şcerbak, *Grammatičeskiy očerk*, s. 139 (-gu-sı und -ası, Kāşgari uig. *bargu yer* ~ og., kiptsch. *barası yer* [? < *bar-ga-sı*]), S. 141 (-igsak, Absicht od. Wunsch), S. 151 (-ga(y), -ka(y)); Severtjan, *Affiksy*, S. 221-225 (ältester Typ im Tuv., z. B. *araki-za-k* »Liebhaber des Schnapses«, *dussug* »salzig«; zitiert auch *ATG* § 62 *taṣsuk* usw.; zum Tuv. vgl. mong. *-sag*). Vgl. auch mittelmong. *-ku metü*, z. B. *sonosku metü* »was man hören soll« od. »angenehm zu hören«; *metü* ~ *sitü* und späteres *şig* (doch auch im mittelmong. *gayikamsig* »Wunder« aus *gayika+m-*), burjatmong. *şingga*. // ölgäyşüg için krş. Suv. 85₁₉₋₂₀ ol kunçuy ölgäyşügtä tişi ät’özin kodup »o prense öldüğünde dişi vücudunu bırakıp«. Buna paralel olarak, krş. Suv. 190₂₃ ät’öz kodgaysuk (W. Radloff ve S. E. Malov'un baskısında: *kodgaysuk*) ödtä »Vücuttan çıkma anı (ölüm anlamına gelir)«. ayrıca: yayınlanmamış T II S. 135 (U 5678), 65. satır: ölgäyşüg (ya da: ölgäyşük ?) ödümüzni öyräkan bilälim »Önceden bilmek istediğimiz ölüm zamanımız«, *Maitrisimit*, Tafel 123 verso 21: *nirvanka bargasukta* »Nirvāṇa'ya girerken«. Burada gözüme çarpan Auffallend ist, daß wir hier -ga- und niht --gay- wie in den obigen Beispielen haben. Diğer örnekler: *BTT VIII B* 271. - Muhtemelen *şüg* eki, *-sük* (veya *-siğ*?), *ATG* § 129; -gäy morfemi gelecek zaman eki olarak tanımlanabilir. Krş. W. Bang, *Studien zur vergleichenden Grammatik der Türksprachen*, 1. Parça: Über die osmanische Fluchformel *odžagi yanasi* und ihre Verwandten: *SPAW* 1916, s. 522-535, Mansuroğlu, *Türkçede -gay/-gey eki ve türemeleri*, s. 178 ff. Zitiert Bang,

Banguoğlu, Brockelmann, Benzing, untersucht *-ası/-äsi*, *-sig* ~ kuman. *-sı*. Juldaşev, Analitičeskie formy, s. 108, 206, 208, 262, Şcerbak, Grammatičeskiy oçerk, s. 139 (*-gu-sı* und *-ası*, Kāşgari uyg. *bargu yer* ~ og., kıp. *barası yer* [? < *bar-ga-sı*]), s. 141 (*-igsak*, Niyet veya dilek), s. 151 (*-ga(y)*, *-ka(y)*); Sevortjan, Affiksy, s. 221-225 (Tuv. en eski şekil, ör. *arakı-za-k* »sert içki seven«, *dussug* »tuzlu«; ayrıca ATG § 62'den alıntı *tajsuk* vd.; Tuv. için krş. mong. *-sag*).” (Zieme-Kara, 1978, 71-72)

Kelime için ayrıca bkz. Ölmez, 1991, s. 72; OTWF, s. 157; Wilkens, 2001, s. 211.

171-) yti:

Kelime için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*yti* »fest, scharf« (zu anderen Schreibweisen, *yyty*, *yytty* vgl. Clauson, *ED* 889): *U I* 37, Z. [13] *yti kılıç* »scharfes Schwert«; Zieme, *Zur buddh. Stabreimdichtung*, S. 203 (15) *artamaksız yti çitan süzük köyüllüg* »unzerstörbaren, festen (Hend.) und reinen Sinnes seiende«. // *yti* »sert, keskin« (diğer yazımlar için, *yyty*, *yytty*, bkz. Clauson, *ED* 889): *U I* 37, Z. [13] *yti kılıç* »keskin kılıç«; Zieme, *Zur buddh. Stabreimdichtung*, s. 203 (15) *artamaksız yti çitan süzük köyüllüg* »yıkkılmaz, sağlam (Hend.) ve temiz gönüllü«” (Zieme-Kara, 1978, 72-73)

173-174-)

Kelime için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*Zu ölgäyüştgä ortun indrilig* vgl. Z. 209 *ortun ärkliklig yelvi kömn ät'özkä*. // *ölgäyüştgä ortun indrilig* için krş. 209. satır *ortun ärkliklig yelvi kömn ät'özkä*. (Zieme-Kara, 1978, 73)

179-) ve devamı.

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“Die fünf Methoden des Schließens des Mutterleibes: vgl. Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 254 ff. // Ana rahmini kapatmanın beş metodu (für): krş. Evans-Wentz, *Totenbuch*, s. 254 vd.” (Zieme-Kara, 1978, 73)

183-189-)

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 256-257: »O Edelgeborener, zu dieser Zeit wirdst du Visionen von männlichen und weiblichen Wesen in Vereinigung sehen. Wenn du sie

siehst, sei eingedenk, dich zurückzuhalten und nicht zwischen sie zu treten. Betrachte Vater und Mutter als deinen *Guru* und die Göttliche Mutter; meditiere über sie und verneige dich.« // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 256-257: »Ey soylu doğan, şu anda erkek ve dişi varlıkların görünümlerini birlikte göreceksin. Onları gördüğünde kendini geri tutman ve aralarından geçmemen gerektiğini hatırla. Ebeveynlerinin Guru ve ilahi anne olduğunu düşün, onlar için meditasyon yap ve huzurlarında saygıyla eğil.« (Zieme-Kara, 1978, 74)

195-197-)

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 259: »Wiederum, wenn sogar dies den Schoß einzugehen, sollte dann der Schoß durch die Lehre, (genannt) ‘Das Unwahre und das Trügerische’, geschlossen werden.« // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 259: »Yine de, eğer bu rahime girmekse bile, öğreti tarafından ‘yanlış ve aldatıcı’ (olarak adlandırılan) rahim kapatılmalıdır.«” (Zieme-Kara, 1978, 74)

201-203-)

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 268: »»Ach, wie kummervoll ist es, daß ich während all den unzähligen *Kalpas* seit unbegrenzter, anfangloser Zeit bis jetzt im Morast des *Samsāra* gewandert bin! ... ««. // Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 268: »»Ah, ne kadar acı ki, sayısız *Kalpa* boyunca, sınırsız ve başlangıcı olmayan zamandan şimdije kadar *Samsāra*'nın bataklığında dolaştım! ... ««.” (Zieme-Kara, 1978, 74)

209-)

Kelime grubu için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*yelvi kömän ät'öz* vgl. tib. *bag-çhags yid-lus.* // *yelvi kömän ät'öz* krş. tib. *bag-çhags yid-lus.*” (Zieme-Kara, 1978, 74)

211-213-)

Bu bölüm için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 270: »Wie sie (die Schöße oder Visionen) auch zu sein scheinen, betrachte sie nicht, wie sie sind (oder scheinen), und indem du dich weder anziehen noch abstoßen läßt, sollte ein guter Schoß gewählt werden.« // Evans-

Wentz, *Totenbuch*, S. 270: »Onlar (rahimler ve yansımalar) ayrıca görünür, onlara oldukları (ya da göründükleri) gibi bakma ve ne seni itmelerine ne de çekmelerine izin ver, (bu durumda) iyi bir rahim seçilmelidir.«” (Zieme-Kara, 1978, 74)

213-217-)

Hayvan suretinde dünyaya gelmenin anlatıldığı bu bölüm için Zieme-Kara yayınında yapılan açıklama şu şekildedir:

“Zur Wiedergeburt als Hund oder Schwein vgl. Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 258: »Früher ist er ein Mensch gewesen, jetzt aber, wo er ein Hund geworden ist, macht er die Leiden in einer Hundehütte durch; oder (vielleicht) als ein junges Schwein in einem Schweinestall, ... « usw., vgl. auch S. 133. // Bir köpek ya da domuz olarak yeniden doğuş için krş. Evans-Wentz, *Totenbuch*, S. 258: »O, önceden bir insandı, ama şimdi bir köpek klübesinde bir köpek olarak sıkıntı çekiyor; ya da (belki) bir domuz ahırında genç bir domuz olarak, ...« vb. ayrıca krş. s. 133.” (Zieme-Kara, 1978, 74-75)

217-)

Kelime grubu için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“Zu *anıŋ tág* vgl. *munıŋ tág* in einem sino-uigurischen Dokument der Ming-Zeit, s. L. Ligeti: *AOH* XX, S. 281-282; ähnlich çag. *munıŋ dig. anıŋ dig*, s. A. v. Gabain, *Primäre und sekundäre Kasus im Alttürkischen*, S. 135. // *anıŋ tág* için krş. Ming zamanına ait bir sino-uygur döküman, bkz. L. Ligeti: *AOH* XX, S. 281-282; çag. *munıŋ dig. anıŋ dig* gibi, bkz. A. v. Gabain, *Primäre und sekundäre Kasus im Alttürkischen*, S. 135.” (Zieme-Kara, 1978, 75)

219-) biraman ~ skr. *brahman*

Kelime için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*biraman* ~ skr. *brahman* »Brahmane«, vgl. DTS, 119, BTT III, 153 und passim, *braman*, s. auch Anm. 485; uig. > mong. *biraman*, *birman*, Vladimircov, *Mongolica* I, 317. // *biraman* ~ skr. *brahman* »Brahman«, krş. DTS, 119, BTT III, 153 ve tamamı, *braman*, ayrıca bkz. not. 485; uyg. > mong. *biraman*, *birman*, Vladimircov, *Mongolica* I, 317.” (Zieme-Kara, 1978, 76)

230-) Tilopa

Tilopa için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*Tilopa, Tillipāda, Tailokapāda usw.* (988-1069), Naropas Lehrer, s. Guenther, *Life and Teaching of Nāropa*; Hoffmann, *Die Religionen*, s. 136-141. // *Tilopa, Tillipāda, Tailokapāda* vd. (988-1069), Naropa’nın hocası, bkz. Guenther, *Life and Teaching of Nāropa*; Hoffmann, *Die Religionen*, s. 136-141.” (Zieme-Kara, 1978, 76)

231-) Nāropa

Nāropa için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*Nāropa, Nādapāda* (1016-1100), Schüler des Tilopa, Mar-pas, Mal locābas und Atīśas Lehrer, s. Guenther, *Nāropa*, Hoffmann, *Die Religionen*, S. 141-145, Roerich, *Blue Annals*, passim, besonders I, 380-385; seine Werke in Derge Tanjur s. bei Guenther, *Nāropa*, S. 208, Schmid, S. 45 (Nr. 16) usw.; vgl. auch den Pekinger Tanjur, Nr. 4614, 4623, 4630, 4632, 4789, 4790; in der Überlieferung der Gurus: *BTT* VII, VIII; hier noch Z. 247, 435, 602, 602, 622, 995, 1117. Ein Bildnis: Oldenburg: *Bibl.Buddh.* V, Nr. 16. // *Nāropa, Nādapāda* (1016-1100), Tilopa’nın öğrencisi, Mar-pa, Mal locāba ve Atīśa’nın hocası, bkz. Guenther, *Nāropa*; Hoffmann, *Die Religionen*, s. 141-145, Roerich, *Blue Annals*, tamamı, özellikle I, 380-385; Derge Tanjur’daki çalışmaları bkz. Guenther, *Nāropa*, S. 208, Schmid, S. 45 (Nr. 16) vd.; ayrıca krş. Pekinger Tanjur, Nr. 4614, 4623, 4630, 4632, 4789, 4790; Guruların rivayetlerinde: *BTT* VII, VIII; burada da 247, 435, 602, 602, 622, 995, 1117. satırlar. Bir portre: Oldenburg: *Bibl.Buddh.* V, Nr. 16.” (Zieme-Kara, 1978, 76)

231-) Marpa

Marpa için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“*Mar-pa Lho-brag-pa* (1012-1097) lernte die Tantras vom Rṣi ‘Brog-mi in Dpal Myu-gu luṇ (in Geaṇ, nicht weit von Sa-skyā), von Nāropa in Puṣpahari (bei Nālandā in Indien); als er 42 Jahre alt war, lebte er in Tibet mit seinen neun Gattinnen (*mudrā*, die erste: *Bdag-med-ma* = skr. *Nairatmyā*, die Göttin des Nirvāṇa). Später besuchte er Mairīpa in Ost-Indien und reiste zweimal nach Nepal. Çog-romChos-kyi rgyal-mchans(Z. 999) Lehrer Mar-pa Do-pa lernte die Tantras von ihm. Von Mar-pas Schüler stammt die Bka’-rgyud-pa-Sekte. Die »Vier Säulen«, d. h. Die Hauptschüler

von Mar-pa, waren: Mes Chon-pa Bsod-nams rgyal-mchan, Rñog çhos-kyi rdo-rje (dessen Sohn Rñog Mdo-sde lehrte auch Çog-ro Çhos-kyi rgyal-mchan), ‘Chur Dbañ-ne und der große Dichter und Mystiker Mi(d)-la ras-pa. Vgl. Roerich, *Blue Annals* II, 399-407 usw., Hoffmann, *Die Religionen*, S. 145-149, Govinda, *Grundlagen*, S. 184: »Milarepa erhielt von Mar-pa, einem Schüler Naropas, die Initiation in die esoterischen Lehren und Praktiken des Demchog Tantra (Skt. Śrī Cakra Samvara [Mahāsukha]; Tib: dPal ḥkhor-lo bDemchog, das ‘Maṇḍala höchster Seligkeit’) und in die ‘sechs Lehren’ (Tib: chos drug) des Naropa, nämlich: die Lehre vom ‘inneren Feuer’ (gtum-mo), die Lehre vom illusorischen Körper (sgyu-lus), die Lehre vom Traumzustand (rmi-lam), die Lehre vom klaren Licht (ḥod-gsal), die Lehre vom Zwischenzustand (bar-do) und die Lehre von der Bewußtseinsübertragung (ḥpho-ba).« // *Mar-pa Lho-brag-pa* (1012-1097) Dpal Myu-gu luñ’da (Geañ’da, Sa-skya’dan uzak değil) Rṣi ‘Brog-mi’den, Puṣpahari’de (Hindistanda Nālandā yakınlarında) Nāropa’dan Tantra öğrendi; 42 yaşındayken dokuz karısıyla Tibet’tे yaşadı (*mudrā*, ilk: *Bdag-med-ma* = skr. *Nairatmyā*, Nirvāṇa’nın tanrıçası). Daha sonra Doğu Hindistan’da Mairīpa’yı ziyaret etti ve iki kez Nepal’e gitti. Çog-romÇhos-kyi rgyal-mchans(999. satır) Öğretmen Mar-pa Dopa ondan tanraları öğrendi. Bka'-rgyud-pa mezhebi, Mar-pa'nın öğrencisinden gelir. »Dört sütun«, Mar-pa'nın dört ana öğrencisi Mes Chon-pa Bsod-nams rgyal-mchan, Rñog çhos-kyi rdo-rje (oğu Rñog Mdo-sde de Çog-ro Çhos-kyi rgyal-mchan'ın da öğretmenliğini yapmıştır), ‘Chur Dbañ-ne ve büyük şair ve gizemci Mi(d)-la ras-pa. krş. Roerich, *Blue Annals* II, 399-407 vd., Hoffmann, *Die Religionen*, s. 145-149, Govinda, *Grundlagen*, s. 184: »Milarepa, Naropa’nın bir öğrencisi olan Mar-pa'dan, Demchog Tantra'nın (Skt Çré Cakra Samvara [Mahāsukha]; Tib: dPal ḥkhor-lo bDemchog,“ Yüce Mutluluk Maṇḍala’nın ezoterik öğretileri ve pratikleri) ve Naropa'nın 'altı öğretisi' (Tib: chops drug), yani: 'iç ateş' doktrini (gtum-mo), hayali beden öğretisi (sgyu-lus), rüya durumu öğretisi (rmi-lam), parlak ışık öğretisi (ḥod-gsal), ara durum öğretisi (bar-do) ve bilinç iletiminin öğretisi (ḥpho-ba).” (Zieme-Kara, 1978, 76-77)

231-) şangpa bahşı

Şangpa bahşı için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

“şangpa bahşı: vielleicht Shañs-pa Rin-po-čhe, der Begründer der Shañs-pa-Sekte (1123-1193), ein Schüler des Pham-thiñ-pa, der von Nāropa lernte. S. Roerich, *Blue*

Annals II, 728, 748, 749, 750 usw., Tucci, *Tibet*, S. 67. Wenn der hier erwähnte Guru mit Shañs-pa identisch ist, sollte man im uig. *şangpa* lesen. (Andere mögliche Lesungen: *şangba* und *sangba*; uig. *ş* kann auch tib. *ž* und dial. *by*, *py*, *phy* wiedergeben; uig. *s* ~ tib. *s*, *z*, *ch*, *c*) // *şangpa bahşı*: belki Shañs-pa Rin-po-che, Shañs-pa mezhebinin kurucusu (1123-1193), Nāropa'dan ders alan Pham-thiñ-pa'nın bir öğrencisi. Bkz. Roerich, *Blue Annals* II, 728, 748, 749, 750 vd., Tucci, *Tibet*, s. 67. Burada anılan Guru Shañs-pa ile aynıysa uyg. *şangpa* okunmalı. (Diğer olası okunuşlar: *şangba* ve *sangba*; ayrıca uyg. *ş*, tib. *ž* ve çev. *by*, *py*, *phy* çev; uyg. *s* ~ tib. *s*, *z*, *ch*, *c*.)" (Zieme-Kara, 1978, 77)

231-) tançigpa

Tançigpa için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

"*tançigpa* (od. *tançikpa*): Gžon-nu dpals »Blau Annalen« erwähnen zwei Gurus mit dem Titel *Stan-gçig-pa*: Gžon-nu chul-khrims alias Jo-stan Thañ-pa und Şes-rab bzañ-po. Der erste, der das Gçod-System lehrte, meinte: »Krankheit ist Freude. Tod ist Vergnügen« (vgl. hier Z. 65, 66, 284-286), Roerich, *Blue Annals* II, 993-995; Şes-rab bzañ-po s. II, 1043. // *tançigpa* (ya da *tançikpa*): Gžon-nu dpals »Mavi kronologik kayıtlar« *Stan-gçig-pa* başlığıyla iki Guru'dan bahseder: Gžon-nu chul-khrims alias Jo-stan Thañ-pa ve Şes-rab bzañ-po. İlk Gçod-System'ini öğretti, »Hastalık mutluluktur, ölüm zevktir« diye düşünürdü. (krş. burada 65, 66, 284-286. satırlar), Roerich, *Blue Annals* II, 993-995; Şes-rab bzañ-po s. II, 1043." (Zieme-Kara, 1978, 77)

233-) buu

Kelime için Zieme-Kara yayınında verilen açıklama şu şekildedir:

"*buu* »Lebenskraft, Lebenshauch«, vgl. U II 64₉₋₁₀ und 66₃₂ *bu siksil* [lies *sigşıl*?] *kundaçilar* »die den Lebenshauch und die Lebenskraft Raubenden« (*buu* kann nicht als Demonstrativpronomen *bu/bo* aufgefaßt werden), vgl. dazu L. Ligeti: *AOH* XXVII, S. 155-156, Anm. 31, ferner: *Suv.* 400₂₃-401₂ *näçä buu siksil* [lies *sigşıl*?] *aldaçı yrlikançsız köňüllüg yavlak yäk içgäklär ärsär biz iratalum ärti tep küsäyü täginür biz*. Nach der deutschen Übersetzung des chin. Textes (Nobel, S. 187:) »Was an bösen Dämonen vorhanden ist, die der Menschen Lebenskraft rauben und ohne Erbarmen sind, sie werden wir alle weit weggehen lassen.« Hier wird chin. 精 *jing* (427A16) »Lebenskraft« durch das Synonymkompositum *buu siksil* wiedergegeben.

Maitrisimit, Tafel 33 verso 24-27 *maytri bodistv nizvanilig yäklärig barslarig buu altizmiş kamag beş azun tinlglarag sävä amrayu* »der Bodhisattva Maitreya liebt (Hend.) die Leidenschafts-Dämonen und –Tiger und die die Lebenskraft verloren habenden Lebewesen aller fünf Existenz-formen«, 198 verso 28 [...] *yüräklärin buuların üzüp* »ihre Herzen und ihre Lebens-kräfte brechend«. Vielleicht ist das Wort mit *bu* »Dampf« bei Kāśgarī identisch, vgl. auch Radl., IV, 1799 *bū* »1) Dampf; 2) Kraft, Stolz« und Clauson, *ED*, 292, ferner *BTT* VIII, Nachtrag zur Mañjuśrīnāmasaṃgīti, *buu siksil* [od. *sigṣil*], aus dem Prosateil, wo dieses Wortpaar mong. *öngge* und tib. *mdaṇs* »brightness of face, fresh and healthy complexion; brightness, lustre, splendour« (Jäschke, 272) entspricht; s. auch Zieme: *CAJ* XIV, S. 234 und *AAL* III, S. 558. Zu den Todeszeichen vgl. auch *Suv.* 595₁₁₋₁₈ *ölüm blgüsü ärür tep : sol köziniŋ yüriŋ karakı : öyi kirtisi tägälsär : tili agizi ymä kararip : burunu üvişip kötitsär : kulgakı tilgäni itigi öyi bolsar öyräkitä : altın ärini boş bolup kodı salinsar yma ölüür* : »Die Zeichen des Todes sind: Wenn sich die Farbe (Hend.) des Augapfels des linken Auges in weiß wandelt, wenn Zunge und Mund schwarz werden, wenn die Nase feucht wird und stinkt, wenn die Ohrmuschel (eigentlich: Rad-Verzierung) anders als die frühere wird, wenn die Unterlippe leer wird und nach unten hängt, dann stirbt man«. Vgl. Nobel, *Suv.* I, 321: »Wenn das linke Auge von weißer Farbe wird, die Zunge schwarz wird, der Nasenrücken sich biegt, die Ohrmuschel gegen früher verschieden ist und die Unterlippe nach unten fällt, (so sind das die Anzeichen des Todes).« // *buu* »yaşam gücü, yaşam nefesi«, krş. U II 64₉₋₁₀ ve 66₃₂ *bu siksil* [*sigṣil* okunur?] *kundaçilar* »yaşam nefesini ve yaşam gücünü çalanlar« (*buu* işaret zamiri olan *bu/bo* olarak düşünülemez), bunun için krş. L. Ligeti: *AOH* XXVII, s. 155-156, not. 31, ayrıca: *Suv.* 400₂₃₋₄₀₁₂ *näçä buu siksil* [*sigṣil* okunur?] *aldaçı yrlikançsız köyüllüg yavlak yæk içgäklär ärsär biz iratalim ärti tep kiüsäyü täginür biz.* çin. metnin Almanca tercümesinden sonra (Nobel, s. 187 :) »İnsanların yaşam gücünü ve hayat nefesini çalan merhametsiz şeytanlarda var olan ne ise uzaklaşmamıza sebep olur.« Burada çin. 精 *jīng* (427A16) »yaşam gücü« *buu siksil* ile aynı anlamı karşılar. *Maitrisimit*, Bölüm 33 verso 24-27 *maytri bodistv nizvanilig yäklärig barslarig buu altizmiş kamag beş azun tinlglarag sävä amrayu* » Bodhisattva Maitreya hırslı şeytan ve kaplanları ve yaşam gücünü çaldırmış bütün beş varlık formundakileri sever«, 198 verso 28 [...] *yüräklärin buuların üzüp* » Kalplerini ve hayat güçlerini kırp«. Belki de Kāśgarī'de *bu* "buhar" kelimesi ile aynıdır, ayrıca krş. Radl., IV, 1799 *bū* »1) Buhar; 2) Güç, gurur« ve Clauson, *ED*,

292, ayrıca *BTT VIII*, *Mañjuśrīnāmasamgīti*'ye ek olarak *buu siksil* [ya da *sigṣil*], bu kelime çiftinin olduğu düzyazı kısmından mong. *öngge* ve tib. *mdaṇs* »yüzün aydınlığı, ten renginin tazeliği ve sağlığı; aydınlık, parıldamak, parlıtı« (Jäschke, 272) ile denk gelir. Ayrıca bkz. Zieme: *CAJ XIV*, S. 234 ve *AAL III*, S. 558. Ölüm işaretleri için ayrıca bkz. Suv. 59511-18 *ölüm blgüsü ärür tep : sol köziniğ yürüy karakı : öyi kirtisi tägşilsär : tili agizi ymä kararip : burunu üvişip kötitsär : kulgaki tilgäni i̇igi öyi bolsar öyräkitä : altın ärini boş bolup kodı salinsar yma ölür :* »Ölüm işaretleri: Sol gözün gözbebeğinin rengi (Hend.) beyaza dönüşüğünde, dili ve ağızı karadığında, burnu nemlenip koktuğunda, kulağın dış kısmı (aslında: tekerlek süsü) bir öncekinden farklılaştığında, alt dudak boşalıp aşağı doğru asıldığında insan ölür«. Krş. Nobel, *Suv. I*, 321: Sol göz beyaz renkte olduğunda, dil siyahlaşlığında, burun tersine döndüğünde, kulağın dış kısmı öncekinden farklı olduğunda ve alt dudak aşağı düştüğünde, (iste bunlar ölümün işaretleridir).«” (Zieme-Kara, 1978, 77-79) Ayrıca bkz. Uçar, 2009, s. 535-536.

5. DİZİNLER

5.1. Uygurca Dizin

abişek ~ *skr. abhiṣeka* takdis

kızläklig a. 185

abiyaz ~ *skr. abhyāsa* kişinin önceki alışkanlıklarının kalıntısı

a. tüşütlüg ätöz 7

adak ayak

'älig a. 45, 47

adın başka, başkası

a. yηjaklarta 204, 218

a. ymä yogaçarelarta ulaṭı 220

öznij a.+*nij* 74, 124, 167, 178, 208,

a.+lar körmäz 92

a.+lar asığı 168

adırthıg açık bir şekilde

a. ölüm bälgü bolmuşin bilip 134

ağır ağır

ätöz ... a. bolur 42

agız ağız

a. burun kuryur 44

buruntın a.+tin suv akar 44

aṭasınıj a.+iŋa kirip 120

ak- akmak

suv a.-ar 44

akıtmak akıtmak

suv a. 89

al- almak, elde etmek

abişek a.-muşin sakınıp 185

tuşin a.-guluk antırabau 25

uzun tun a.-ip 47

al yöntem

a. al>tag 25

bäklägülük a. altag 180

alar- gözü kamaşmak

közi a.-ip 46

alku bütün, hep

a. tinliglar+ 67, 75, 139, 143, 222

a. indrika tükällig 80, 83

a. iş küçlü(ä)rig 170

özniñ adınnıñ a. işlärig 208

a. uluş balıklar 215

a.+ni yelvi köm(ä)n sakınmak 196

altag, altag yöntem

al a. 25

bäk'lägülük al a. 180

altı altı

a. yold(a)ki tinl(i)glar 214

altırtı aşağıdan

a. oot yalinadmak 89

amran- sevmek

ög kaŋ a.-miş üdtä 183

amrañmak sevme

a. täginmişin körüp 116

amril- sakinleşmek, yatışmak

sakinçsizin a.-gu ol 163

amtı, amtı şimdi

a. 24, 98, 134, 203

ana anne

a.+sınış karinında 121

a.+siya azlanıp 117

a.+siya öpkä köyülü tugar 119

anıŋ onun

a. tözin 69

a. ülgüsi 93

a. täg 217

anṭa ondan

a. basa 128

antag, antag böyle, bunun gibi

a. bisurunup 188, 192, 198

a. kaçmışta 205

anṭirabav, antirabau, anṭirabau, anṭirab(a)v, anṭirab(a)v I ~ skr. antarābhava-,

tib. bar do (bir canının doğum-ölüm çemberinde birbirini takip eden varlık şekilleri arasındaki) ara durumu.

a. 23

üç a. 3, 4

tültäki/tülätäki a. 5, 14

ara bolmaklig a. 6,15

tugmak ölmäklig a. 5, 10, 14

tüşin alguluk a. 25

köŋüllüg a. ätöz 174

a. uduzman 27

a. ätözin 103

tugmak ölmäklig a.+ta 17/18

tültäki a.+ta 19

[*ara]* *bolmaklig a.+ta a. bilmäk üzä* 21

baştınkı a.+ta 138, 144

ol a.+ta 207

ekin ara a.+ta 210

bışurunguluk a.+ta 28

beş y(e)g(i)rmi a.+lar 2/3

antırabav II ~ *skr. manomayakāya, tib. yid kyi lus* (ölüm ve yeniden doğum

(arasındaki durumda olan) bilinç halindeki varlık, ara varlık

a. 93

köŋüllüg ätözüg a. tuṭar 78

aṇa ona

a. *azlanur* 116

a. *tayanıp* 127

aṇar ona

a. 58

'añbaşlayu en önce, en başında

a. 29, 38, 133, 137, 183

ara ara, arasında, içinde

a. bolmaklig anṭirabav 6

a. bolmaklig köyüllüg ätöz 8

(a.) bolmaklig anṭirab(a)v 15

(a.) bolmaklig anṭirabavta 20

ekin a. anṭirabauta 210

a. bolm(ak)ta 11

üç yarım künniy a.+sında 96, 98

arıg temiz

a. arıgsızı ärsär 95

a. süzök 91, 215, 216

a.+ı ärsär 98

arıgsız (dini kurallara göre) temiz olmama

arıg a.+ı ärsär 95

asıg fayda

öz a.+ı ärsär 168

adinlar a.+ı ärsär 168

tinlag a.+ın 140

alku tinliglarnıy a.+ın 75

asıglıq menfaat

alku tinlaglarnıy a.+ıya 143, 222

ata baba

a.+sınıy agızıya kirip 120

a.+sıya öpkä köyüli tugar 118

a.+sıya azlanıp 119

aṭlag adlı

a. 28

ay ay

tokuz a. on kün 121

aya ah! (ünlem)

a. 201

a. amṛti ölmış m(ä)n tep 98

az I az, biraz

a.+k(i)ya a.+k(i)ya 56

a.+kiya 201

az II hırs

a. birlä katışmak 14

kılınçlig a. iridi küç ärsär 88

azlan- tamah etmek

aŋja a.-ur 116/117

anasiŋja a.-ip 117

aṭasiŋja a.-ip 119

azlanmak hırs

a.+ta tugar 112

ažun yaşam, dünya, var olma, varlık şekli

a. tut- 101, 179, 189, 193, 199, 200, 212, 221

tugum a. tut- 113, 114, 213, 218

kodıkı yavız a.+ka kirmägü ol 217

kayu a.+ta 112

bir a.+ta 172

kinki a.+ta 225/226

yalıyük a.+inda 113

äd madde

ä. *nom* 32, 37

ä. *nomlarka* 86

ädgü iyi

ä. *ögli kişi* 72

ä. *oprak* 106

ä. *nomlug yan törü* 129

ol ä. *sakinçlig yürüntäg* 203

'älig el

'ä. *adak* 45, 47

'älig elli

yeti tokuz ä. *künkätägi* 100

'änilki ilk, birinci

'ä. *öz tözi üngülük yan* 31

'är erkek

ä. *tugsar* 120

är- olmak, imek, yardımcı eylem

ä.-*ür* 4, 6, 9, 22, 24, 29, 31, 87, 94, 95, 103, 168, 169, 173, 180, 182, 211, 228

{*mIş*} ä.-*rür* 37, 232

{*gUlUk*} ä.-*rür* 128

tükällig ä.-*rür* 85

ulatilar ä.-*rür* 91

bolar ä.-*rür* 232

ä.-*ürlär* 3

eki 'ä.-*mäz bolup* 74, 166

ä.-sär 5, 6, 9, 13, 17, 22, 32, 37, 38, 84, 85, 88, 93, 94, 95, 98, 101, 106, 106, 115, 126, 128, 141, 146, 148, 168, 169, 172, 180, 196, 200

{gUçA} *ä.-sär* 112, 113

kayu ä.-sär 110

bo ä.-sär 209, 226

yaruk ä.-ip 62

bar ä.ip 71

ärdini ~ *sogd.* ~ *skr. ratna* mücevher

ulug ä. 1

ratna ä. 27

ärkliglig duyu gücüne sahip olan

orton ä. 209

bışurundaçı y(e)tı ä. ärsär 171/172

äşitmäk duymak, işitmek

tep ün ä. üzä 105

ätlig etli

ä. kanlıg ätöz 7

ätöz vücut, beden

ä. ... ağır bolur 42

bir ä. bütär 110

iki önlüg ä. ärür 169

üç ä. 3, 6

tugmak ölmäklig ätlig kanlıg ä. 7

tüldäki abiyaz tüşütlüg ä. 8

ara bolmaklig könüllüg ä. 8

yelvi ä. 20

nomlug ä. 65, 144, 168

bışırıunmaklig ä. 34

ög kaj ä. *birlä bolup* 123

tüş ä. 169

bälgürtmä ä. 170

köñüllüg anṭirabau ä. *bütär* 175

ä.+niŋ *köligä* 233

yelvi köm(ä)n ä.+kä *tayanıp* 209

anṭirabav ä.+in 103

äv ev

ä. *barkta ulaṭılarka* 97

äyinç korku

korkinç ä.+kä *korkup* 108

bahşı ~ *Çin.* 博士 *bo-shi* ustat, öğretmen

b. *kuṭija* 1

b. *ärsär* 128

ög kajnı b. *sakınmak* 181

şangba b. 231

b.+niŋ 12

b.+niŋ *ögrätmiş* 135

tançigpa b.+*kaṭagi* 231/232

umug inag b.+ni *ömürki ärsär* 141

çin kerṭü b.+ni ... *sakinip* 142

b.+ni *öz dvay tājri* *sakinip* 184

b.+tin 26/27

b.+larnıŋ *çunkärtü nom* *yayın* 68

b.+larnıŋ nom yanı bar ärip 70

balık şehir

alku uluş b.+lar 215

bar var, mevcut

b. ärip 70

sözlämişi b. 79

özindä b.+ın busı bärıp 130

bark ev, mal, varlık

äv b.+ta ulaſılarka 97

basa sonra

anta b. 128

basıtık- yenilmiş, mağlup olmuş

kalin uuka b.-mış täg bolup 109

baş baş, kafa

b.+ı 43

başl(a)gsız başlangıcı olmayan

b. uzun sansartin bärü 201

baştıNKı ilk, birinci, baştaki

b. kṣanta 50

b. anṭirabauta/anṭirabavta 138, 143

bäklämäk kapatma

b. 182, 196, 200

bäklän- kapanmak

b.-ip 194

bäklä- kapatmak

ög karinnıŋ kapığın b.-gülüč al altag 180

bälgü işaret, belirti

b. bol- 127, 134, 135

säziklig b. tözlüg oṭuṇlarig 177

b.+kä tayanip 30

ölgülük b.+lär bolar äriür 232

mondata ulaṇı b.+lär 235

bälgürtmä görünen

b. ätöz 170

bälgürtmäk gösterme

üküsüg bir b. 90

birig üküş b.+dä ulatilar 90

bäliŋlä- korkmak

korkmuş b.-miş täg 77

bärü (+dAn) beri

başl(a)gsız uzun sansartin b. 201

ber- vermek

b.-miş 12

özindä barın buşı b.-ip 130

beş beş

b. törlüg 180

b. y(e)g(i)rmi 2

b. y(e)g(i)rmilär 22

bışırı̄n-, bışırı̄n-, bışırı̄n- öğrenmek, talim etmek, gerçekleştirmek

b.-daçı 171

b.-guluk yaŋ 30

b.-guluk anṭirab(a)vta 28

b.-maṭuklar 76
b.-up 19
yol b.-guluk yaṇı 126
bilip b.-daçılarka 71
maha mudurani b.-gu ol 154, 192, 198
maha mudura tözni ög b.-gu ol 158
sakinip b.-gu ol 161
töziüg b.-gu ol 188
b.-guluk al alṭag 24
b.-guluk ärür 127/128
bir nomug b.-guluk ol 133
nomlug yaṇlarig b.-guluk ol 137
b.-guluk käzeglärin 152
yügäriü b.-guluk 153
yügäriü b.-guluki ärsär 148
yolug b.-u umazlar 97
yolug b.-gali uyur 99
monçulayu b.-up 175
monṭag b.-up 178, 211
antag b.-up 188, 192, 198
b.-up tuyungukuk nom 229

bışırıunmak öğrenme

b.+ṭa 34

bışırıunmaklıq öğrenilecek

b. ätöz 33

bışırıunmak öğrenme, talim etme, gerçekleştirmeye

mon>tag b. üzä 163

ożaki yançça b. 164

maha mudurani b. üzä 206

bışurunmaklıg gerçekleştirilecek

b. yaruk yaşuk töz tüp 165

bil- bilmek, tanımak

ädgü nomlug yan töru b.-ür 129

yaruk yaşuk b.-mäz üçün 77

b.-güllük qavirasınça 2, 22

qamig b.-güllük yan 23

ölürin b.-güllük ol 236

b.-ip 71

adırtlig ölüm bälгü bolmışın b.-ip 135

öziniğ ölmışın b.-mädin 96

bilgä bilge, akıllı

b. bilig 50, 57, 60

b. bilig paramit 66

tört b. bilig 48

kejürülmäklig b. bilig 53

bilig bilgi, bilinç

b. inçkä siylığı 47

inçkä b. 158

bilgä b. 50, 53, 57, 60, 67

tört bilgä b. 48

biligsiz b. 15

yel b.+kä siylığı 46

yel b.+kä siymiş üdtä 156

biligsiz bilgisiz

b. bilig 15

biliş- tanımak

ożaki b.-miş ädgü ögli kişi 71

bilmämäklig bilmeme

nom yanın b. mün kadag 69

bir bir

b. ätöz 110

b. nomug bışurunguluk ol 133

b. kşanta 147

b. ažunta 172

b. tuştə 235

b. ekinṭikä 83, 92, 93

üküşüg b. bälğürtmäk 89

b.+ig üküş bälğürtmäkdä ulatilar 90

biraman ~ *skr. brāhmaṇa* Hindistan'da üst sınıftan kimse

b.+larta 219

birär birer, bazen

b. bälğü 127, 151

b.+tá 44

birlä ile, birlikte

b. 14, 15, 16, 72, 74, 114, 166

birök eğer

b. ... bolsar 178

bo bu

b. 20, 22, 230

yang b. *ärür* 24

b. *ärsär* 209, 226

bodi ~ *skr. bodhi* aydınlanmış

b. *köyülüg* 137

bodis(a)t(a)v ~ *skr. bodhisattva* Buddha olacak kişi

b.+larnıŋ öz köyulinçä 226/227

bol- olmak, var olmak, meydana gelmek, yardımcı eylem

{*dAçI*} *b.-ur* 226

anṭirabav b.-ur 10

eki törlüg b.-ur 35

ätöz ... agır b.-ur 42

yalyuk körklüg b.-ur 115

boşgutsuz b.-miṣta 36

bälgü b.-miṣta 134

bälgü b.-miṣin bilip 135

b.-miṣin bilip sakingu ol 147

bälgü b.-miṣinta 151

bälgü b.-sar 127

ažun tuṭguluk b.-sar 179

yok b.-sar 235

erkäk b.-guça ärsär 111

ömäksiz sakinmaksız b.-gul 149

sakinçsiz tözlüg b.-up 63

eki ärmäz b.-up 74, 167

täg b.-up 78

{mIş} *täg b.-up* 109, 110

yaşar b.-up 107

ög kaŋ ätöz birlä b.-up 123

bolmak olma, olmak

öŋra ünmiş b. ätözlüg 80

monçulayu b. anṭibavlık üdtä 214

ara b.+ta 11/12

bilgä bilig b.+ı yaruyur 57

bilgä bilig yakın b.+ı yaruyur 60

tidiksız b.+ı ärsär 85

bolmaklıg olan

ara b. anṭirabav 6

ara b. köyüllüg ätöz 8

(ara) b. anṭirabav 15

(ara) b. anṭirabauta 20/21

boşguṭlug eğitimli

b. boşgutsuz 35

boşguṭsuz eğitimsiz

boşguṭlug b. 35

b. bolmuşta 35

börtüg, börüṭig dokunma

b. tört mahabudka siylığı 155

taṭig b.+kä siylığı 40, 154

bul- bulmak, ulaşmak

tüşin b.-ur 36

asığın tolu tükäl b.-ur 75

öz burhan kutin b.-guluk yaŋ kip 172/173

üzäliksiz burhan kutin b.-guluk nomlug yaŋ 211

bulut

kök kaliktakı b. açılmış täg 63

burun burun

b. yið tuymaz 40

agız b. kuriyur 44

b.+tin agıztın suv akar 44

buşı ~ *çin.* 布施 *bushi* sadaka

özindä barın b. berip 130

buu hayat gücü

tüz töpödä b. ünmäk 233

bügү hikmet

b.+n kälgin tugm(a)k 102

büt- tamamlanmak

bir ätöz b.-är 110

köyüllüg anṭirabau b.-är 175

bütür-, bütür- bitirmek, tamamlamak

özniŋ adınnıŋ asığın b.-ür 167, 178

alku iş küçlärig b.-ür 171

alku işlärig b.-ür 208

çadnan ? radna oku > ~ skr. *ratna* Mücevher

namo ç. guru 27

çigay yoksul

yok ç. 217

çin gerçek

ç. kerṭü/ kärtü 1, 68

ç. kerṭü bahşını 141

çınlayu gerçekten

ç. kertiü 66

dandira ~ *skr. tantra* Tantra

d.+ta 32

dävip < *skr. dvīpa* kıta, anakara

tört d. 85

divay, dvay < *skr. deva* tanrı

bahşını öz d. täyri sakınip 184

d. täyрini sakınip 190

ekagü her ikisi

bo e. üzä 20

ög kaŋ e. 114, 116

eki iki

e. ög kaŋ 9

e. törlüg 29, 34, 95

e. törlüg yeviglarig 18

e. ärmäz 74, 166

e. öylüg ät'öz 169

e.+in ara antırabauta 210

ekinti ikinci

e. 30

e. kṣanta 53

e. yänä ök 190

bir e.+kä 83, 92, 93

erkäk erkek

e. tugsar 117

e. bolguça ärsär 111

enç huzur

bilig e.+kä siŋmiştä

eşid- işitmek

bahşitin e.-gülük ol 27

eyin takip ederek

e. käzigçä 41, 228

guru ~ *skr. guru* Guru

namo çadnan [- ? ratna] g. 27

han hükümdar

nomlug törülüg h.+larta 219

hung ~ *skr. hūm* bir hece, bir *dhāraṇī* sözcüğü

h. užik 223

inag dayanak

umug i. 141

ıt köpek

i. toŋuz 216

ilin- bağlanmak

moŋa i.-mäyin 203

ol oronka .-ip 108

mäjji ögrünçkä i.-ip yapşınip 202

inçip böylelikle, bu suretle

i. 71

amṭı monda i. 24

inçkä ince

i. bilig 158

yogun i. 32

indri ~ skr. *indriya* Duyu organı

alku i.+ka tükällig 80, 83

indrihg, indirihg duyu gücü (indriya)

orton i. 174

tümkä i. tınlaklarda 228

ış iş

alku i. küçl(ä)rig 170

alku i.+lärig 208

kaç- kaçmak

yügürümüz k.-tümiz 202

an>tag k.-miṣta 205

k.-ip 219

tavrak k.-ip barmışın 204

kadag günah, suç

mün k. 69

kadaş aile, kardeş

tugmiş k. 97

nomdaş k.+ı ük'sindä 129

tugmiş k.+ta ulaṭılarrıŋ 131

kadyot ~ skr. *khadyota* ateş böceği

k. kurtnıŋ yarukı täg 55

kalık gökyüzü

öydün kök k.+ta 142

kök k.+taki bulı̄t 63 (S76/S77)

kalın derin

k. uuka bası̄tikmiş t̄ag bolup 109

kamig, kamag bütün, hepsi

kamig 23

alku kamag 109

kanlıg kanlı

ätlig k. ätöz 7

kaŋ baba

ög k. 114, 116, 123, 183

eki ög k. 9

ög k.+ni bahşı sakınmak 181

ög k.+ta ažun tuğusın körsär 189, 193, 198/199, 212

ögtä k.+ta ažun tuğulug üdtä 221

kapıg kapı

ög karinnij k.+in 179

tugum ažun tuğuluk k.+in sinagu ol 213

kar kar

k. yagmış t̄ag 51

karaŋu karanlık

k. 58

korkinçlig k. 104

karın, k(a)rın karın

ög k. vaçirasan örgünüg 87

ög k.+niŋ kapığın 179

ög k.+ta 101/102, 200, 224

ög k.+da mäjiligin ornanıp 225

anasınıŋ k.+inda 121

katıl- karışmak

yaruk yaşuk birlä k.-ip 166

katılış- karışmak

suvhı sütlı k.-miş tág 73

kaşıdurmak karışım

üç k. 4, 13

kaşımak karışma

az birlä k. 14

bilgsiz bilig birle k. 15

öpkä birlä k. 16

kavıra özet

k.+sinça 2

k.+asınça 23, 25, 28, 111

kayu hangi, herhangi

k. ärsär 110

k. ažunta 112

k. k.+ta 122

käl- gelmek

öñdün k.-ip 104

käl(i)g ortaya çıkma

bügün k.+in tug- 102

kämiş- fırlatmak

suvka taş k.-miş tág 42

kändü, käntü kendi, kendisi

k. özüm 138

k. özi 77, 122

k.+n 73

käzig, käzig sıra

eyin k.+çä 41, 228/229

bışurunguluk k.+lärin saşurmadın 152

keñürülmäklig yayılmış

k. bilgä bilig 53

kep yöntem

öz burhan kuṭın bulguluk yaŋ k. 173

kertgünç inançlı

k. köğül 186

kertü, kertü gerçek

çin k. 1, 68, 142

çinlayu k. 66

kıl- yapmak, sağlamak

tunlag asığın k.-ayın 140

nomlarig yügärü k.-gu ol 133

kılıncılg eyleme dayalı, yaratılışlı

k. az iridi küç 88

k. yel 103/104

tidigsız yügürträçi k. ridi küçkä tükällig 81

kızıl kızıl

közünür 55

ken sonra

siymidtä k. 33

kenki sonraki

k. ažunta 225

kır- girmek

ulaṭılarta k.-ip 107

aṭasınıj agızıja k.-ip 120

ažunka k.-mägü ol 217

kısı kişi

ädgü ögli k. birlä 72

kızläklig gizli

k. abişek 185

k. tapıq uduglar 190

kod- bırakmak, terk etmek

öydüñ yorıdaçı üç nomlarig k.-up 157

üç öydüñ yorıdaçı nomlarig töläç k.-up 160

kodıkı aşağıdaki

k. yavız 217

kork- korkmak

k.-arlar 106

k.-miş bälïŋlämiş 77

ožaki korkınç äyinçkä k.-up 108

korkünç korku

ožaki k. äyinçkä 108

korkünçlig korkutucu

k. karaju 104

koş-, kooş- çift hale getirmek

k.-a 18, 33, 34

koşavarti şastir ~ skr. *Abhidharmakośa-* Vasubandhu'nun bir Śāstra'sının adı

k.+ta sözlämişi bar 79

kök gökyüzü

k. kalik+ 63, 142

köligä gölge

ätözniŋ k. 234

kömän, kom(ä)n büyü

yelvi k. 182, 196, 209

köni gerçek

k. körümlüg 220

köṇül gönül ; düşünce, akıl

k. ulug yaruyur 59

kerğünç k. 186

bodi k.+üg 137

aṭasiṇja öpkä k.+i tugar 118

anasiṇja öpkä k.+i tugar 119

bodis(a)t(a)vłarniŋ öz k.+inçä 227

köṇüllüg düşünceye sahip

k. ätöz 78

k. anṭirabau ätöz 174

ara bolmaklıg k. ätöz 8

kör- görmek

k.-ür 92

bir ekinṭikä k.-ür 83, 93

bir ekinṭikä k.-ü ärsär 92

adınlar k.-mäz 92

k.-sär 51, 52, 54, 55, 58, 58, 61, 62

ažun tutgusin k.-sär 189, 193, 199, 200, 212, 218

k.-gülük bilgä bilig 50

k.-ü umaz 39

täginmişin k.-üp 116

körk görüntü

arig süzök közüyüdäki k. täg arig süzök 215

körküt- göstermek

k.-miş nomlamış ärür 36

körümlüg görünümlü

köni k. 220

körür görünme

bir ekintikä k.+i ärsär 92

körüş- görüşmek, karşılaşmak

ädgü ögli kişi birlä k.-miş täg 72

kötür- kaldırmak

başı örü k.-sär 43

köz göz

k. üzä 39

k. kulgakta ulaşılarda 84

k.+niŋ küçü 234

täyridäm k.+kä tükällig 82

k.+i alarıp 46

közlüg gözülü

täyridäm arig süzök k.+l(ä)r 91

közün- görünmek

k.-ür 52, 53, 55, 56, 58, 59, 62, 216

közünü ayna

arig süzök k.+däki körk täg 215

kşan ~ *skr. kṣāṇa* an, kısa bir zaman dilimi

bir k.+ta 147

baştıñki k.+ta 50

ekinþi k.+ta 53

üçünç k.+ta 57

törbüñç k.+ta 60

tört k.+ta 48, 164

tört k.+larta 161/162

kulgak kulak

k.+niñ ün 234

köz k.+ta ulaþılarda tülällig ärür 84

kuri- kurumak

agız burun k.-yur 44

tamgak k.-yur 45

kurt böcek

kadyoþ k.+niñ yaruki täg 55

kurug boş

k. sakınmak üzä 194

kut kutsallık, şefaat

bahþi k.+iþa 1

burhan k.+in bulayın 223

öz burhan k.+in bulguluk yaþ kip 172

üzäliksiz burhan k.+in *bulguluk nomlug yan* 211

kuṭadṭur- kutsamak

k.-u yarlıkażun 145

küç güç

kilinçlig az iridi k. 88

ridi k.+kä *tükällig* 81

köznüj k.+i 234

alku iş k.+lärig 170

kün güneş, gün

k. tugmuş tāg 54

tokuz ay on k. 121

lenhualıg k. *tilgän oron* 146

üç yarım k.+niј arasında 95/96, 98

₺ *yeti tokuz ’älig* k.+käṭägi 100

yeti k.+käṭägi 176

künlük günlük

yeti k. *ärür* 94

küsä- arzulama

ömäk k. *üzä* 182, 199

lenhualıg lotus ile birlikte görünen (**lenhua** < *çin*. 蓮花 *lianhuā* lotus çiçeği, nilüfer çiçeği)

l. kün tilgän oron 146

maha mudura, maha mudıra < skr. *mahāmudrā* Büyük kurtuluş

m. m. töz+ 148, 157, 187/188

m. m.+ni bışurun- 153/154, 160, 161, 192, 197/198, 205

m. m.+ni öriṭmädin 162

m. m.+ni töz üzä bäk'lämäk 195

mahabud < skr. *māhabhūta* element

tört m.+ka siŋmiştä 155

tört m.+lar 41

marpa ~ *tib.* *Mar-pa*

m.+tin sangba bahsı 231

män, m(ä)n ben

yükünür m. 2

ölmiş m. 99

mäŋi mutluluk

azkiya m. ögrünçkä ilinip 201

mäŋilig mutlu

ög karında m.+in ornanip 225

monçulayu bu kadar, böylece, böyle yaparak

m. 22, 123, 150, 175, 213, 221

monda burada

m. 37, 100

amṭı m. inçip 24

m.+ta ulaṭı bälğül(ä)r 234

monı bunu

m. yadsar 94

monṭag bu gibi, bunun gibi

m. 163, 178, 211, 224

m. osuglug 99, 122

moŋa buna

m. tayanip 171

m. ilinmäyin 203

mün günah, suç

m. kadak 69

namo ~ *skr. namo* Saygı

n. çadnan [- ? ratna] guru 27

naropa ~ *tib. Nāropa* ~ *skr. Nādapāda*

tilopa n. marpatin 231

nom ~ *sogd. nwm* din, öğreti, kanun

n. tutdaçı bolur 226

äd n. 32, 37

bahşılnıň çinkärtü n. yajın 69

bahşılnıň n. yaňı bar ärip 70

bışurunup tuyunguluk n. tükadi 229

bo n. ulalması 230

bir n.+ug bışırunguluk ol 133

öñdüň yorıdaçı üç n.+lar 153

äd n.+larka 86

üç öñdüň yorıdaçı n.+larig 132, 160

öñdüň yorıdaçı n.+larig 157

öñdüň yorıdaçı n.+larka 187

nomdaş din kardeşi

n. kadaşı 129

nomlug öğretiyle ilgili, öğretiye ait, dini

n. ätöz/äň'öz 65, 139, 144, 168

ädgiň n. yaň törü 128/129

üç törlüg n. yaňlarig 136

n. yan 211

n. törülüg hanlarta 219

odgurak kesinlikle

o. 34

ok pekiştirme edatı (krş. ök)

ol o. 197

surṭ o. 109

yana o. 191

ol o, onlar

1. Üçüncü kişi işaret zamiri :

o. 102, 103, 108, 203, 207

o. ok 197

o. üdtä 99

2. Bildirme eki olarak {+Dir}

tültä tül o. tep 11

{*gUlUk*} *o.* 27, 133, 137, 236

{*gU*} *o.* 133, 145, 148, 154, 158, 161, 163, 185, 188, 192, 198, 213, 222, 224

olgurt- oturtmak

ük'sindä o.-up 130

on on

tokuz ay o. kün 121

oot ateş

o. yelkä siylığıstä 45

o. yalınadmak 89

yaruk yaşıklug o. üzä 176, 206

suv o.+ka siylığıstä 43

oprak vadi

ädgü o. 106

ornañ- yerleşmek

ög karında mäjiligin o.-ip 225

oron yer

lenhualig kün tilgän o. 147

ol o.+ka ilinip 108

orton orta

o. indrilig 173

o. ärkliklig 209

osuglug gibi

mon>tag o. 100, 122

otuñ odun

säziklig bälgi tözliug o.+larig örträp 177

sezik sakınçlig o.+larig örträp 207

ozaklı önceki

o. 71, 108

o. yayça 164

o.+tin 59

ö- düşünmek

ädgü ö.-gli kişi birlä 72

bodi köyülüig ö.-p sakınip 137

maha mudura tözüg ö.-p sakınip 149

ög anne

maha mudura tözni ö. bisururngu ol 158

maha mudurani ö. bisurungu ol 161

ö. k(a)rın vaçirasan örgüntüg 87

ö. karinnıŋ kapıgin 179

ö. karinta 101, 200, 224

ö. karinta mäjiligin ornanıp 225

eki ö. kaŋ 9

ö. kaŋ ekägü 114, 115

ö. kaŋ ätöz birlä bolup 123

ö. kaŋ amranmış üdtä 183

ö. kaŋta ažun tuğusin körsär 189, 193, 198, 212

ö.+tä kaŋta ažun tuğulug üdtä 221

ögṛät- öğretmek

bahşınıŋ ö.-miş 135

ögṛatiñmäksizin öğrenmeden

ö. nom tutdaçı bolur 226

ögṛünç mutluluk

azkiya mäj̄i ö.+kä ilinip yapşınip 202

ök pekiştirme edatı (krş. ok)

yänä ö. 190

öl ıslaklık

ol ö.+tä şita tugm(a)k 103

öl- ölmek

ö.-ürin bilgülük ol 235

öziniŋ ö.-mişin bilmädin 96

aya amtı ö.-miş m(ä)n tep 99

ö.-gülük bälglär bolar ärür 232

olgäyüşüg ölme

ö. *üdtä* 165

ö. +*tä* 173

ölmäklig ölüm

tugmak ö. *anṭirabav / anṭirabau* 5, 10, 13/14, 17

tugmak ö. ... *ätöz* 7

ölüm ölüm

ö. *nomlug ätöz teñir* 65

ö. *yaruk yaşuk tätir* 65

ö. *çinlayu kertü teñir* 66

ö. *bilgä bilig paramış tätir* 66

adırtlig ö. *bälgü bolmuşın bilip* 134

ölür- öldürmek

tuṭgil ö.-*gil* 105

ömäk düşünme

sakinip ö. *sakinmak ärsär* 146

ö. *küsämäk üzä* 182, 199

ömürksiz düşüncesiz

ö. *sakinmaksız bolgul* 149

öñ renk (yüz rengi)

ö. *ünkä siñ-* 38, 126, 133

ö. *yıldka siñmiş üdtä* 150

yinçkä ö.+*ig* *körü umaz* 39

öñdün doğudan, önden

ö. *kälip* 104

ö. *kök kalikta* 142

üç ö. *yoridaçı nomlarig* 132, 159

ö. yorıdaçı üç törlüg nomlug yanlırlig 135

ö. yorıdaçı üç nomlar 152, 156, 187

öṇi ayrı

ö. tarkarip 87

öṇlüg görünen

eki ö. ät'öz 169

öṇrä önceden

ö. ünmiş 79

öpkä öfke

ö. birlä 16

aṭasiṇa ö. köṇülü tugar 118

anasiṇa ö. köṇülü tugar 119

örgün taht

vaçirasan ö.+iğ 87

örịt- yükseltmek

maha mudurani ö.-mädin 162

örịtmäk yükseltme

kertgünç köṇül ö. üzä 186

örtä- tutuşturmak, ateşe vermek

oṭuṇlarig ö.-p 177, 207

örü yukarı

başı ö. köṭürsär 43

ötün- arz etmek

tep ö.-gü ol 145

öz, öz öz, kendi, vücut

ö. pisunni sakın- 145, 181

ö. *pinsun bolmışın sakingu ol* 147
ö. *asıgi ärsär* 168
ö. *burhan kuṭin bulguluk yaŋ kip* 172
bahşını ö. dvay täjri sakınıp 184
ö. *yat temädin* 140
bodis(a)t(a)vlarnıŋ ö. köŋülinçä 227
ö. *tözi* 29, 31, 64
ö.+*nıŋ adınnıŋ* 74, 124, 167, 177, 208
kändü ö.+üm 138
ö.+*i* 115
käntü ö.+i 77
känťü ö.+i 122
ö.+*iniŋ ölmışın bilmädin* 96
ö.+*indä barın buşı berip* 130

paramit ~ skr. *pāramitā* erdem

bilgä bilig p. 67

pinsun ~ çin. 本尊 *benzun* ~ skr. *devátā* Tanrı, Tanrılık

öz *p. bolmuşın sakingu ol* 147

öz *p.+ni sakın-* 145, 181

ridi, iridi ~ skr. *rddhi* büyü gücü

tidigsız yügürdüäci kilinçlig r. küçkä tükällig 81

kilinçlig az i. küç 88

sakın- düşünmek

mon>tag s.-sar 225

monçulayu s.-gu ol 222

öz *pinsun bolmuşın s.-gu ol* 148

bodi köṇülüg öp s.-ip 138
kilayın s.-ip 141
bahşını ... s.-ip 143
öz pinsunni s.-ip 146
maha mudura tözüg öp s.-ip 149
bahşını öz dvay täjri s.-ip 184
divay täjrini s.-ip 190
ilinmäyin tep s.-ip 203
burhan kuṭın bulayın s.-ip 223
köṇülüg hung užik s.-ip 224
{mIşIn} s.-ip 186, 205

sakınçılık düşünceli

ol ädgü s. yürüntäg 203
sezik s. oṭuŋl(a)rığ 207

sakınçsız düşüncesiz

s. tözlüg bolup 63
s.+in amrulgı ol 162

sakınmaklıg düşünme ile

tamsung s. ya[raş)turmak 12

sakınmaksız düşüncesiz

ömürksiz s. bolgul 149

san sayı

s.+inça 32

sanç- sancımak

başı örü kötürsär s.-ar 43

sañsar < skr. *samsāra* doğum-ölüm çemberi

başl(a)gsız użun s.+tin bärü 201

sağram ~ *skr. samgharāma* manastır, tapınak

vrharta s.+ta ulaṭilarata 107

sarıg sarı

taŋ s.+indaki yaruk täg 61

sasur- şaşırmak

bışurunguluk käzoglärin s.-madın 152

sezik, säzik şüphe

s. sakınçlig oṭuyl(a)ríg 206

s.+lig bälgü tözlüg oṭuylarıg 176

sigıt ağıt

tugmiş kadaştıulaṭılnıŋ yiğit s.+ların 131

sına- seçmek

tugum ažun tuṭguluk kapıgin s.-gu ol 213

sınjar taraf

taştın s. 51, 54, 58, 61

içtin s. 52, 55, 58, 62

sinj- batmak

eyin käzigçä s.-är 41

s.-miştä kin 33

öŋ ünkä s.-miş üdtä 38

öŋ ünkä s.-miştä ulaṭı birär bälgü bolsar 126/127

öŋ yıldka s.-miş üdtä 150

ün yıldka s.-miştä 39/40

taṭig böridigkä s.-miştä 40,155

yer suvka s.-miştä 42

suv otka s.-miştä 43

oot yelkä s.-miştä 45

yel biligkä s.-miştä 46

bilig inçkä s.-miştä 48

yid taťigka s.-miştä 151

börtüg tört mahabudka s.-miştä 155/156

yel biligkä s.-miş üdtä 156

yaruk yaşukka s.-miş üdtä 159

sogış- soğumak

'älig adak s.-ur 46

sözlä- söylemek

kavirasınça s.-sär 111

koşavarlı şastirta s.-mişi bar 79

sumer < skr. *sumeru* Buddhist inanışına göre dünyanın merkezindeki dağ

s. tagta ulaťı 86

surṭ birdenbire

s. ok 109

suv su

s. ootka siyymiştä 43

s. akıtmak 88

buruntin agıztın s. akar 44

s.+ka taş kämişmiş täg 42

yer s.+ka siyymiştä 42

s.+li sütlili 72

süt süt

suvli s.+li 73

süzök temiz

arig s. 91, 215, 216

şangpa ~ *tib.* śāṅs-pa? Tibetli bir din adamı

s. bahşı 231

şı ~ *çin.* 湣 *shi* ıslaklık

ol öltä ş.+*ta tugm(a)k* 103

tag dağ

t. üñüri 106

sumer t.+ta ulatı äd nomlarka 86

tamgak boğaz

t. kuriyur 45

tamsung ~ *tib.* gdams-gsuñ bilgi

bahşınıñ bermiş *t.* 12

tançigpa ~ *tib.* Stan-gçig-pa

t. bahşıkaňägi 231

tanuklamak ıspat

üç *t.* 4

üç törlüg *t.+lar* 16/17

bışırırunup *t.* 19

üzä *t.* 20, 21

tañ tan

t. sarigindaki yaruk tāg 61

tapıg hizmet

t. uduglar 191

tarkar- uzaklaştırmak

vaçırasan örgünög öyi *t.-ip* 88

taş I dış

t.+tin siyar 51, 54, 57, 61

taş II taş

suvka t. kämişmiş täg 42

taştınkı dışarıdaki

t. tun 49

taṭig tat

t. börüṭigkä siymidtä 40, 154

til t. tuymaz 41

yid t.+ka siymidtä 151

tavrak hızlıca

t. kaçıp barmışın 204

tayan- dayanmak

bälükä t.-ip 30

aşa t.-ip 127

moşa t.-ip 171

yelvi köm(ä)n ätözkä t.-ip 210

täg gibi

tüütün t. 52

kadyoṭ kurtnıj yaruki t. 56

yaruk t. 62

yelvi kömän t. 182

körk t. 216

anıŋ t. 217

{-mIṣ} *t.* 42, 51, 54, 64, 72, 73, 78, 109, 110

tägi, tägi kadar

künkä t. 100, 176

bahşıka t 231/232

tägin- kavuşmak

ög kaŋ ekägü amiranmak t.-mişin körüp 116

täŋridäm ilahi

t. közkä tükällig üçün 82

t. arig süzök közlügl(ä)r 91

täpin- tepinmek

'älig adak t.-ür 47

te- demek, söylemek

t.-gli 27

t.-p 11, 23, 27, 36, 83, 99, 105

t.-p t.-di 26

t.-p tefir 64

t.-p ötüngü ol 145

t.-p sakın- 203

öz yat t.-mädin 140

teṭ-, täṭ- diye adlandırılmak

tep t.-ir 64

t.-ir 65, 65, 66, 67

tıdigsız engelsiz

t. yügürdüçi 81

t. bolmakı ärsär 85

äd nomlarka t. ärür 86

tun, tin nefes

içtinki t. üzülmäyük 49

uzun t. alıp 47

taştınkı t.+ı üzülür 49

tiltag sebep

t. üzä 2, 22

tinlag, tinl(a)g canlı

t. asığın 140

altı yoldaki t.+lar 214

alku t.+larnıj asığın 75

alku t.+larnıj tözindä ukuşında 67

alku t.+larnıj asıglığıja 143, 222

tümkä indirilig t.+larka 228

alku t.+/lariğ/ 139/140

til dil

t. tağıg tuymaz 41

tilgän çember

lenhualig kün t. oron 147

tilopa ~ *tib.* *Tilopa* ~ *skr.* *Tillipāda*

t. naropa marpatin 230

tişı dişi, kadın

t. tugsar 118

tokımak savaşma

kılıncılık yel t. üzä 104

tokuz dokuz

₺ *yeti t. künkätägi* 100

t. ay on kün 121

tolu tam

t. tükäl 75

tonuz domuz

it t. 216

töläç bütünüyle

üç öndün yorıdaçı nomlarig t. kodup 160

törlüg türlü, tür

eki t. yeviglärig 18

eki t. ärür 29, 95

eki t. bolur 35

üç t. tanuklamaklar 16

üç t. nomlug yaylarig 136

beş t. ärür 180

tört dört

t. mahabudlar 41

t. kşanta 48, 163

t. kşanlarta 161

t. bilgä bilig 48

t. dävip 85

t. tugumlarta 101

t. mahabudka 155

törtünç, törtünç dördüncü

t. 195

t. kşanta 60

töz, töz esas

t. iżä 196

t. yaruk yaşukug bilmäz üçün 76

bışırıunmaklig yaruk yaşuk t. tüp 166

maha mudura t.+üg 149, 188

maha mudura t.+ni 157

öz t.+i 29, 31, 64

anıŋ t.+in 70

alku tınlıglarnıŋ t.+indä uguşında 67

tözlüg esaslı

säziksiz bälgü t. oṭuŋlarig 177

sakinçsiz t. bolup 63

tug- doğmak

azlanmakta t.-ar 112

öpkä köŋüli t.-ar 118, 120

turup t.-ar 122

erkäk t.-sar 117

tişi t.-sar 118

'är t.-sar 120

kayu kayuta t.-sar 123

kün t.-miş täg 54

t.-miş kadaş 96, 130

tugmak, tugm(a)k doğum, doğma

t. ölmäklig anṭirabav / anṭirabau 5, 10, 13, 17

t. ölmäklig ... ätöz 6

yumurṭgata t. 102

bügün kälgin t. 102

ol öltä şita t. 103

tugum doğum

t. ažun tuť- 112, 113, 213, 218

monçulayu t. tuťar 124

özniň adınnıň t. tuťguluk yağı 124

t. tuťguguluk yağı 227

ög karinta t. tuť- 224

t.+tin yanar 186

tört t.+larta 101

tur- durmak, yardımcı fiil

t.-ur 100

tokuz ay on kün t.-up 121

tuş an

bir t.+ta 235

tut-, tuť- tutmak, sahip olmak, elde tutmak

köjüllüg ätözüg anṭirabav t.-ar 79

monçulayu tugum t.-ar 124

t.-gıl 105, 105

tugum ažun t.-ar 114

ög karinta tugum t.-gu ol 224

ažun t.-gusin körsär 189, 193, 199, 200, 212

tugum ažun t.-gusin körsär 218

özniň adınnıň tugum t.-guluk yağı 124

ažun t.-guluk bolsar 179

tugum ažun t.-guluk kapığın 213

ögtä kajta ažun t.-guluk ödtä 221

tugum t.-guluk yağı 227

tugum ažun t.-guça ärsär 113

nom t.-daçı bolur 226

ulug vaçır t.-taçıtın 230

tuy- duymak, ayırt etmek

burun yıld t.-maz 40

til tağıg t.-maz 41

nomlug ätözüg t.-up 139

tuyun- hissetmek, anlamak, ayırt etmek

nomlug ät'öz t.-gu üçün 144

bışurunup t.-guluk nom 229

t.-u umasar 174

tükä- bitmek

tugum tuğguluk yanı t.-di 125

tuyunguluk nom t.-di 229

tükäl tam

tolu t. 75

tükällig sahip

alku indrika t. 80, 83/84

ridi küçkä t. 82

täŋridäm közkä t. 82

köz kulgakta ulaşılarka t. äriür 84

tül rüya

t.+tä t. ol 11

t.+täki anṭirabau 5, 19

t.+täki anṭirabav 14

t.+däki abiyaz tüşütlügätöz 7

tümgä kít

t. indirilik tinlaklarda 228

tüp esas

bışurunmaklıg yaruk yaşuk töz t. 166

tüş karşılık, mükafat

t. ätöz 169

t.+in alguluk anṭirabau 25

t.+in bulur 36

tüşütlüğ önceki alışkanlıkların kalıntısı

tiłdäki abiyaz t. ätöz 8

tütün duman

t. täg 52

tüz düz

t. töpödä buu ünmäk 233

u- -ebilmek

muktedir olmak

bışurungalı u.-yur 99

körü u.-maz 39

bışurunu u.-mazlar 97/98

tuyunu u.-masar 174

udi- uyumak

u.-miş täg bolup 110

udug hizmet

tapig u.+lar 191

uduż- takip etmek

anṭirabavniy u.-guluk yayı 26

udużmak takip etme

anṭirabav u. 27

uguş köken

alku tinliglarnıň tözindä u.+inta 68

uk- anlamak

anıŋ tözin u.-mazlar 70

ukmak anlamak

tıltä tül ol tep u. yaraşdurmak 11

ulal- aktarılmak

u.-miş ärür 232

bo nom u.-miş 230

ulaṭı, ulatı ve diğerleri, ve öbürleri ...

sumır tagta u. äd nomlarka 86

öj ünkä siyımıştä u. birär bälgü bolsar 127

siyımıştä u. birär bälgü bolmuşında 151

+larta u. köni körümlüg 220

mondata u. bälgülär 235

bälgürtmäkdä u.+lar ärür 90/91

tugmış kadaştä u.+larnıň yığıt sıgıtların 131

äv barkta u.+larka yilinip 97

köz kulgakta u.+larka tükällig ärür 84

vrharta sañramta u.+larta 107

ulug büyük

u. ärdini 1

u. vaçır tuṭdaçıtın 230

köňül u. yaruuyur 59

ulus ülke

alku u. balıklar 215

umug dayanak

u. mag 141

uu uyku

kalın u.+ka basıtmış tāg bolup 109

užik ~ *soğd.* 'wj'k harf, hece

hung u. 223

uzun uzun

u. tun alıp 47

başlagsız u. sansartın bärü 201

üç üç

ü. anṭirabav 3, 4

ü. ätöz 3, 6

ü. yaraşdurmak 3, 9

ü. katkısdurmak 4, 13

ü. tanuklamak 4

ü. yarımkünnig arasında 95, 98

ü. öydüñ yorındaçı nomlarig 132, 159

öydüñ yorındaçı ü. nomlar 153, 157, 187

ü. törlüg tanuklamaklar 16

ü. törlüg nomlug yaylarig 136

uçün için, dolayısıyla

bilmäz ü. 77

alqu indrika tükkällig ü. 81

täjridäm közkä tükkällig ü. 82

tuyungu ü. 144

üçünç üçüncü

ü. 193

ü. kşanta 57

üd zaman, vakit

siy়miş ü.+tä 38/39, 150, 156, 159

amranmış ü.+tä 183

üzülmäyük ü.+tä 50

ölgäyşüg ü.+tä 165

ol ü.+tä 99

anṭirabavlıg ü.+tä 214

ögta kajta ažun tuṭguluk ü.+tä 221

ölgäyşük ü.+ümüzni 165

üks ön, huzur (üsk)

nomdaş kadaşı ü.+indä olgurłup 129

üküs çok

birig ü. bälğürtmäkdä ulatılar 90

ü.+üg bir bälğürtmäk 89

ülgü süre

anıŋ ü.+si 94

ün- ortaya çıkmak

öγrä ü.-miş bolmak ätözlüg 80

öz tözi ü.-gülüč yan 29, 31

ün ses

ü. yıldka siȳmiştä 39

tep ü. eşitmäk üzä 105

ü. bäklänmäk 232

kulgakniŋ ü. 234

öŋ ü.+kä siŋmiš 38, 134

öŋ ü.+kä siŋmištä 126

ünmäk ortaya çıkma

tüz töpödä buu ü. 233

üñür mağara

tag ü.+i 106

üştürti yukarıdan

ü. suv akitmak 88

üzä üzeri, üzerine, üzerinde, vasıtasyyla

ü. 2, 20, 21, 22, 39, 69, 104, 105, 109, 147, 163, 170, 176, 182, 186, 191, 194, 195, 196, 197, 199, 204, 206, 206.

üzäliksiz daha üstü olmayan

ü. burhan kuṭin 210

üzül- kesilmek

taşṭinkı tuni ü.-ür 49

içṭinkı tun ü.-mäyük 49

vaçır ~ *skr. vajra* elmas

ulug v. *tuṭtaçitın* 230

vaçirasan ~ *skr. vajrāsana* taht

ög k(a)rin v. *örgünüg* 87

vrhar ~ *skr. vihāra* tapınak

v.+*ta* *sayıramta ulaṭilarata* 106

yad- açmak, açıklamak

moni y.-sar 94

yag- yağmak

kar y.-miş tāg 51

yakın yakın

bilgä biliq y. bolmaki 60

yahnadmak yakmak, tutuşturmak

alştırtı oot y. 89

yalnızk, yalnızk insan

y. ärsär 114

y. ažuninşa 113

y. körkliq bolur 115

yalnızz yalnız

y. maha mudurani ög bışurungu ol 160

yañ- (geri) dönmek

y.-ar 191, 195, 197

tugumtin y.-ar 186

y.-mişta 187, 195

y.-mişta 191, 197

yana yeniden (ayrıca bkz. yanä)

y. ok 191

yanı yöntem, usül

kamig bilgülüq y. 24

öz tözi üngüllük y. 30, 31

bışırunguluk y. 31

ädgü nomlug y. töriü 129

öz burhan kuşin bulguluk y. kip 173

nomlug y. 211

anṭirabavniy udużguluk y.+i 26

nom y.+ı 70

tugum tuğguluk y.+ı 125, 228

yol bisırunguluk y.+ı 126

nom y.+ın 69

ożaki y.+ça bisurunmak 164

üç törlüg nomlug y.+larıg 136

yaraşdurmak bir araya getirme, birleştirme

üç y. 3/4, 9

tültä tül ol tep ukmak y. 11

sakinmaklıg ya[rtaş]turmak 12/13

iki ög kaŋ y.+ındın 9/10

yarım yarım (buçuk)

üç y. künniŋ arasında 95, 98

yarlıka- buyurmak

kuṭadṭuru y.-zun tep 145

yaru- işıldamak, parlamak

odgurak y.-yur 34

tört bilgä bılıg y.-yur 48

bilgä bılıg y.-yur 51, 54

bilgä bılıg bolmaki y.-yur 57

köṇül ulug y.-yur 59

bilgä bılıg yakın bolmaki y.-yur 60

bulıt açılmış tāg y.-yur 64

y.-yurlar 68

yaruk ışık, parlak, parlaklık

y. yaşuk 20, 33, 65, 73, 73/74, 76, 76, 139, 142, 144, 159, 165/166, 176, 182, 194, 206

y. közünür 56

y. ärip 62

y. tep tetir 64

tay sarigindaki y. 61

yula y.+iça 59

yaş- gizlenmek

y.-ar bolup 107

yaşuk ışk, parlak, parlaklık

yaruk y. 20, 33, 65, 73, 73/74, 76, 139, 143, 144, 182, 194

yaruk y.+ka siy়miş üdtä 159

yaruk y.+ug bilmäz üçün 77

yat yabancı

öz y. temädin 140

yavız kötü

kodiki y. ažunka kirmägü ol 217

yänä yine

y. 192

birök y. 178

ekinți y. ök 190

y(e)g(i)rmi yirmi

beş y. 2

beş y.+lär 22

yel rüzgar

y. biligkä siy- 46, 156

kılınçlıg y. 104

oot y.+*kä siŋ-* 45

yelvi tilsim

y. *ätöz* 19

yer toprak

y. *suvka siŋmiştä* 42

yeti, yeti, y(e)tı yedi

y. *künlüg* 94

≠ y. *tokuz ’älig künkäṭägi turur* 100

y. *künkäṭägi* 175

yevig teçhizat

eki törlüg y.+*lärig kooşa* 18

yıld, yıld koku

burun y. *tuymaz* 40

y. *taṭigka siŋmiştä* 150

ün y.+*ka siŋmiştä* 39

öŋ y.+*ka siŋmiş ödtä* 150

yığıt feryat

tugmiş kadaşa ulaṭılnıŋ y. *sigitların* 131

yıŋak taraf

adın y.+*larta* 204, 218

yilin- bağlanmak

äv barkta ulaṭılarda y.-*ip* 97

yiti sağlam

bışurundaçı y. *ärkliglig ärsär* 171

ymä de, dahi, bile, yine, aynı şekilde, ve....

y. 34, 115, 179, 189, 193, 198, 212, 220

yogaçare ~ *skr. yogācāra* yoga yapan

adın ymä y.+larta ulați köni körümlüg 220

yogun kalın

y. *inçkä* 32

y. *sijmäki* 37

yok yok, yoksul

y. *bolsar* 235

y. *çigay* 216

yol yol

y. *bışırınmaklıg* hayatı 126

y. +ug *bışurun-* 97, 99

y. +ta 76

altı y. +t(a)ki *tınl(i)glar* 214

yori- yürümek

üç öñdün y.-daçı *nomlarig* 132, 160

öñdün y.-daçı *üç törlüg* *nomlug yanlılarig* 136

öñdün y.-daçı *üç nomlar* 153, 157, 187

yula meşale

y. *yarukiça* 59

yumurṭ'ga yumurta

y. +ta *tugmak* 102

yügärü yukarı, yukarıya

nomlarig y. *kılgu ol* 132

y. *bışurungulukı ärsär* 148

y. *bışururnguluk maha mudurani* 153

yügür- (hızlı) yürümek

y.-dümüz kaçdimiz 202

tidigsız y.-täçi 81

yükün- saygı ile eğilmek

bahşı kuṭıja y.-ür män 2

yürüntäg çare

ol ädgü sakınçlig y. iizä 204

yürüŋ beyaz

kar yagmış täg y. 52

5.2. İkilemeler Dizini

abiyaz tüşütlüğ : kişinin önceki alışkanlıklarının kalıntısı, bilinçaltı ; 7/8.

al altag : araç, alet, yöntem ; 25, 180.

arıg süzök : saf, temiz, lekesiz ; 91, 215, 216.

azkıya azkıya : çok az ; 56.

ätlig kanlıg : etli kanlı, canlı ; 7.

äv bark : ev bark ; 97.

bilgä bilig : bilgelik ; 48, 50, 53, 57, 60.

bilgä bilig paramit : hikmetli bilgi ; 66.

biligsiz bilig : cehalet ; 15.

çın kertü : gerçek, hakiki, doğru ; 1, 68, 142.

çınlayu kertü : gerçek ; 66.

dvay täjri : tanrı ; 184, 190.

elig adak : el ayak ; 45.

eyin käzigçä : sırayla ; 41, 228.

it toğuz : it domuz ; 216.

ilin- yapşın- : bağlanmak; 202.

ış küç : iş güç, iş ; 170.

käntü öz : kendi, kendisi ; 77.

kork- bälïglä- : korkmak, dehşete kapılmak ; 77.

korkunç ayınç : korku ; 108.

kök kalığ : gökyüzü ; 63, 142.

köz kulgak : göz kulak ; 84.

mäñi ögrünç : mutluluk, sevinç ; 201/202.

mün kadag : suç, günah, kusur ; 69.

nom yaŋ : öğreti, din, töre ; 69, 70.

nomlug törülüg : kurallı, kurallara bağlı ; 219.

ö- sakın- : düşünmek ; 149, 137.

ög kaŋ : anne baba, ebeveyn ; 9, 114, 115, 123, 181, 183, 189, 193, 198, 212, 221.

öl şı : nem, rutubet, ıslaklık ; 103.

ömür küsämäk : isteme, arzu etme ; 182, 199.

ömür sakınmak : düşünmek, düşüncə ; 146.

ömürksiz sakınmaksız : düşüncəsiz, şuursuz ; 149.

öz adın : kendisi-başkası, herkes ; 74, 124, 167, 177, 208.

öz yat : kendi-başkası ; 140.

tapıg udug : hizmet ; 191.

togmak ölmäk : doğum-ölüm ; 5, 7, 10, 13, 17.

togum ažun : dünyaya gelmek ; 113, 114, 213, 218.

töz tüp : esas ; 166.

töz uguş : soy ; 67/68.

ulus balık : ülke ; 215.

umug ımag : umut, sıginak ; 141.

vaçırazard örgün : taht ; 87.

vrhar saŋram : tapınak ; 106/107.

yaŋ kep : görünüş, şekil, tarz ; 173.

yaŋ törü : usul ; 129.

yaruk yaşuk : parlak, parlaklık, aydınlik, ışık ; 20, 33, 65, 73, 74, 76, 77, 139, 142/143, 159, 165, 166, 182, 194, 206.

yelvi kömän : sihir, büyü 182, 196, 209

yığıt sıgit : matem ; 131.

yok çigay : yoksul ; 216/217.

yügür- kaç- : koşmak ve kaçmak ; 202.

6. SONUÇ

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan bu çalışma Aurel Stein tarafından Dunhuang'da bulunan ve Or. 8212 (109) numarayla British Library'nin Oriental El Yazmaları ve Basılı Kitaplar bölümünün Aurel Stein El Yazmaları Koleksiyonunda bulunan yazmanın 1-236. satırları arasında bulunan ilk metnine dayanmaktadır. Ele alınan metin daha önce P. Zieme ve G. Kara tarafından 1978 yılında *Ein Uighurisches Totenbuch* adıyla transkripsyon, Almanca çeviri, notlar ve sözlükle birlikte yayınlanmıştır. Bu çalışmada yazmaya adını veren A metninin Türkçeye çevirisi, Uygur harfli metnin aslına dayanan transkripsyon ile açıklamaları yukarıda anılan çalışmanınlığında, özellikle notlar kısmında neredeyse anılan çalışmadan yararlanılarak Türkiye Türkçesine çevrilmiştir. Bu çalışma 6 bölümden oluşmaktadır. “1. Giriş” bölümünde çalışmada yer alan yazma ve üzerine yapılan çalışmalarla, çalışmada izlenen yönteme, yazmanın özelliklerine değinilmiştir. “2. Metin” bölümünde çalışmada yer alan yazmanın yazı çevirisi ve harf çevirisine yer verilmiştir. “3. Çeviri” bölümünde metnin Türkiye Türkçesine çevirisine yer verilmiştir. “4. Açıklamalar” bölümünde önceki yayının açıklamalarına ve bu açıklamaların çevirilerine ve gerekli görülen yerlerde yapılan ekleme ve düzeltmelere yer verilmiştir. “5. Dizinler” bölümünde iki dizin hazırlanmıştır: “5.1. Uygurca Dizin” ve “5.2. İkilemeler Dizini”. “5.1. Uygurca Dizin”de madde başları Eski Uygurca, anlamları Türkiye Türkçesidir. Ayrıca Uygurca dizinde bazı kelimelerin Sanskritçe, Çince veya Tibetçe karşılıkları verilmiştir. “5.2. İkilemeler Dizini” bölümünde metinde yer alan ikilemeler ve anlamlarına yer verilmiştir. “6. Sonuç” bölümündür. Bu bölümlere ek olarak çalışmanın ekler bölümünde kullanılan metnin tipkibasımına yer verilmiştir. Bu çalışmaya metnin ve yazmanın söz varlığının, açıklamalarının, daha önce yapılan çalışmalarlığında Türkiye Türkçesine çevirisi yapılmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára I-III.** 1967, 1970, 1976. Red. Benko. L. Budapest. . (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Arat, R. R. 1965. **Eski Türk Şiiri**. Ankara. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Ayazlı, Özlem. 2012. **Altun Yaruk Sudur VI. Kitap, Karşılaştırmalı Metin Yayımı**. İstanbul: TDK Yayınları.(AKDTYK Türk Dil Kurumu Yayınları.1051.)
- _____. 2016. **Eski Uygurca Din Dışı Metinlerin Karşılaştırmalı Söz Varlığı**. Ankara: TDK Yayınları. (AKDTYK Türk Dil Kurumu Yayınları. 1187.)
- Bang, W. 1916. Studien zur vergleichenden Grammatik der Türksprachen, 1. Stück: Über die Osmanische Fluchformel odžağı yanası und ihre Verwandten: SPAW, 522-535. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Beer, Robert. 1999. **The Encyclopedia of Tibetan Symbols and Motifs**. Boston: Shambhala.
- Benzing, J. 1948. Zur Etymologie des russ. (o)vrag “Schlucht”: **Zeitschrift für slavische Philologie**. XX/1: 110-111. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British

Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

Brockelmann, C. 1928. Naturlaute im Mitteltürkischen. **UJb.** VII. 257-265. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

Bukkyo Daitiken. 1955-1958. Tokyo. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

Buswell, Robert E., Donald S. Lopez. 2014. **The Princeton Dictionary of Buddhism.** Princeton/Oxford: Princeton University Press.

Can, Zeynep Pınar. 2016. Dunhuang Uygur Metinleri Üzerine Açıklamalı Kaynakça. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Clauson, Sir Gerard. 1972. **An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish.** Oxford: Oxford at the Clarendon Press.

Conze, E. 1954. **Abhisamayālāñkāra.** Introduction and Translation from Original Text with Sanskrit-Tibetan Index. Serie Orientale Roma VI. Roma. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

_____. 1967. Buddhism and Gnosis. In: The Origins of Gnosticism. **Studies in the History of Religions XII.** Leiden. 651-667. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

- Dimitriev, N. K. 1962. **Stroj tjurkskich jazykov**. Moskva. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Edgerton, Franklin. 1953. **Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary. c. II: Dictionary**. New Haven: Yale University Press.
- Elverskog, Johan. 1997. **Uygur Buddhist Literature**. Turnhout: Brepols. (Silk Road Studies. 1.)
- Erdal, Marcel. 1991. **Old Turkic Word Formation. A Functional Approach to the Lexicon. Vol. I-II**. Wiesbaden: Harrassowitz. (Turcologica 7.)
- _____. 2004. **A Grammar of Old Turkic**. Leiden/Boston: Brill. (Handbook of Oriental Studies/Handbuch der Orientalistik, Section 8. Central Asia. 3.)
- Eraslan, Kemal. 2012. **Eski Uygur Türkçesi Grameri**. Ankara: TDK Yayınları. (AKDTYK Türk Dil Kurumu Yayınları. 1047.).
- Ewans-Wentz, W. Y. 1935. **Tibetan Yoga and Secret Doctrines**. London. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Ewans-Wentz, W. Y., Lama Kazi Dawa-Samdup. 1951. **The Tibetan Book of the Dead or After-Death Experiences on the Bardo Plane, according to Lāma Kazi Dawa-Samdup's English Rendering**. Second Edition. London: Oxford University Press.
- _____. 1975. **Das tibetanische Totenbuch**. Olten u. Freiburg im Breisgau: Walter Verlag. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1976. **Tibet'in Ölüler Kitabı**. Çev. Suat Tahsuğ. İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları.

- Gabain, A. v. 1935. Die uigurische Übersetzung der Biographie Hüen-tsangs, V. Kap. SPAW. 151-180. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1938. Briefe der uigurischen Hüen-tsang Biographie. SBAW. 371-415.
- _____. 1950. **Alttürkische Grammatik.** Leipzig. (Wiesbaden: 1974) (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1957. **Maitrisimit.** Die Alttürkische Version eines Werkes der buddhistischen Vaibhāṣika-Schule. Wiesbaden. Berlin 1961; Tekin, Ş. Maitrisimit nom bitig: BTT IX. Berlin 1979. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1970. Primäre und sekundäre Kasus im Alttürkischen. **Hattori-Festschrift. Tokyo.** 131-137. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Gabain, A. v., W. Winter. 1956. **Türkische Turfantexte IX. ADAW.** 2. Berlin 1958. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Govinda, L. A. 1957. **Grundlagen tibetischer Mystik.** Zürich und Stuttgart. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre

in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

Guenther, H. v. 1963. **The Life and Teaching of Naropa**. Oxford. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

Hazai, G. 1975. Fragmente eines uigurischen Blockdruck-Faltbuches. **AoF III**. 91-108. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

Hoffmann, H. 1956. **Die Religionen Tibets**. Freiburg-München. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

Juldaşev, A. A. 1965. **Analitičeskie formy glagola v tjurskikh jazykach**. Moskva. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

Kapstein, Matthew T. 2014. **Tibetan Buddhism, A Very Short Introduction**. New York: Oxford University Press.

Kara, G. 1964. L'inscription mongole d'Arug, prince de Yun-nan (1340). **AOH XVII**. 145-173. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

- Kara, Georg, Peter Zieme. 1976. **Fragmente tantrischer Werke in uigurischer Übersetzung.** Berlin: Akademie-Verlag. (AdW der DDR. ZAGA. SGKAO. BT. 7.) (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1977. **Die uigurischen Übersetzungen des Guruyoga „Tiefer Weg“ von Sa-skyā Paṇḍita und der Mañjuśrīnāmasamgūti**, Berlin: Akademie Verlag.
- Karlgren, B. 1957. **Grammata Serica Recensa**. BMFEA 29. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Kasai, Yukio, Simone-Christiane Raschmann, Håkan Vahlquist, Peter Zieme. 2017. **The Old Uyghur Āgama Fragments Preserved in the Sven Hedin Collection, Stockholm**. Turnhout, Belgium. Brepols.
- Kaya, Ceval. 1994. **Uygurca Altun Yaruk Giriş, Metin ve Dizin**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. (AKDTYK. TDK Yay. 607.)
- Kowalewski, J. E. 1844-1849. **Dictionnaire mongol-russe-français I-III**. Kazan. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- La Vallée Poussin, Louis de. 1923-1931. **L'Abhidarmakośa I-X**. Paris. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Ligeti, L. 1973. A propos d'un document ouigour de l'époque mongole. **AOH XXVII**. 1-18. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach

- der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Monier-Williams, Monier. 1899. **A Sanskrit-English Dictionary**. Oxford: Oxford University Press.
- Nadelyayev, V. M. - D. M. Nasilov - E. R. Tenisev - A. M. Şerbak, 1969: **Drevnetyurkskiy slovar'**, Leningrad.
- Nanjo, B. 1883. **A Catalogue of the Chinese Translation of the Buddhist Tripitaka, the Sacred Canon of the Buddhists in China and Japan**. Oxford. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Nobel, J. 1958. **Suvarṇaprabhāsottamasūtra I**. I-ts'ing's chinesische Version. Leiden. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Oljdenburg, S. F. 1903. **Sbornik izobraženij 300 burchanov**. Bibliotheca Buddhica V. St. Ptersburg. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest: (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Ölmez, Mehmet. 1991. **Altun Yaruk III. Kitap (5. Bölüm)**. Ankara. (Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi. 1.)
- _____. 1997. Kurzer Überblick über die buddhistische Übersetzungsliteratur in Alttürkisch. Eski Türk Budist Çeviri Edebiyatına Kısa Bir Bakış. Çağdaş Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış, **Nevin Önberk Armağanı**. ed. Mehmet Ölmez. Ankara: 225-256.
- _____. 2017a. **Köktürkçe ve Eski Uygurca Dersleri**. İstanbul: Kesit Yayıncılık.

- _____. 2017b. Eski Uygurca İkilemeler Üzerine, **Türk Dili Araştırmaları Yılığı – Belleten**, 65. Cilt, 2. Sayı, 243-311.
- Pritsak, O. 1954. Ein hunnisches Wort. **ZDMG** 104. 124-135. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Powers, John. 2007. **Introduction to Tibetan Buddhism**. 2.bs. New York/Colorado: Snow Lion Publications.
- Radloff, W. 1893-1911. **Versuch eines Wörterbuchs der Türk-Dialecte**. StPbg. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Radloff, W., S. E. Malov. 1913. **Suvarṇaprabhāsa**. Bibliotheca Buddhica XVII. StPbg. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Ramstedt, G. J. 1935. **Kalmückisches Wörterbuch**. Helsinki. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Räsänän, Martti. 1969. **Versuch eines Etymologischen Wörterbuchs der Türksprachen**. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Roerich, G. de. 1949. **The Blue Annals I-II**. Calcutta. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung

von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)]]

- Röhrborn, Klaus. 1971. **Eine uigurische Totenmesse. Text, Übersetzung, Kommentar.** Berlin: Akademie Verlag. (AdW der DDR. ZAGA. SGKAO. BT. 2.) (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1977-1998. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Lieferung 1-6: a-ärŋäk.** Wiesbaden: Steiner.
- _____. 2010. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. I. Verben. Band 1: ab- äzüglä-.** [Uygurca Sözlük. İslam Öncesi Orta Asya Türkçe Metinlerinin Dil Malzemesi. Yeniden düzenlenmiş baskı. I. Fiiller. 1. Cilt: ab- äzüglä-]. Stuttgart: Steiner.
- _____. 2015. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien. Neubearbeitung. II. Nomina-Pronomina-Partikel. Band 1: a-asvík.** [Uygurca Sözlük. İslam Öncesi Orta Asya Türkçe Metinlerinin Dil Malzemesi. Yeniden düzenlenmiş baskı. I. İsimler-Zamirler-Edatlar. 1. Cilt: a-asvík]. Stuttgart: Steiner.
- _____. 2017. **Uigurisches Wörterbuch. Sprachmaterial der vorislamischen türkischen Texte aus Zentralasien, – Neubearbeitung – II. Nomina-Pronomina-Partikeln. Band 2: aş – äžük.** [Uygurca Sözlük. İslam Öncesi Orta Asya Türkçe Metinlerinin Dil Malzemesi. Yeniden düzenlenmiş baskı. II. İsimler-Zamirler-Edatlar. 2. Cilt: aş – äžük]. Stuttgart: Steiner.

Schlingloff, D. 1962-1963. **Die Religion des Buddhismus I-II.** Berlin. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

- Schmid, Toni. 1958. **The Eighty-Five Siddhas**. Stockholm. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Schmidt, Erik Hein. 2003. **The Rangjung Yeshe Tibetan-English Dictionary of Buddhist Culture**. Version 3. Kathmandu, Nepal. Boudhanath.
- Sevortjan, E. V. 1966. **Affiksy imennogo slovoobrazovaniya v azerbajdžanskom jazyke**. Moskva. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Soothill, William Edward, Lewis Hodous. 1937. **A Dictionary of Chinese Buddhist Terms: with Sanskrit and English Equivalents and a Sanskrit-Pali Index**. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co.
- Sümer, İbrahim. 2000. Tibet Budizmi'nde Din Anlayışı. **Dinler Tarihi Araştırmaları-II**. (Sempozyum: 20-21 Kasım 1998, Konya). Ankara: 327-341. (Dinler Tarihi Derneği Yayınları. 2.)
- _____. 2003. **Lotus'un İçindeki İnci. Lamaizm'le Nirvana'ya Yolculuk**. İstanbul: Kara Kutu.
- Şarafullina, Aliya. 2013. Budizm'de Ve Tibet Budizmi'nde İnanç Esasları, Y. Lisans Tezi, Bursa: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şerbak, A. M. 1961. **Gramatičeskij očerk jazyka tjurskich tekstov X-XIII. vv. iz. Vostočnogo Turkestana**. Moskva. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Şen, Serkan, 2002. **Eski Uygur Türkçesinde İkilemeler**. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

- Tekin, Şinasi. 1961. Über die buddhistische Trinitätslehre in der uigurischen Version des Gold-glanz-Sūtra. **UAJb. XXXIII.** 187-192. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1962. Prosodische Erklärung eines uigurischen Textes. **UAJb. XXXIV.** 100-106. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1970. **Abhidarma-kośa-bhyāṣya-ṭikā tattvarthanāma, The Uigur Translation of Sthiramati's Commentary on the Vasubandhu's Abhidharmakośaśāstra: Abidarım koşavardi şastr.** New York. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- _____. 1980. **Maitrisimit nom bitig: Die uigurische Übersetzung eines Werkes der buddhistischen Vaibhāṣika-Schule. 1. Transliteration, Übersetzung, Anmerkungen. 2. Analytischer und rückläufiger Index.** Berlin: Akademie-Verlag. (AdW der DDR. ZAGA. SGKAO. BT. 9.) (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])
- Tezcan, Semih., Peter Zieme. 1971. Uigurische Brieffragmente. **Studia Turcica.** Budapest. 451-460. . (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayımlandı (AF. 63.)])

- Tezcan, Semih. 1974. **Das uigurische Insadi-Sūtra**. Berlin: Akademie-Verlag.
(AdW der DDR. ZAGA. SGKAO. BT. 3.) (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978.
Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier
tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British
Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da
yayımlandı (AF. 63.)])
- Thurman, A. F. 1994. **The Tibetan Book of the Dead**. New York: Bantam Books.
- Tucci, G., W. Heissig. 1970. **Die Religionen Tibets und der Mongolei**. Stuttgart. .
(Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre
in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der
Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest.
(BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayıldı (AF. 63.)])
- Uçar, Erdem. 2009. Altun Yaruk Sudur V. Kitap Berlin Koleksiyonundaki
Fragmanların Transliterasyonu ve Transkripsiyonu Açıklamalar ve Dizin.
Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzunkaya, Uğur, Mehmet Ölmez. 2016. Eski Uygurcada Mudrālar. **Türkiyat Mecmuası**, c. 26, 2: 293-306.
- Uzunkaya, Uğur. 2017. Son Dönem Budist Uygur Edebiyatından İki Örnek (Metin-
Çeviri-Açıklamalar-Dizin). Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü.
- Vasmer, M. 1971. **Russische etymologisches Wörterbuch/ Etymologiceskij slovarj russkogo jazyka**. III. Moskva. . (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978.
Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier
tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British
Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da
yayımlandı (AF. 63.)])
- Vladimircov, B. Ja. 1925. Mongolica I. **Zapiski Kollegii Vostokovedov I**. 305-341.
. (Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas
Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der
Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest.
(BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayıldı (AF. 63.)])

Wilkens, Jens. 2001. **Die drei Körper des Buddha (Trikāya)**, Das dritte Kapitel der uigurischen Fassung des Goldglanz-Sūtras (Altun Yaruk Sudur) eingeleitet, nach den Handschriften aus Berlin und St. Petersburg herausgegeben, übersetzt und kommentiert. Brepols. Turnhout.

Zieme, P., G. Kara. 1978. **Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109).** Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayıldı (AF. 63.)]

Zieme, Peter. 1970. Rezension von Drevnetyurskij slovar. **CAJ XIV.** 228-236. .
(Aktaran: Zieme, P., G. Kara. 1978. Ein uigurisches Totenbuch. Nāropas Lehre in uigurischer Übersetzung von vier tibetischen Traktaten nach der Sammelhandschrift aus Dunhuang, British Museum Or. 8212 (109). Budapest. (BOH. 22) [aynı zamanda Wiesbaden'da yayıldı (AF. 63.)])

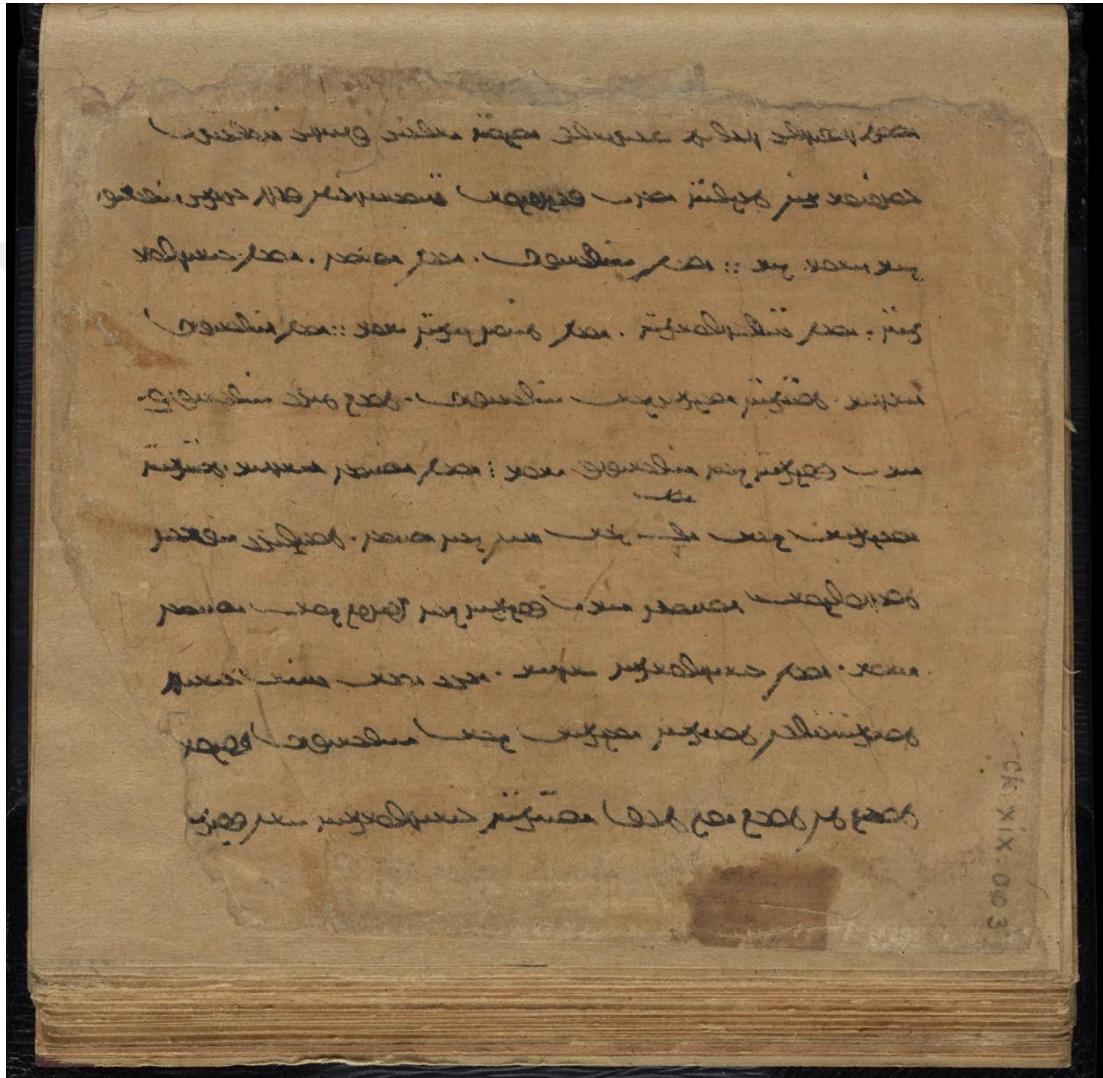
_____. 1985. **Buddhistische Stabreimdichtungen der Uiguren.** Berlin:
Akademie-Verlag. (AdW der DDR. ZAGA. SGKAO. BT. 13.)

_____. 1992. **Religion und Gesellschaft im Uigurischen Königreich von Qočo: Kolophone und Stifter des alttürkischen buddhistischen Schrifttums aus Zentralasien.** Düsseldorf. Westdeutscher Verlag.

EKLER

Ek 1. Or. 8212 (109)

[1a ; 1.-11. satırlar]

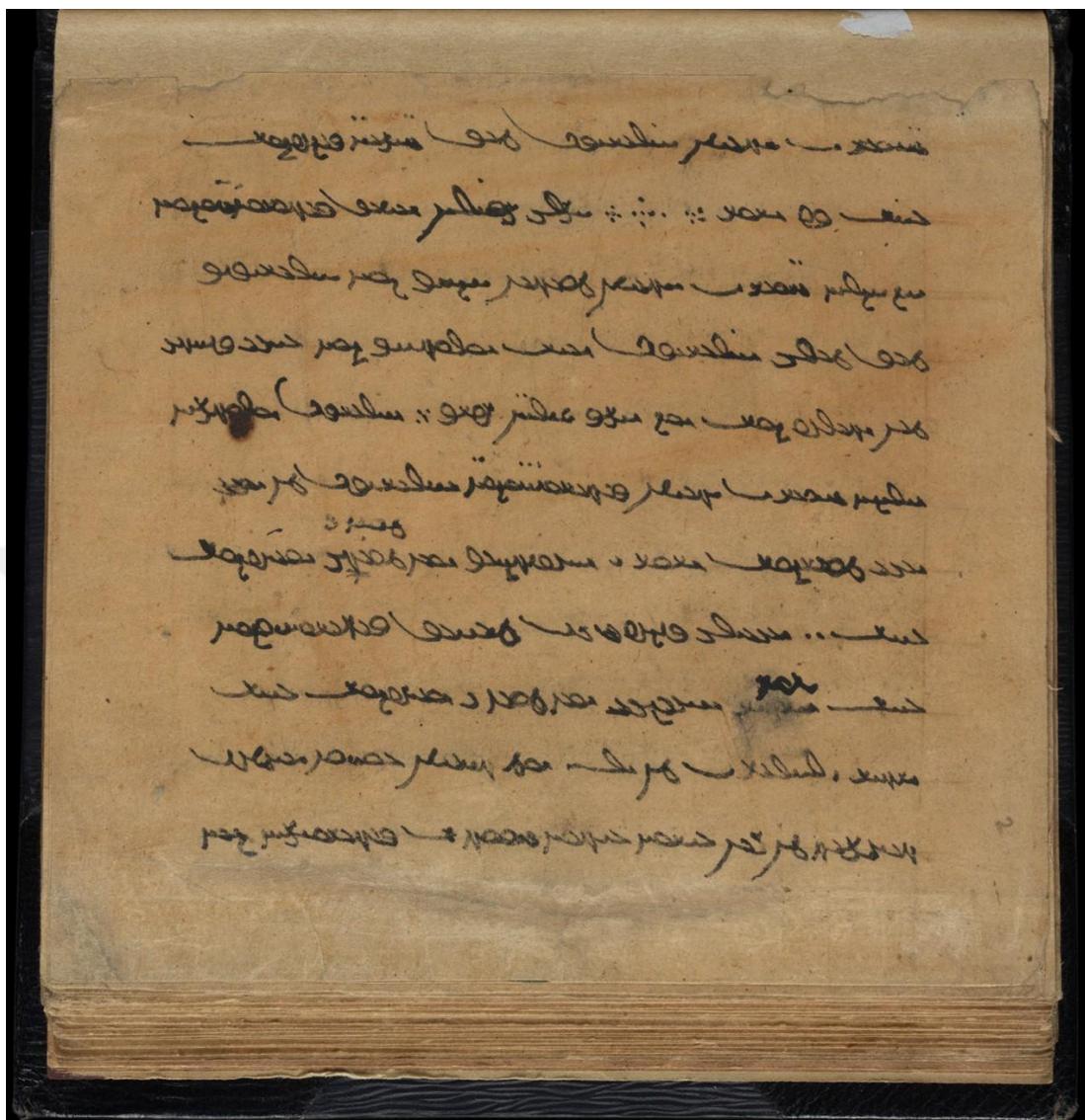
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[1b ; 12.-22. satırlar]

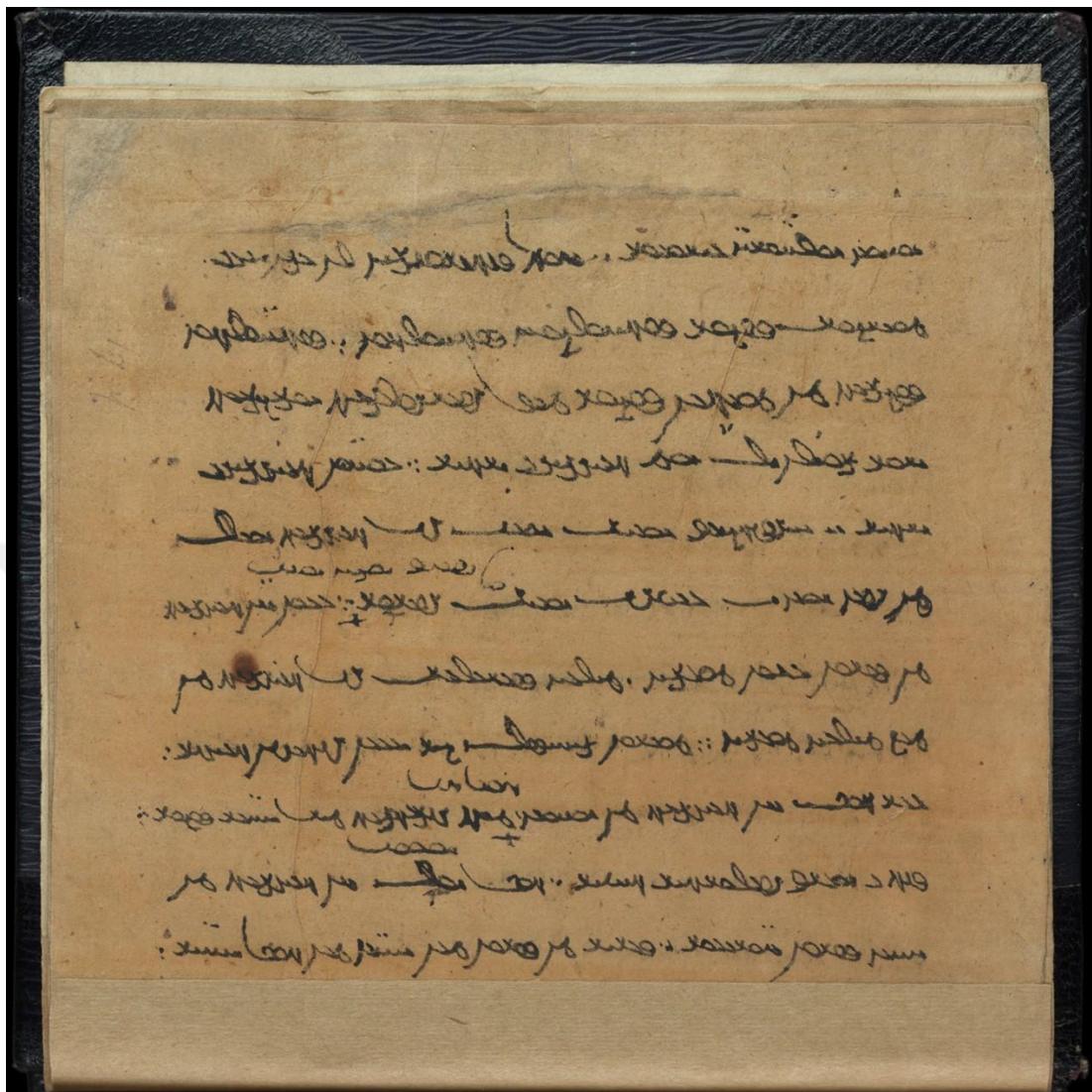
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[2a ; 23.-33. Satirlar]

Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[2b ; 34.-44. Satırlar]

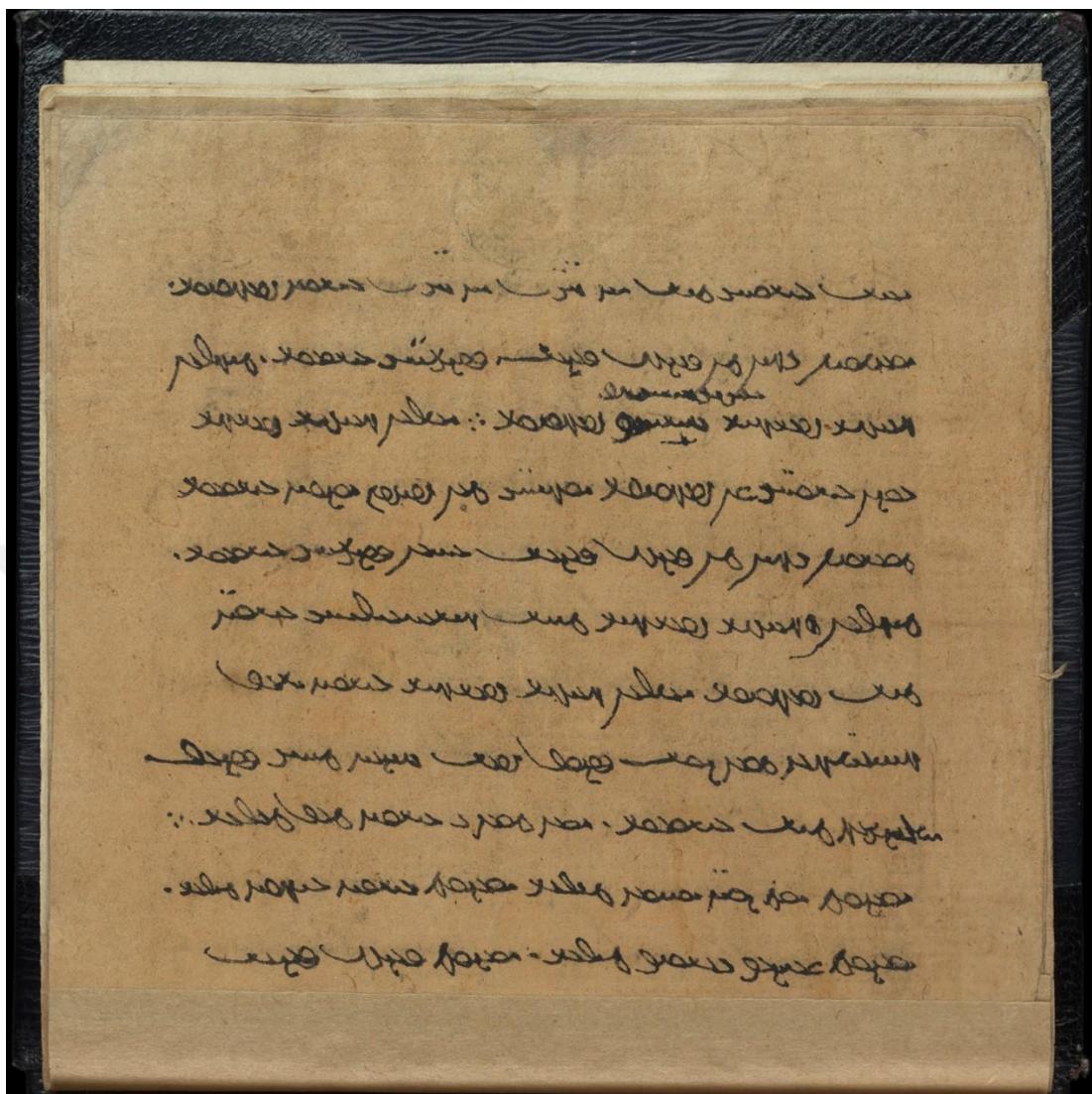
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[3a ; 45.- 55. Satırlar]

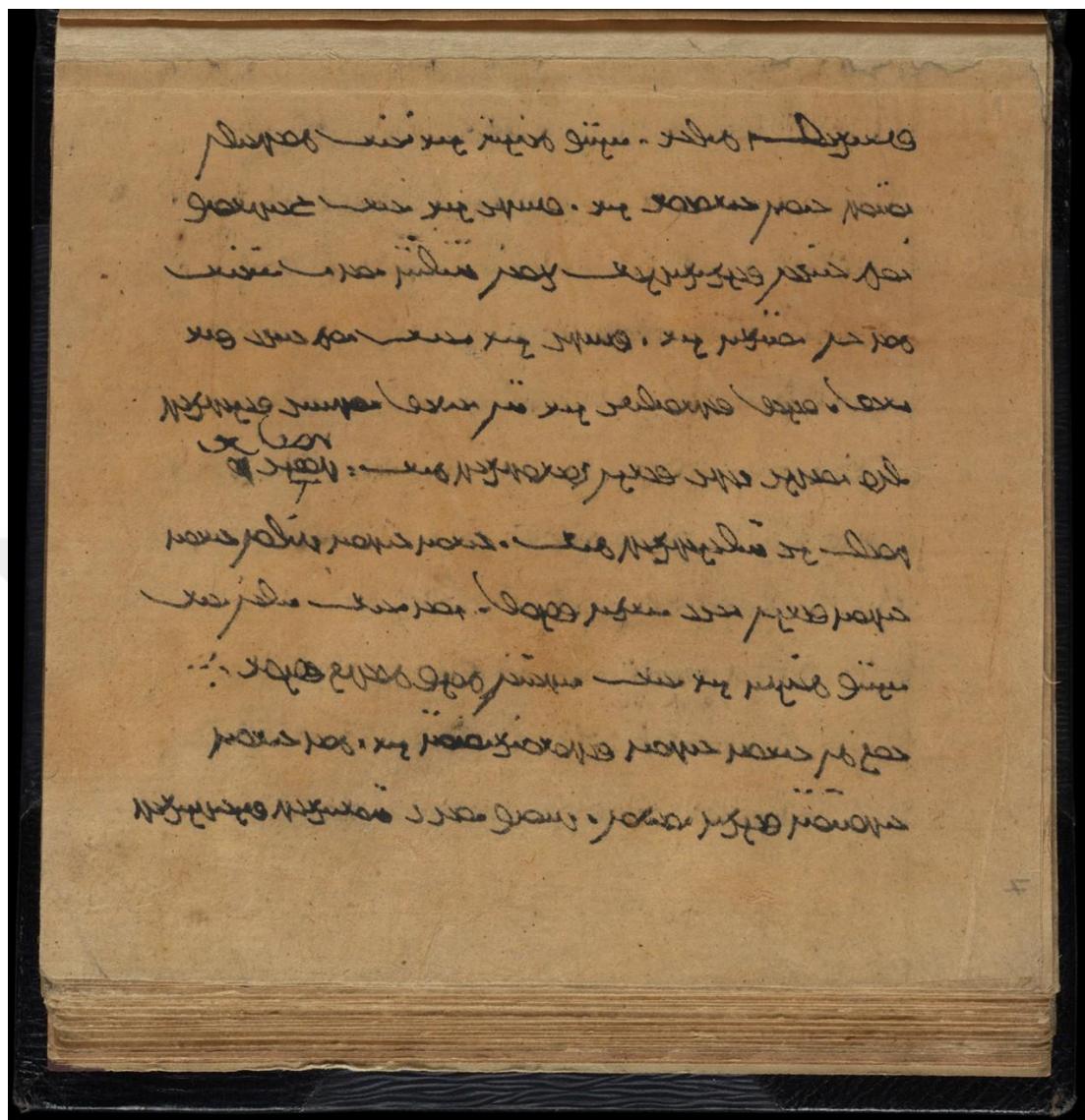
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[3b ; 56.-66. satırlar]

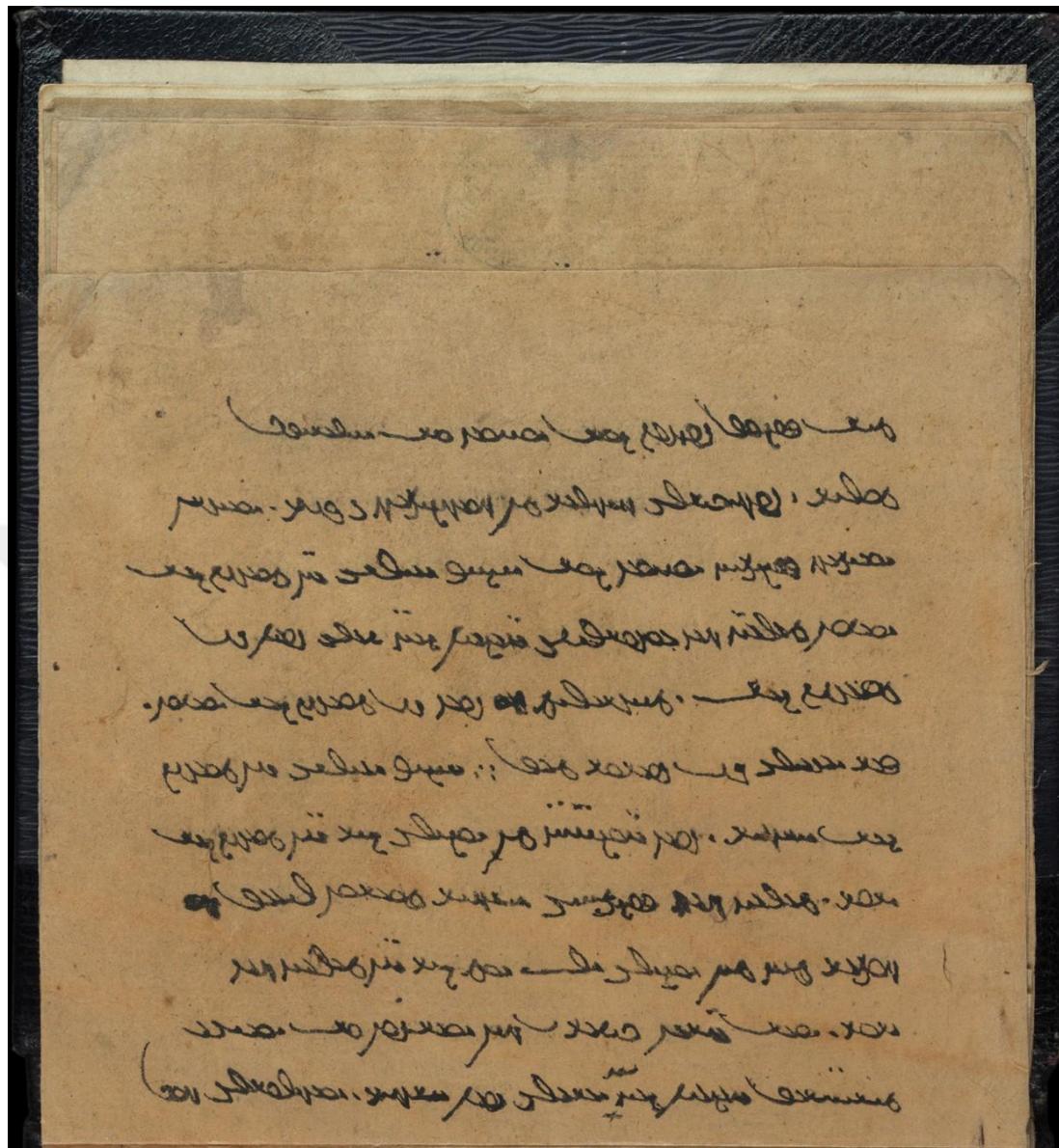
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[4a ; 67.-77. satırlar]

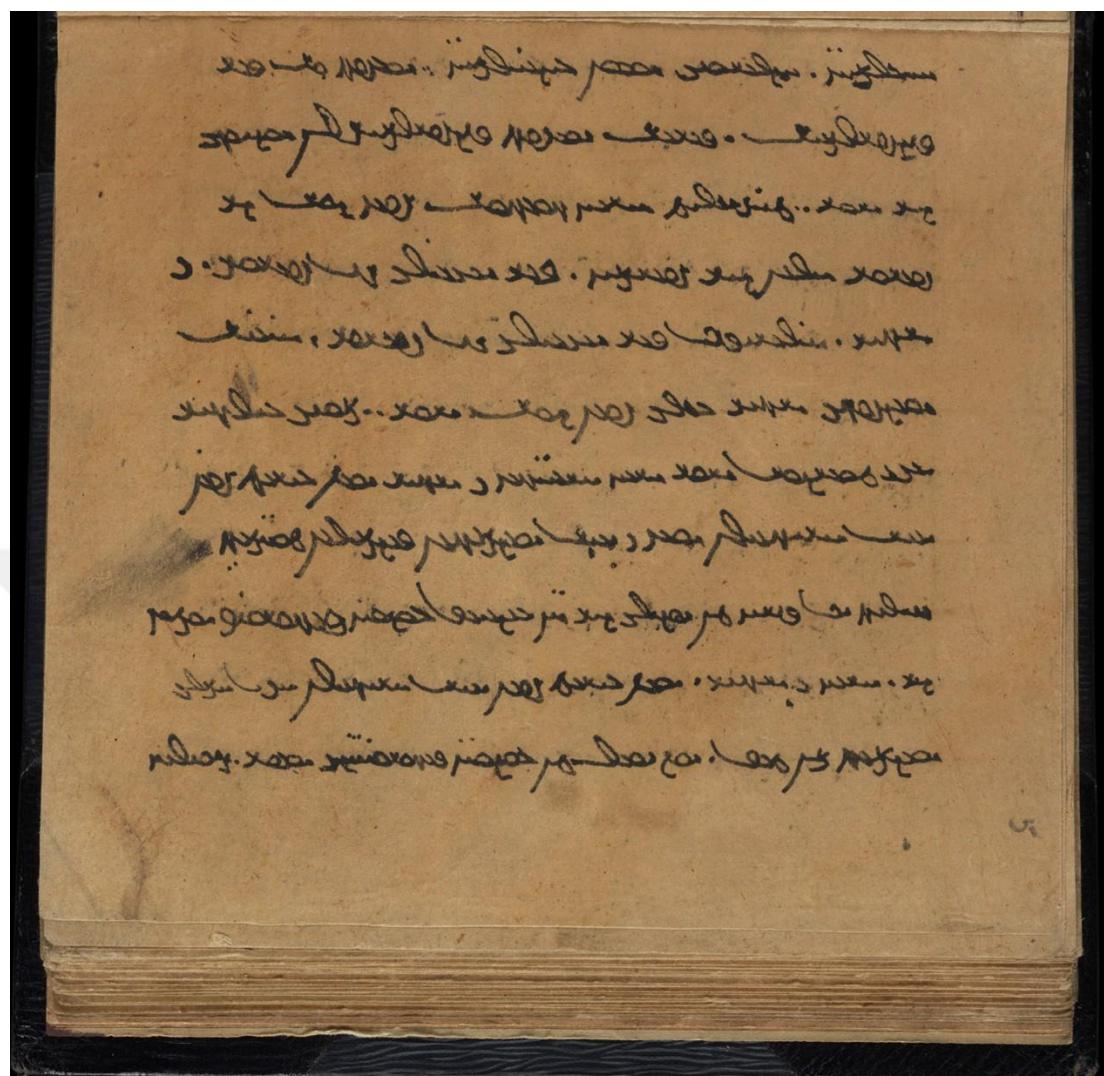
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[4b ; 78.-88. satırlar]

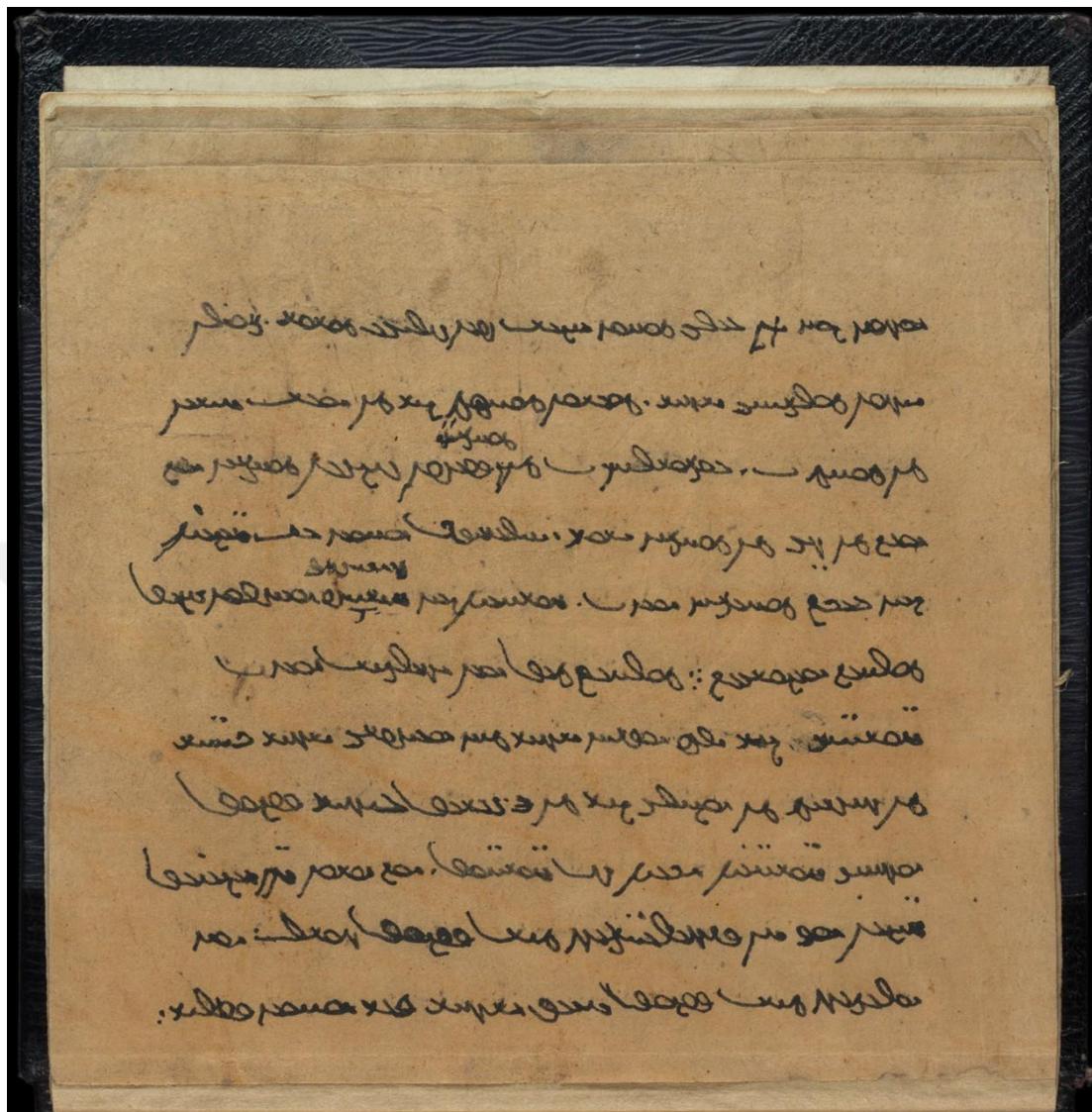
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[5a ; 89.-99. satırlar]

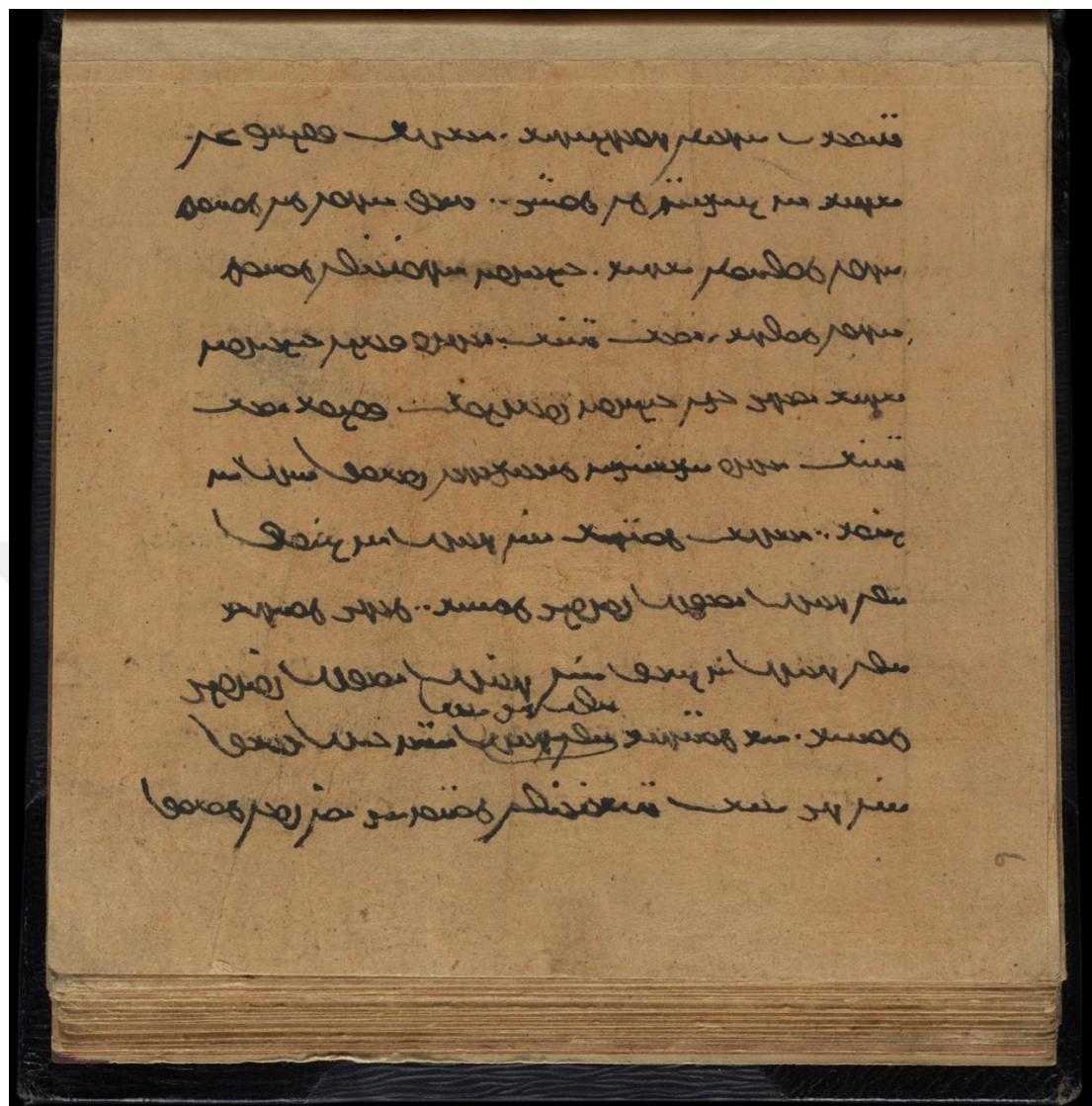
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[5b ; 100.-110. satirlar]

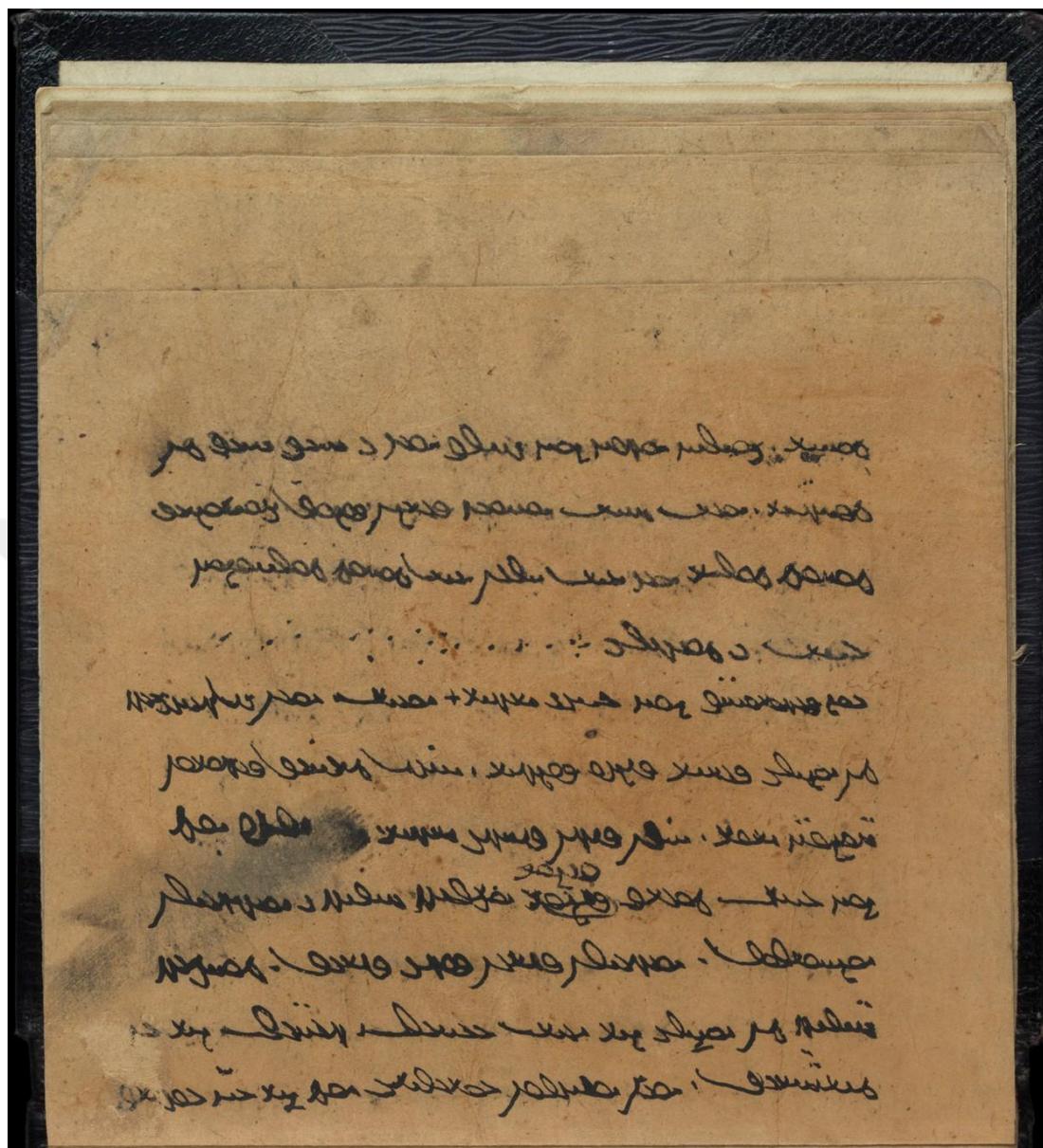
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[6a ; 111.-121. satırlar]

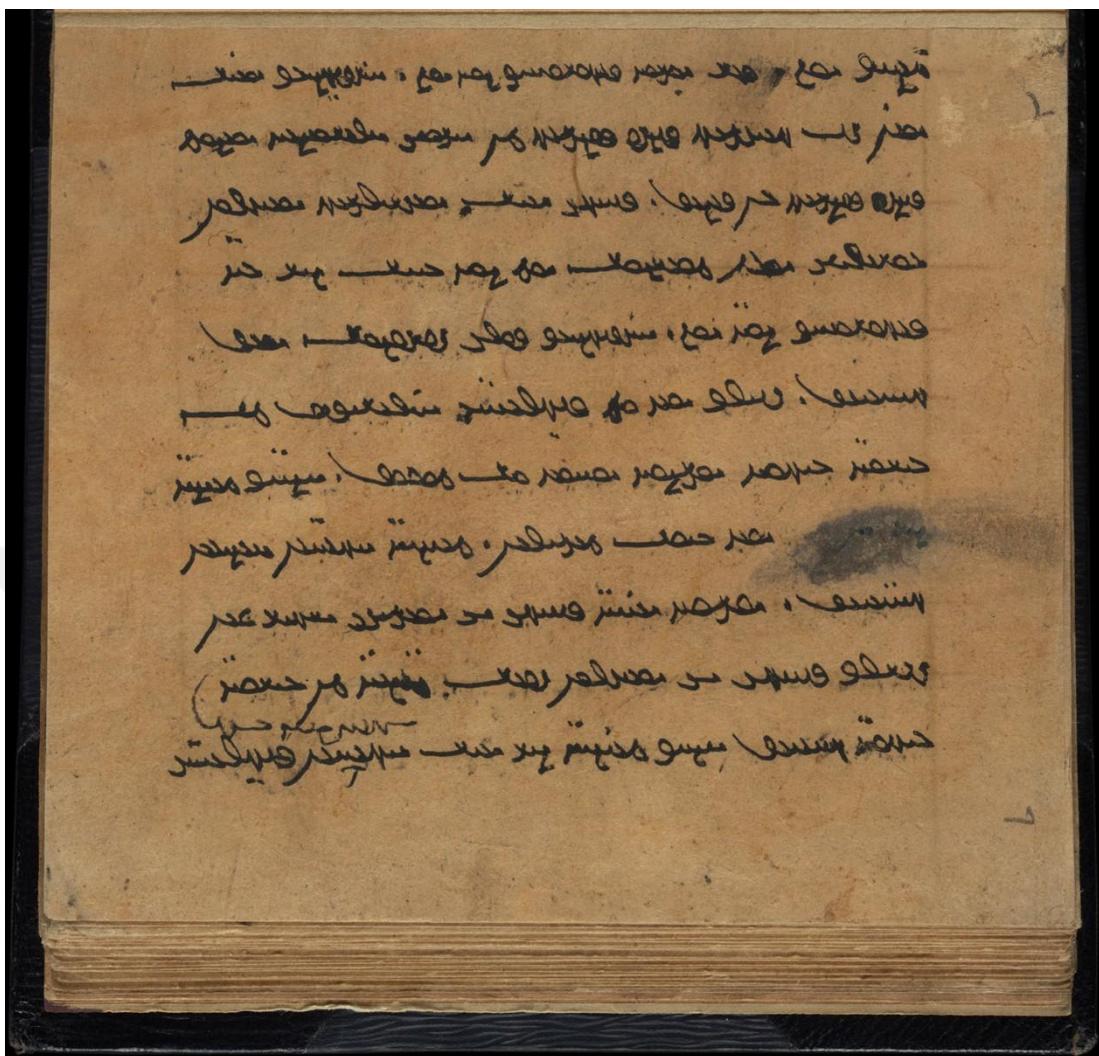

Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

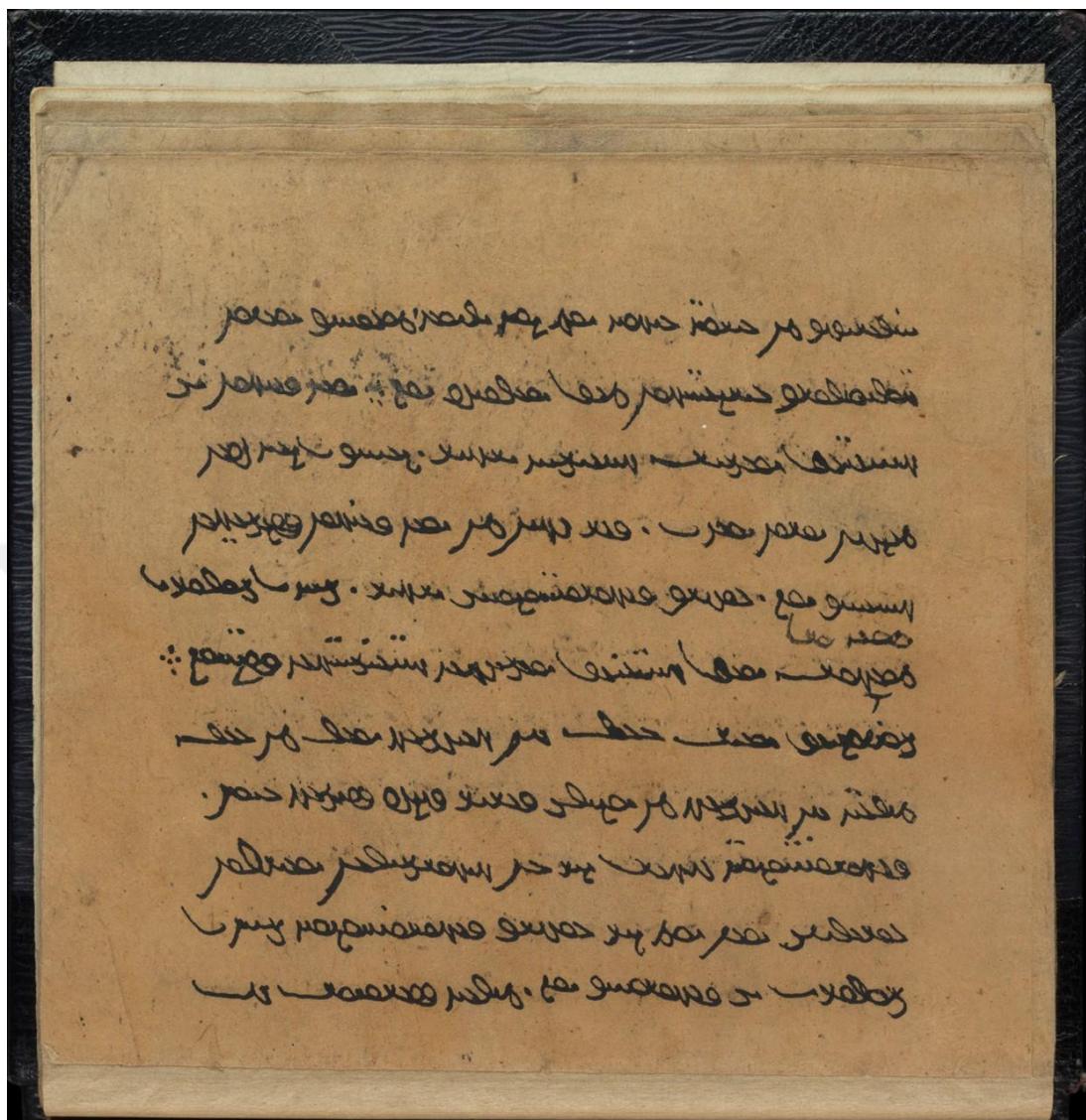
[6b ; 122.- 132. satırlar]

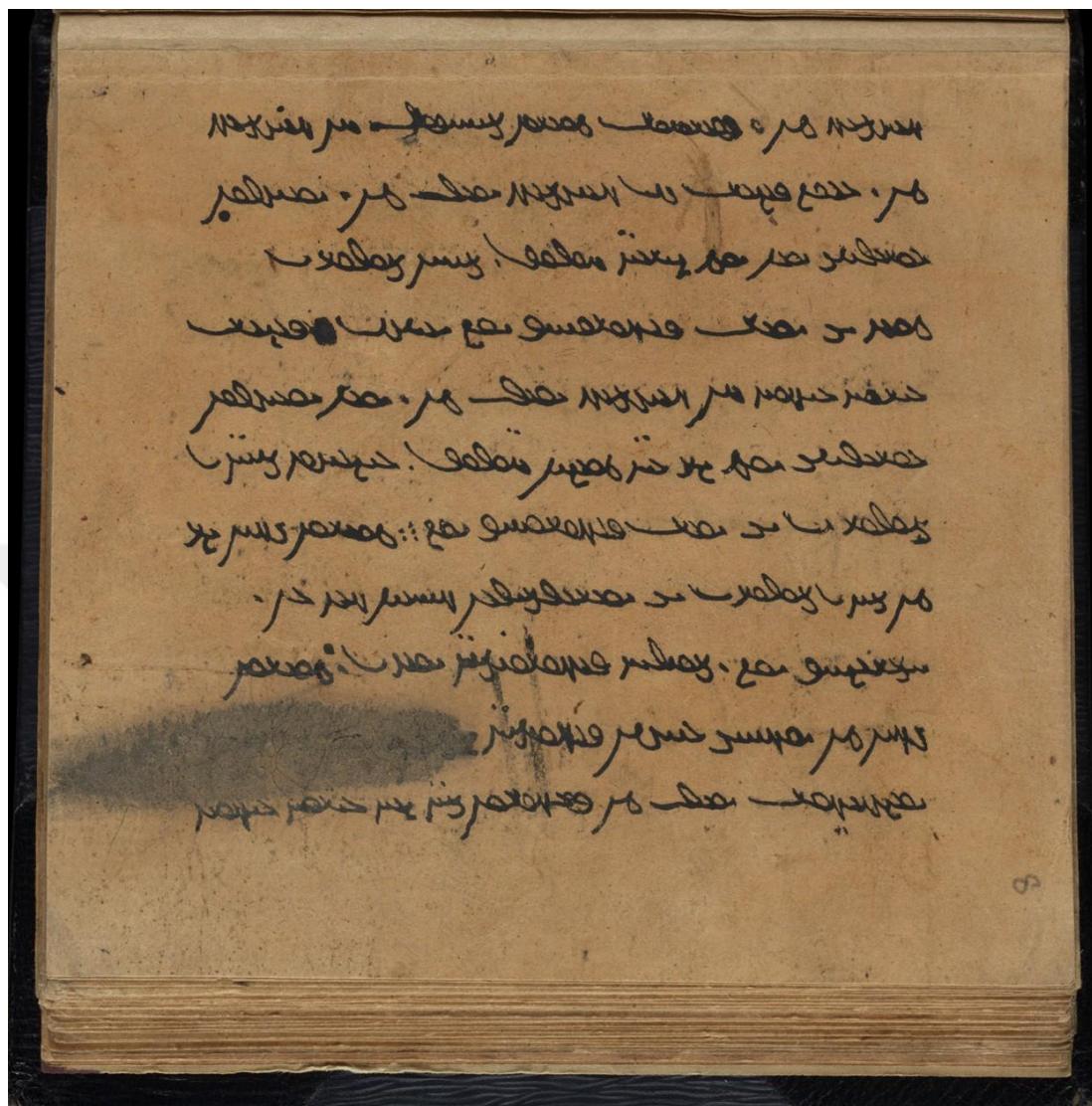
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

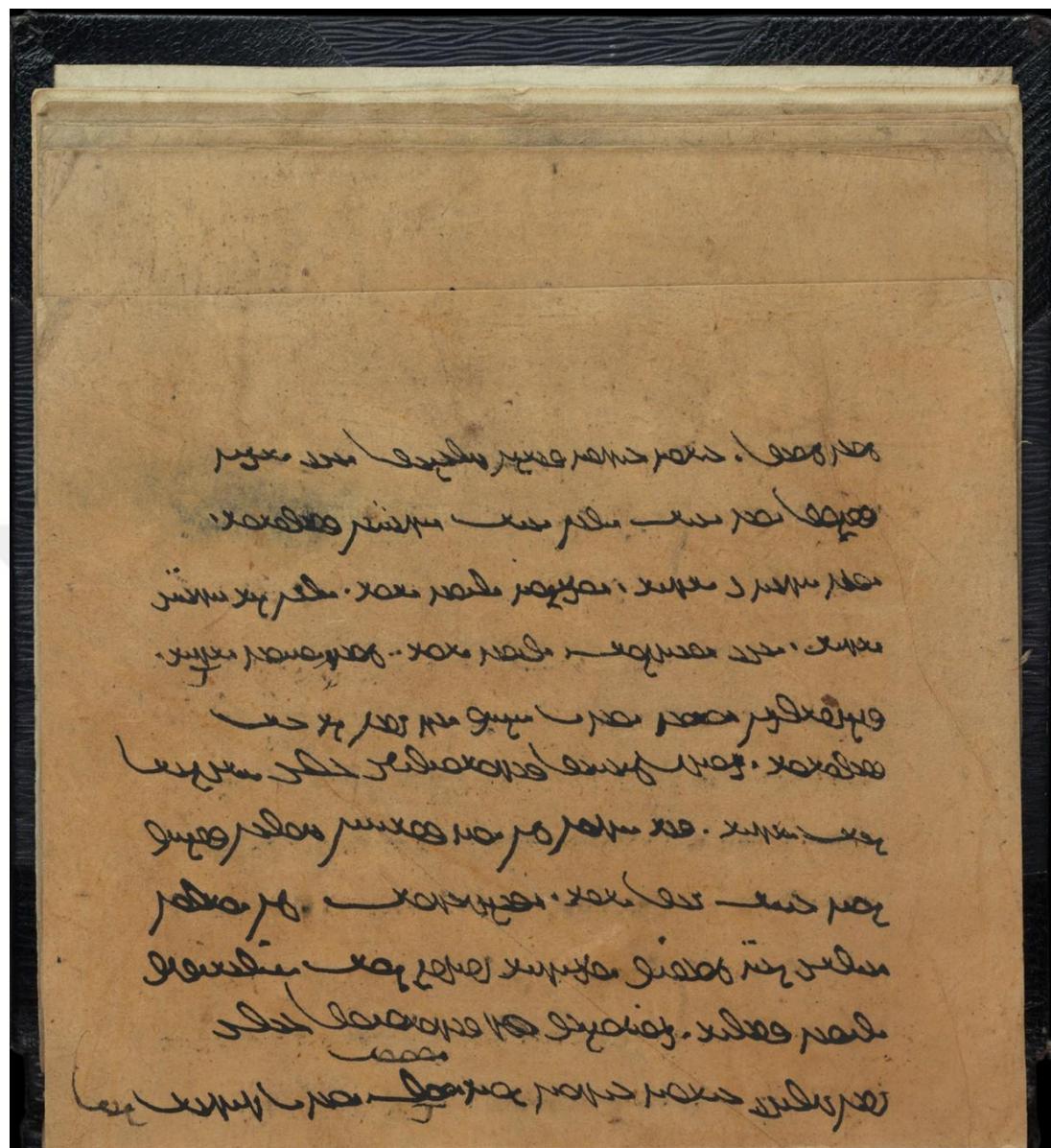
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

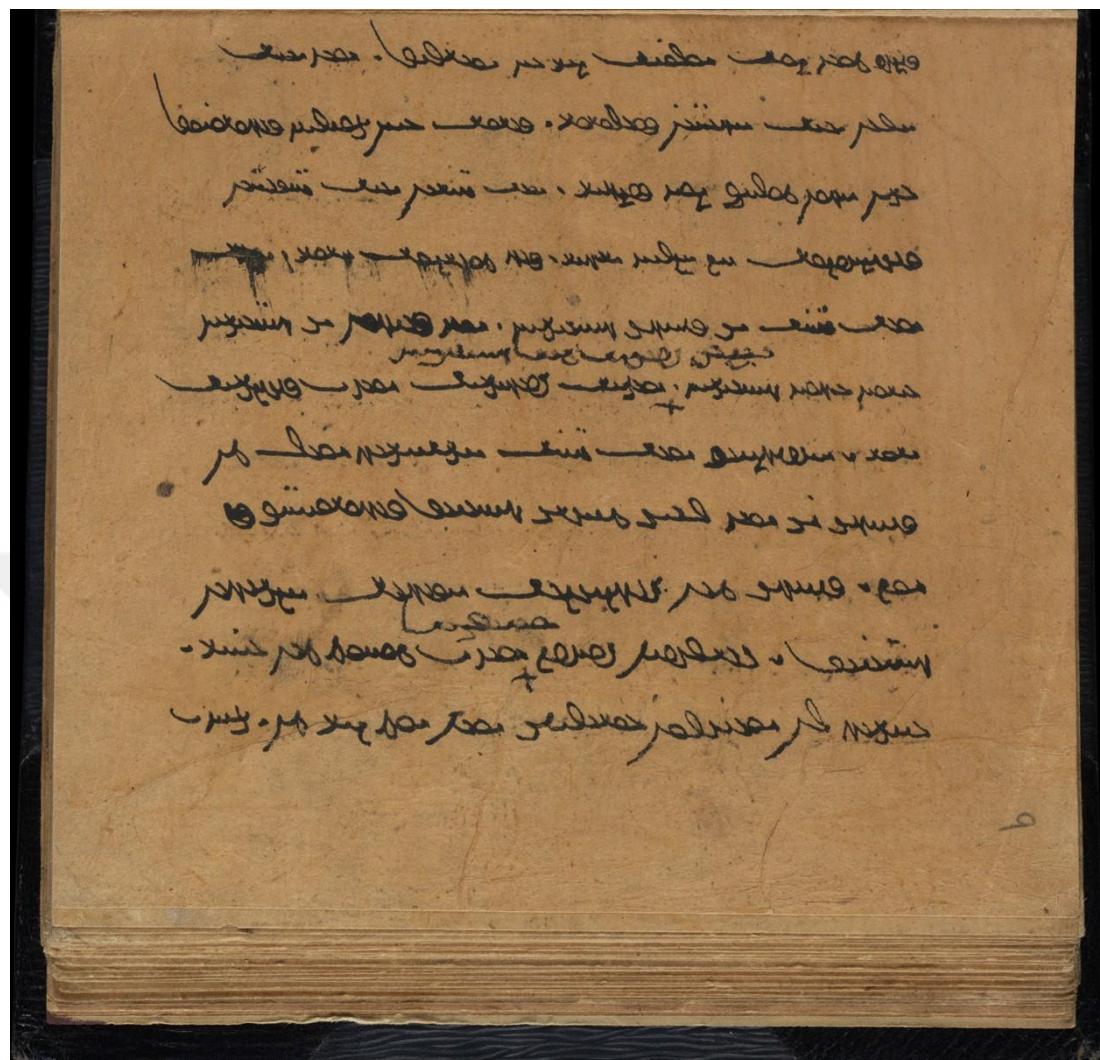
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

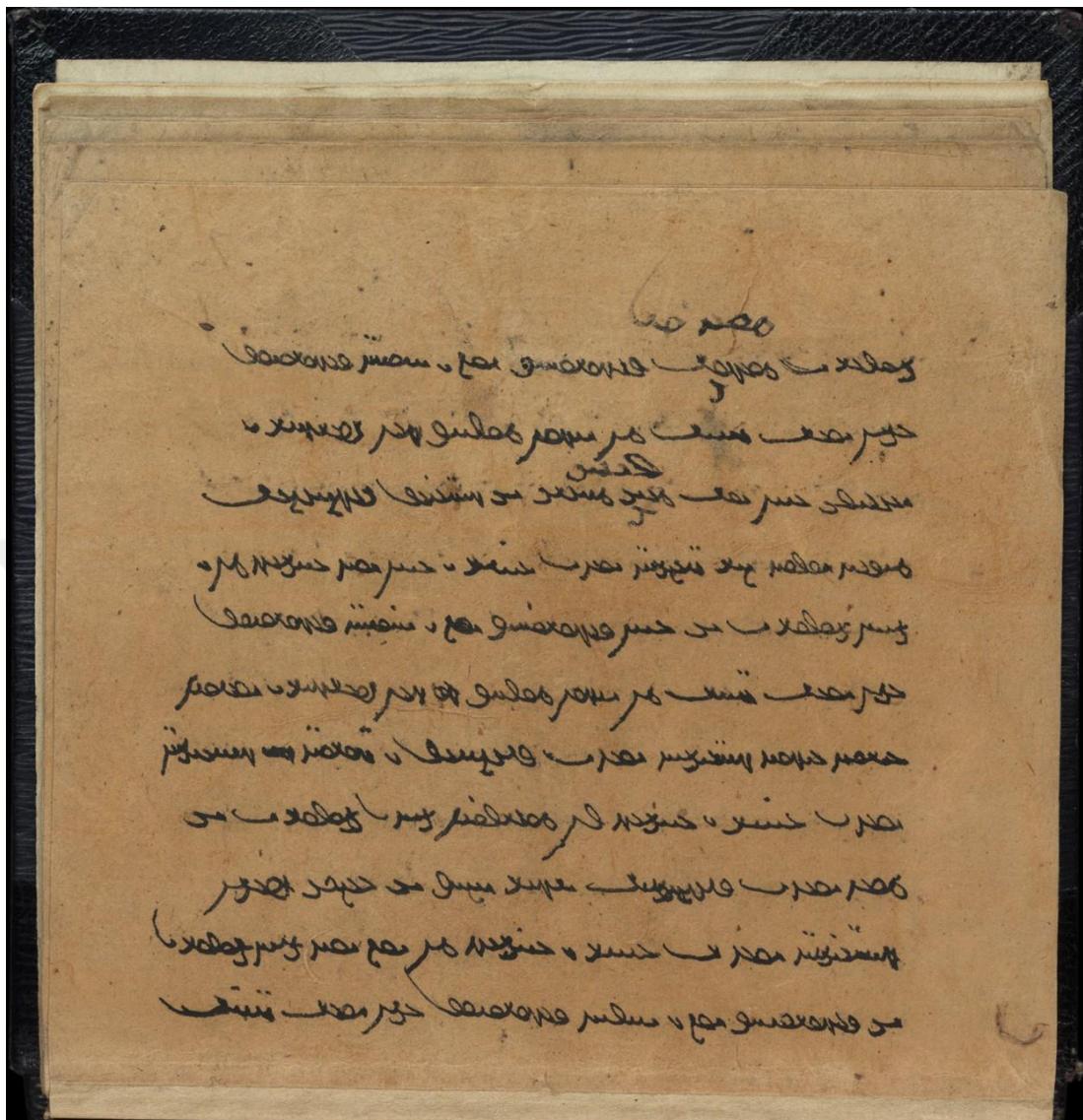

Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

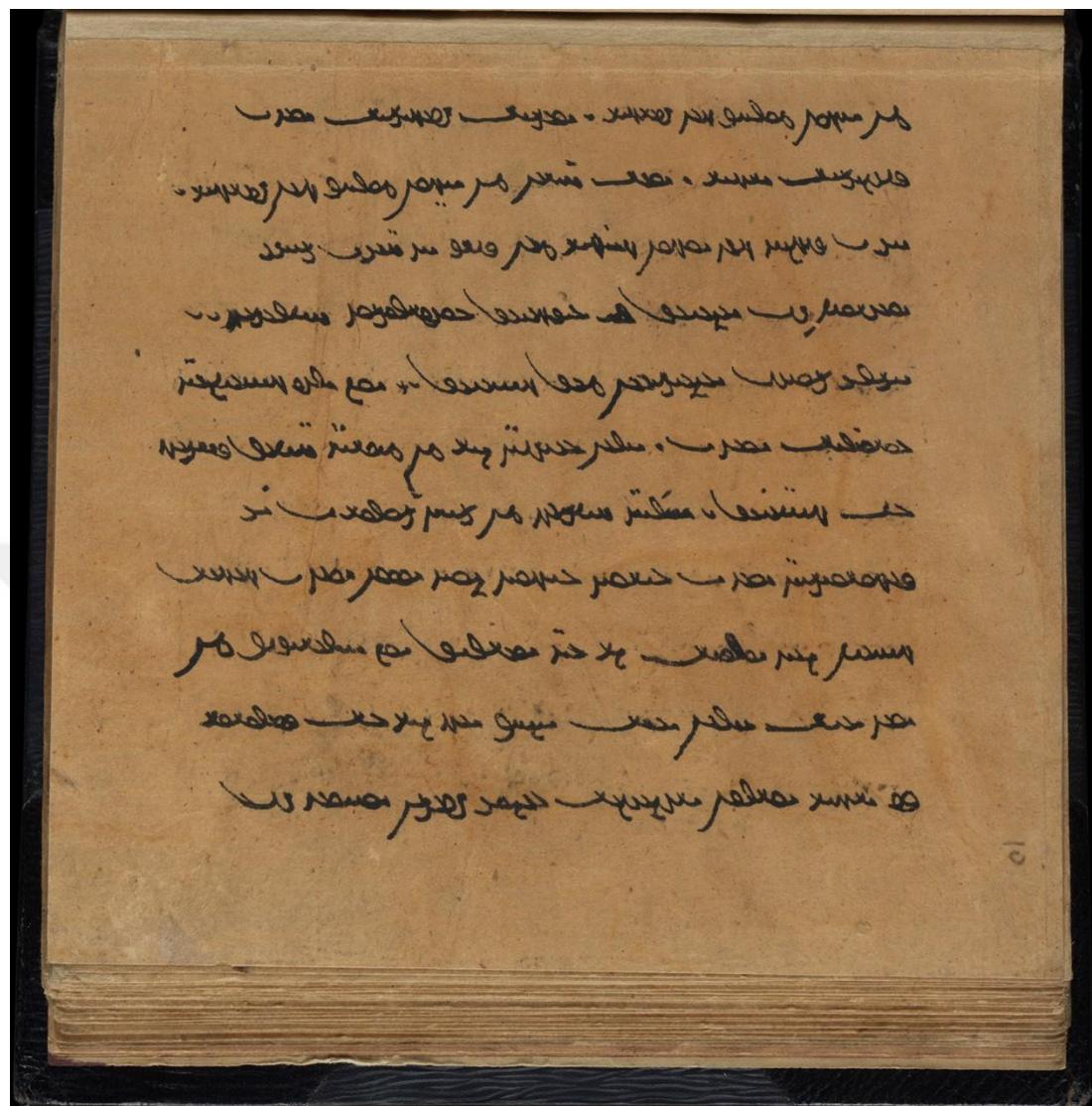
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[9b ; 188.- 198. satırlar]

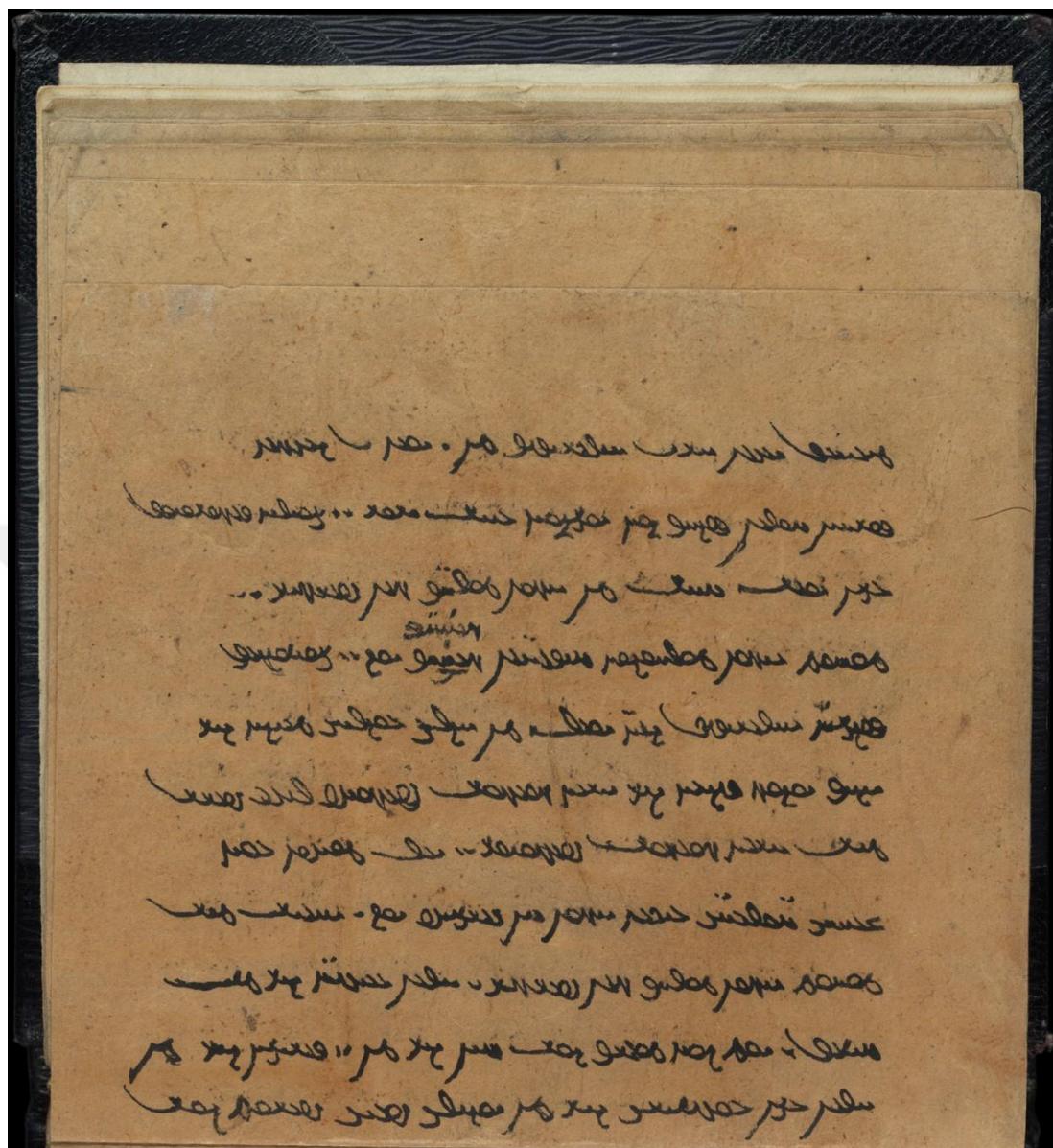
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[10a ; 199.-209. satirlar]

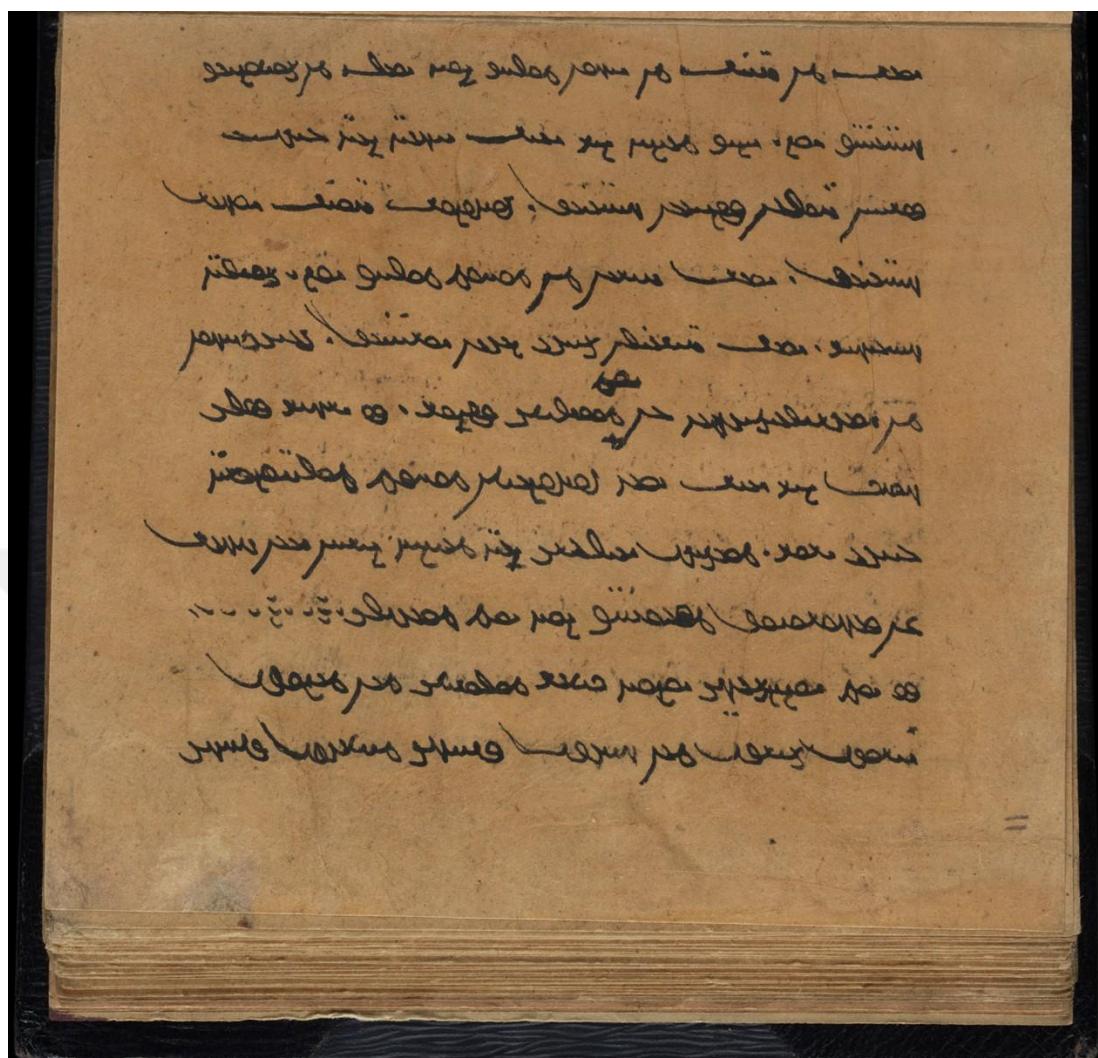
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[10b ; 210.-220. satirlar]

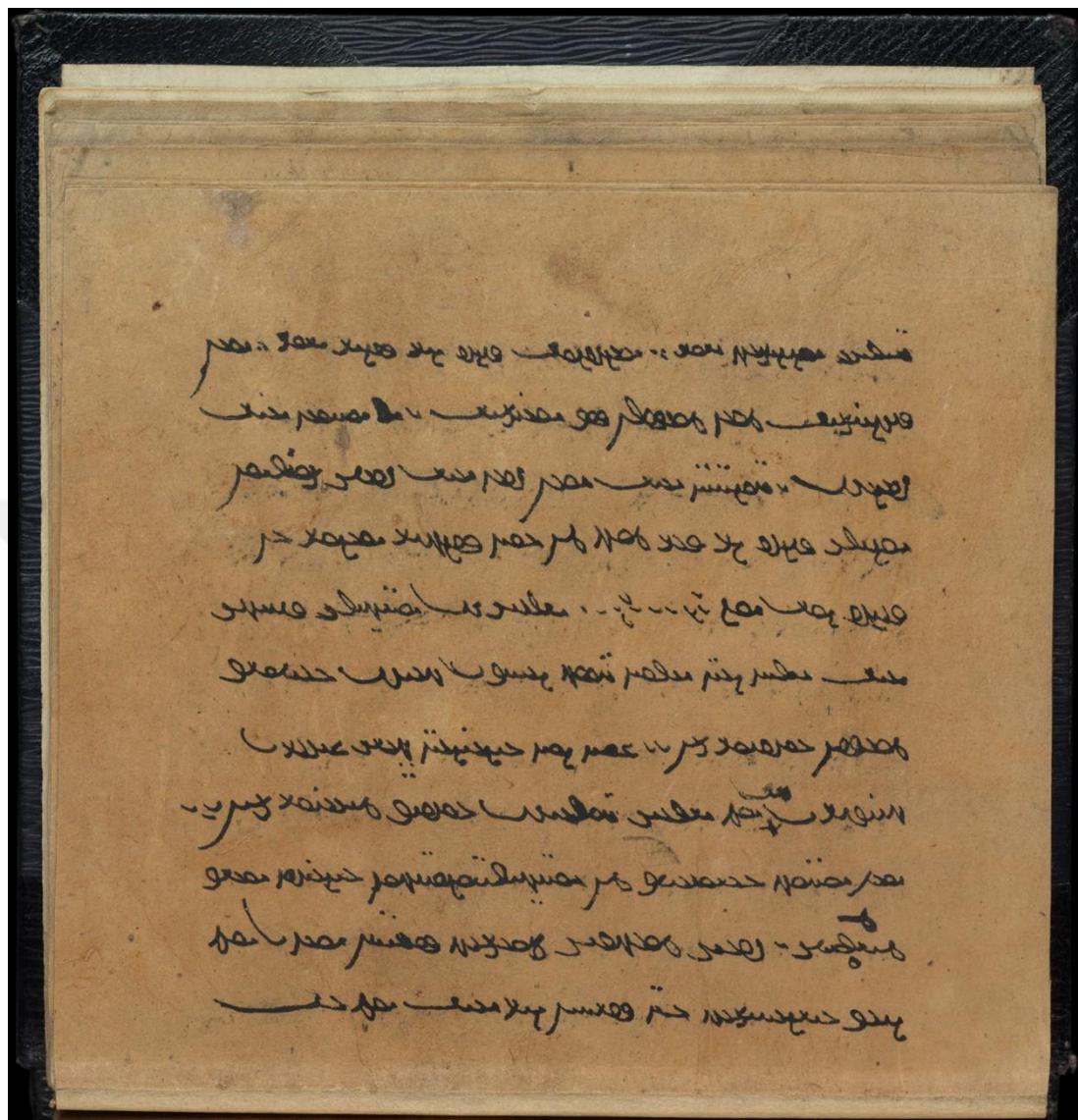
Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[11a ; 221.-231. satirlar]

Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

[11b ; 232.-242. satırlar]

Or. 8212 (109), Zieme-Kara, 1978.

ÖZ GEÇMİŞ

Gönül Aris 11.12.1984'te Erzurum'da doğdu. Lisans eğitimini Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde (2014) tamamladı. Hâlen Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Dili Yüksek Lisans programında eğitimine devam etmektedir.

